

Moses ben Maimon

שינויי נוסחאות וגרסאות

לספר משנה תורה או יד החזקה (הרמב"ם)

דפוס אמשטרדם תס"ב,

על פי כתב יד ישן נושן ויקר עד מאד, אשר טיבו וענינו ומקורו
מבוארים בהקדמה האשכנזית מאת מוציאם לאורה ומשם תדרשם.

פראנקפורט א. מ.

בבית מסחר הספרים של י. קויפטמאן

תר"נ לפ"ק

3/vi P.M. 18.000

Very rare

cf B.E.S III/981 no 295

שינויי נוסחאות וגרסאות

לספר משנה תורה או יד החוקה (כרמז"ס)

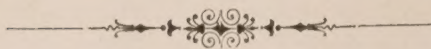

Abweichungen

zwischen Handschrift und gedrucktem Text der

Jad hachasaka.

ABWEICHUNGEN

des gedruckten Textes der

J A D H A C H A S A K A

(Amsterdamer Ausgabe 1702),

von einer Handschrift aus Anfang des XIV. Jahrhunderts,

die aus der Sammlung des

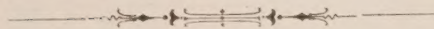
Marchese Carlo Trivulzio

in Mailand

in den Besitz von **Julius Hamburger** in Frankfurt a. M.

übergegangen ist.

(Nebst **Facsimile** einer Seite des M. S. S. in $\frac{1}{3}$ Grösse).

Frankfurt a. M.

Verlag von J. Kauffmann

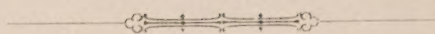
1889.

שינויי נוסחאות וגרסאות

לספר משנה תורה או יד החזקה (הרמב"ם)

דפוס אמשטרדם תס"ב,

על פי כתב יד ישן נושן ויקר עד מאד, אשר טיבו וענינו ומקורו
מבוארים בהקדמה האשכנזית נאחז מוציאם לאורה ומשם תדרשם.

פראנקפורט א. מ.

בבית מסחר הספרים של י. קויפמאנן

תר"ג לפ"ק

הוצאת חובות

הוצאת חובות

הוצאת חובות

Druck von M. Slobotzky, Frankfurt a. M.

Vorrede.

Die Handschrift, womit der gedruckte Text von 1702 verglichen ist, stammt aus der Sammlung des Marchese Carlo Trivulzio aus Mailand u. ist wahrscheinlich dieselbe, welche Don Isaak Abarbanel, Minister von Spanien, laut Korath Ha-Ittim S. 125 für 30000 Ducaten kaufte. Sie ist im Anfange des XIV. Jahrh. geschrieben und deuten die Illustrationen auf maurische Einflüsse hin. Die Handschrift ist auf 461 Blättern Pergament, grosses Folio, 45×31 Centimeter, in doppelten Colonnen geschrieben, hat breiten Rand, worauf Bemerkungen sowohl im XIV. wie im XVI. Jahrh. gemacht wurden und ist vorzüglich erhalten. Die ersten 41 Seiten sind mit Randleisten, Miniaturen etc. illustriert, welche trotz der 500 Jahre eine grosse Frische zeigen. Die Miniaturdarstellungen sind alle dem sie umgebenden Texte entsprechend in Gold und Farben gemalt und die Personen in damaligen Trachten. Am Schlusse des Manuscripts ist die Unterschrift des Censoren „Revisus p me Laurentiū Franguellū die 15. decembris 1574“. Auf den Schlussblättern folgen dann einige Kaufbriefe in hebr. Sprache vom 9. Adar 1351 (5111), vom 2. Adar 1373 (5133) und vom 6. Kislef 1548 (5308), alle in bindenden Formen abgefasst; der letztere Kaufbrief ist hier beige gedruckt. Er erklärt die Handschrift als fehlerfrei und, im Falle ein Fehler vorgefunden würde, den Vertrag als gelöst; woraus hervorgeht, dass diese Handschrift mit grosser Sorgfalt geschrieben sein muss. Den Kaufbriefen folgen Familiennotizen und Verzeichnisse von 50 hebr. Büchern, die wohl einem der Besitzer des Manuscripts gehörten.

Sr. Ehrwürden Herr Rabbiner Dr. M. Horowitz, der die Wichtigkeit der Varianten sofort erkannt hat, veranlasste mich, die genaue Vergleichung und den Auszug der Varianten Herrn J. Feigenbaum zu übertragen.

Julius Hamburger.

Copie von einem der Kaufbriefe, durch den die Handschrift für die Familie Abarbanel zurück erworben wurde.

Vor uns Zeugen, hier unterschrieben, heute am 6. Tage im Monate Kislef, welches der 18. November ist im Jahre (1548) 5308 der Welterschaffung, hier in Ferrara kam vor uns der weise und gelehrte Herr Abraham, Gott beschütze ihn, Sohn des Herrn Menachem Maranik gesegneten Andenkens und sprach zu

uns: Seiet Zeugen und vollziehet diesen Akt, durch Berührung dieses Tuches (Kinjansudar). Vollziehet denselben in vollgültiger Form und unterschreibt ihn für die Herrn Excellenzen Gebrüder Don Jacob und Don Jehuda, Gott beschütze sie, Söhne des gerechten, frommen, weisen und vollkommenen excellenten Herrn Don Samuel Abarbanel, das Andenken des Gerechten sei gesegnet, denen ich dieses Buch am heutigen Tage aus eigenem Willen verkauft habe, welches Buch ist die Mischnah Thora, die 14 Bücher, verfasst von unserm grossen Lehrer Moses Sohn Maimons, sein Andenken sei gesegnet. Dieses Buch habe ich also den Herren Don Jacob und Don Jehuda, Gott beschütze sie, die oben erwähnt wurden, durch einen rechtsgültigen Akt verkauft und habe dafür 300 Ducaten in Gold empfangen und bestätige ich desshalb kein Recht mehr auf dieses Buch zu haben, um es aus den Händen dieser Brüder wegzunehmen. Dieses mag ihnen gegen Jeden gelten, wer von allen vier Weltgegenden kommen sollte, ein Mann oder eine Frau, ein Jude oder ein Araber, um etwa Einwendungen gegen diesen Verkauf zu machen. Ich bestätige zugleich, dass in diesem Buche kein Fehler vorhanden ist; sollten die früher genannten Herrn, Gott beschütze sie, dennoch einen Fehler finden, so erkläre ich unsern Vertrag für gelöst unter der Verpflichtung den erhaltenen Betrag denselben zurückzuerstatten.

Dieses alles wurde in einer Weise geschrieben, wie es die heiligen Rabbiner uns vorgeschrieben haben und haben wir auch des weisen Herrn Abraham, der oben erwähnt ist, Tuch berührt, für die Excellenzen Don Jacob und Don Juda Abarbanel, Gott beschütze sie, die oben erwähnt sind. Dies geschah im Jahr, Monat und Tag wie oben angegeben. Um dies zu bekräftigen, unterschreiben wir uns hier unten und alles ist bekräftigt.

Asiel, Sohn des Herrn Baruch Chasak,

das Andenken des Gerechten in der zukünftigen Welt sei gesegnet.

Mosche Jaabez.

Ich Abraham, Sohn des Menachem,

das Andenken des Gerechten sei gesegnet,

bekenne, bekräftige und bestätige alles Obige.

הלכות יסודי התורה

פרק ראשון

הלכה ו' העקר הגדול שהכל
העקר שהכל
ברוך שמו ברוך הוא

פרק שני

אלו	הלכה ז' האלו
עומד	עומדת
אבאר	אני מבאר
נהוים	נ' הווים
שהם	שהן
זה שאמרנה" למעלה (בגליון"	ו' זה שאמרנה למטה
ס"א למטה) ממעלתו אינה מעלת	ממעלתו של חברו אינה
המקום כמו שיושב אחד למעלה	מעלת מקום כמו אדם
מחברו	שיושב למעלה מחברו
בעלה	ו' בעילה
בהיותו לו	י' בהוייתו
בדברים שאמרנו	י"א דברים אלו שאמרנו

פרק שלישי

יש בו צדק	הלכה ח' שבו כוכב צדק
כגלגל התשיעי החוזר וכולם אין	ז' כמו הגלגל התשיעי החוזר
ביניהם מקום פנוי	ממזרח למערב וכו'
כולו הם עגולים	ד' הן עגולין
שמנה עשר	ה' שמנה
ט' ש' ה' ס' א' ב' מ' ע' ק' ג' ד' ד'	ו' טלה שור תאומים סרטן
	אד' בתולה מאזנים עקרב
	קשת גדי דלי דגים
בעלי שכל	ט' בעלי נפש
ענין	י"א באור ענין

פרק רביעי

שנקבע בהן	הנכם צ' שנמבע בהן
שהוא אש בפני עצמה או רוח בפני	צ' שהו אש בפני עצמו או
עצמה אלא וכו'	מים בפני עצמן או ארץ
	בפני עצמה או רוח בפני
	עצמה אלא וכו'
(ליתא)	צ' ויש מהן גופין שיהיה בהן
	חזקה מיסוד המים לפיכך
	יראה בהם הלח יתר
הואיל וכל הנפרד לאלו יפרד	ד' הואיל וכל הנפסד יפרד
למה נאמר ואל עפר תשוב	ליסודות אלו למה נאמר
	לאדם ואל עפר תשוב
(ליתא)	ס' וכן המים מקצתו הסמוך
	לרוח מתחיל משתנה
	ומתכנס ונעשה ארץ
(בגליון וכן הרוח מקצתו הסמוך	(ליתא)
למים משתנה ומתכנס ונעשה	
מים)	
(ליתא)	וכן הרוח מקצתו הסמוך
	לארץ משתנה ונעשה
	ארץ
וחזור חלילה	ס' וחוזרות חלילה לעולם
הראויה	ו' ראוי
שאין להן גולם עד שידמה להן	ח' שאין להם גולם כמו
	הטלאים שהם צורה
	בלא גולם עד שידמה
	להן
(ליתא)	ח' בצלמנו כדמותנו
שלא תמעה	ח' שלא ימעה אדם בהן
הנפש	ט' הנשמה
הנשמה	ט' הנפש
נפש רחבה	י"א העת רחבה
כמו ארבעה נכנסו	י"ב כמו שאמר ארבעה נכנסו
לידע ביאור אסור	י"ג לידע האסור

פרק חמישי

ה' כלכלה	א' כשיעמוד כותי
ו' שלש עברות	ב' שלש מצות
ז' בשעת הגזרה	ח' בשעת השמד
ט' ויגזור גזרה	י' ויגזור שמד
י"א (ליתא)	י"ב על כל פעם ופעם
י"ג אינו חייב מיתה	י"ד אינו חייב
י"ה עושין ומתרפאין	י"ו עושין לו ומתרפאין
י"ז אסורי מאכל	י"ח אסור מאכל
י"ט אין לו רפואה עד שתבעל	כ' אין לו רפואה עד שתבעל אפילו
כ"א לו ימות ואל תבעל לו	כ"ב אפילו וכו'

פרק שישי

ה' כלכלה	א' ואע"פ שנתקדשו ואסור
ו' למחקם	ב' וכיון שנתקדשו אסור למחקם
ז' הרי זה לוקה	ח' הרי אין זה לוקה

פרק שביעי

ה' כלכלה	א' בדעתו על יצרו
ו' הפתרון בלבד	ב' הפתרון
ז' ואע"פ שאפשר שהעידו	ח' ואע"פ שהעידו בשקר
ט' בשקר	

פרק שמיני

ה' כלכלה	א' ה' צריך
ו' והוא עדים בדבר	ב' והוא אחד בדבר
ז' ראיי' לחברו	ח' ראיי' על חברו
ט' שצוה משה בתורה	י' שצונו בתורה

פרק תשיעי

ה' כלכלה	א' בין מי האומות בין
ו' מישראל	ב' בין מלך מישראל בין מאומות העולם
ז' וכן למדנו מחכמים הראשונים	ח' וכן למדו חכמים הראשונים
ט' וכן אם עקר דבר מדבריהם או	י' וכן אם עקר דבר מדבריהם או
כ' מדבריהם מפי השמועה או	

פרק עשירי

סלכס ד' אפילו על תנאי אינו חוזר
ולא מצינו שחזר בדבר
טובה אלא בחרבן ראשון
כשהבטיח לצדיקים שלא
ימותו עם הרשעים וחזר
בדבריו וזה מפורש
במסכת שבת הא למדת
שבדברי הטובה בלבד
יבחן הנביא

ד' וגו' הנביא אשר ידבר
שלום בבוא דבר הנביא
יודע הנביא אשר שלחו
ד' באמת

ברוך רחמנא דסייען

(ליתא)

הלכות דעות

פרק ראשון

הכנס ח' שפל רוח ביותר
ח' לב טהור מאד
ח' ולא יתאוה
ז' עד שנקבעה בלבו
ד' שלם בנופו
ד' וכן שאר דעותיו

שפל רוח עד מאד
טהור גוף ביותר
לא יתאוה
עד שנקבעה
שלם
וכן כל שאר דעותיו

פרק שני

סלכס ח' שלמה
ז' זמן מרובה
ג' יתרחק מן הקצה האחד
עד הקצה האחר
ג' ותהי רוחו נמוכה למאד
ג' הקצה האחר
ד' כל ימיו
ה' לא ימהר

שלמה בחכמתו
ימים רבים
יתרחק עד הקצה האחרון
ותהי נמוכה נפשו למאד
הקצה האחרון
מעולם
לא יבהל

הורגת אותן	הלכה ג' הורגת
הנוקם את חברו	ז' הנוקם מחברו
(ליתא)	ז' [על מדותיו] על כל העולם
ולאחר זמן	ח' לימים
ולא יזכרנו	ח' ולא יזכרנו כלל
(ליתא)	ברוך רחמנא דסייען

הלכות תלמוד תורה

פרק ראשון

ראוי	הנכה ד' רוצה
מאמתי מתחיל אביו ללמדו	ז' מאמתי אביו וזייב ללמדו
ופסוק ראשון מפרשת שמע	ז' ושמע ישראל
והק"י מוציאין (בגליון" אלא הן)	י"ג אלא הן מוצאות

פרק שלישי

לכל	הנכה ח' לכל ישראל
המלאכה	ו' הדבר
עד שאקבץ ממון	(ליתא)
או עד שאקנה	ו' עד שאקנה

פרק רביעי

אעפ"י שלא הזכיר החכם שמו	הנכה ג' אעפ"י שלא הזכיר הרב
שמו של חכם	שמו של חכם

פרק חמישי

ויראתו ורבו	הנכה ח' ויראתו
טורא יותר	ח' טורא
יתרחק לאחריו	ו' יתרחק לאחר רבו
בפני הרב	ח' בפני רבו
תלמיד חכם קטן	י"ג תלמיד קטן

פרק ששי

קרקע	הנכה ד' קרקע שלו
------	------------------

פרק שביעי

פלני בשמחא	הנכה ז' פלני יהיה בשמחא
------------	-------------------------

פלני זה מוחרם

ז' פלני מוחרם

מעט

ס' מעט עסק

מתיר הנידוי

ס' מתיר הנידוי או החרם

הלכות ע"ז וחקות עבוס

פרק ראשון

בסדר הטעות

במעשיהם ובמלבושיהם

במנהגותם ובמלבושם

שיש אלה

הלכה ג' שיש שם אלה

פרק שני

איכה יעבדו הגוים האלה

הלכה ז' איכה יעבדו

(ליחא)

ד' ובכל הנביאים וכל מה

שנצטוו הנביאים מאדם

ועד סוף העולם

פרק רביעי

פירות דקלין שבתוכה מותרות

הלכה י"ג פירות המחוברין שבתוכה

מותרין

קבוץ

י"ג קבוץ לשריפה

פרק ששי

מעשה ידעוני מניח בפיו עצם

הלכה ז' מעשה הידעוני מניח עצם

עוף ששמו ידוע

עוף ששמו ידוע בפיו

פרק שביעי

בכלל השתים שנפלו

הלכה י' בכלל השתים

פרק שמיני

אם נעבד

הנכס ח' אעפ"י שנעבד

כדמי ע"ז

ח' דמי ע"ז

כונס לתוך שלו ארבע אמות

ס' כונס לתוך שלו

פרק תשיעי

לפני אידהן

הנכס ח' חגם

ד' נמחקה כולה מהצענווריא

הנכה ו' למין ממיני ע"ז שבאותו למין ממיני ע"ז אסור למכור
מקום אסור למכור

פרק עשירי

הנכה ז' (ליתא) כצדוק וביתוס ותלמידיהם שם
רשעים ידקב

פרק שנים עשר

הנכה ח' כמו שהיו עושין עובדי כמו שעושין עובדי ע"ז וכומריהן
ע"ז
ז' וחמש פאות יש בו וחמשה פאות יש בוקן

הלכות תשובה

פרק שלישי

הנכה ט' הלואי לא עשיתי כאילו לא עשיתי
ד' חטא אחד חטא עשה חטא אחד

פרק שביעי

הנכה י' ולהתודות בפיו מחטאיו (ליתא)
ח' חטא גמור וחטא גדול

פרק שמיני

הנכה י"א שאין נקמה גדולה ממנה שאין נקמה גדולה למטה ממנה
(ליתא) יעשה למחכה לו (ס"ז)

פרק תשיעי

הנכה י"ב הכרע כל הדברים סיוע הדברים
ז' ממלכות ממלכות הרשעה

פרק עשירי

הנכה י"ג הרני עושה הרני עוסק ועושה
ד' אל תהי כעבדים אל תהי כעבדים המשמשים את
הרב על מנת לקבל טובה אלא המשמשים את הרב
הי' כעבדים המשמשים את הרב כו' אלא מפני וכו'
על מנת שלא לקבל כלום אלא מפני וכו'

הלכות קריאת שמע

פרק ראשון

הלכה ז' יחוד השם
צווי על יחוד השם
ז' זכירת
על זכירת
י' אנוס כגון שכור או חולה
שכור או אנוס או חולה

פרק שני

הלכה י' שיהא מבינה
שיהא מכירה
י"ז בין הפרקים האלו שואל
(ליתא) מפני הכבוד ומשיב שלום
לכל האדם

פרק שלישי

הלכה ב' (ליתא)
אבל מקום שבני אדם עומדין
ערומים אסור לקרות בו ק"ש

פרק רביעי

הלכה ז' פנוי
מיושבת
ח' שני' הלא כה דברי כאש
(ליתא) נאם ה' מה אש אינה
מקבלת טומאה אף דברי
תורה אינם מקבלין טומאה

הלכות תפלה וברכת כהנים

פרק שני

הלכה ה' ואם הי' שבת חותם בה
(ליתא) מלך על כל הארץ מקדש
השבת וישראל ויום הזכרון
י"ז באחד בשבת
במוצאי שבת
י"ז של יום ראשון של
של יום שמיני של עצרת
שמיני עצרת

פרק שלישי

הגכה ח' תפלה שבזמנה
ט' כצד טעה ולא התפלל (ליחא)
שחרית ועבר חצי היום
יתפלל מנחה שנים ראשונה
תפלת מנחה והשנייה
תשלומי שחרית
י' עבר זמנה עבר יומה

פרק רביעי

הגכה ח' (ליחא)
ד' נגעו בה
ו"ח אלא מתוך דברי תורה (ליחא)
ואלו הן
נגעו בדבר זה

פרק שביעי

הגכה ח' והמשקיע שינת תרדמה (ליחא)
ח' (ליחא)
י' גריו וידוע לפני כסא
כבודך
י' בא"י המלמד תורה לעמו בא"י נותן התורה
ישראל

פרק עשירי

הגכה ז' והתפלל של חול בשבת להתפלל של חול בשבת יציא
לא יציא
י"ד (עד) "משלים תפלתו יש מי שהורה שאם נזכר קודם
ואינו צריך לחזור" (ליחא)
שומע תפלה מבדיל בשומע תפלה
ואם נזכר אחר שומע תפלה
משלים תפלתו ואינו צריך לחזור

פרק שנים עשר

הגכה ז' ותשעה באב בלבד
י"י של כל השנה
י"ז ואין מוסיפין עליו
ותשעה באב ובתעניות
שבכל שבוע ושבע
אבל מוסיפין עליו

פרק ארבע עשר

הלכה ד' וקופצים אצבעותיהם ואחר כך כיפתין אצבעותיהם
ו' ואין הכהנים רשאים ליעקר (ליתא)
ממקומן עד שיגמור ש"ץ
שים שלום

הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה

פרק ראשון

הלכה ז' זה החלק שטמול השער זה החלק שטמול השער נקרא
נקרא קלף וזה שטמול דוכסוסט' וזה שטמול הבשר נקרא
הבשר נקרא דוכסוסט' קלף (עיין בכסף משנה חמל"ה)

פרק שלישי

הלכה ח' כולן מעכבות כולן מעכבות זו את זו

פרק רביעי

הלכה י"א שלא יניחו תפילין בלילה שלא יניחו תפילין עליהן

פרק שביעי

הלכה י' ושיהי' הריוח שבין פרשה (ליתא)
לפרשה כמו תשע אותיות
אשר אשר אשר

פרק שמיני

הלכה ג' שהפסיק שהפסיק בריוח

ספר שמות

הלכה ג' ויאמר ה' אל משה אמור (ליתא)
אל אהרן נטה ירך
הלכה ג' ולא תחמוד כולן סתומות לא תחמוד ולא ולא תחמוד כולן
והן שש סתומות והן שבע
הלכה ג' הכל מאה וששים וארבעה הכל מאה וששים פרשיות
פרשיות

ספר במדבר

הלכה ג' בני ראובן ויהיו בני ראשון

ספר דברים

הלכה ג' (ליתא) כי יקום עד חמס
ג' חמשתן סתומות ששתן סתומות
ג' הכל שש מאות וששים הכל שש מאות וחמשים ותשעה ותשעה

צורת שירת האזינו

הלכה ג' בשבעים שמות בשבע וששים שטין
ג' עם, ומחדרים, יונק, עם, גם, אשכיתא,
אשכיתא
ג' כל אלו התיבות שבראש (ליתא)

שירת חים

הלכה ג' יתכון שתהיה אות סמוכה יתכון שלא תהא אות סמוכה
לחברתה ביותר ולא לחברתה ולא תדב' בה
תדבק בה

הלכות ספר תורה

פרק תשיעי

הלכה ט' הוא אצבע הבינוני והוא הבינוני
י' אלף ושלש מאות וששים אלף ומאתים ושלש מאות וששים
וששה אצבעות ושש אצבעות

הלכות ברכות

פרק שני

הלכה י"ח (כל ההלכה ליתא בכת"י)

פרק שלישי

הלכה ז' ולאחריה ארבע ברכות (ליתא)

הלכה ג' ולבסוף על המחיה ועל (ליתא)
הכלכלה

ט' או בשמן (ליתא)

י"ג בברכה זו (ליתא)

פרק רביעי

הלכה י' ונשרף או נשרף

פרק חמישי

הלכה ד' ברוך אלקינו ברוך הוא אלקינו

ו' קטן כל קטן

טו' ובן מברך לאביו בן (בגליון קטן שהגיע לחנוך)

מברך לאביו

פרק ששי

הלכה ג' כל פת שהמלח בו כל את המלח

י"ח אין נוטלין מים לידים אין נותנין לידים

פרק שביעי

הלכה ט' (ליתא) ולא את החתיכות

י"ג מי שברך הגדול שברך

הלכות ברכות

פרק שביעי

הלכה י"ד בשמים מין בשמים

פרק תשיעי

הלכה ג' בורא מיני בשמים בורא עצי בשמים

ד' היו לפניו הביאו לפניו

פרק עשירי

הלכה ח' הרבה (ליתא)

ח' וכיצד מודה וכיצד מברך . וכיצד מודה

ט' שהושלך בו חנניה מישאל (ליתא)

ועזריה

הלכה י"א הנה אחרית גוים מדבר (ליתא)

ציה וערבה

י"ז ועל כל מה שברא (ליתא)

כ"ס ותציעדיני ל'שלום (ליתא)

הלכות מילה

פרק ראשון

הלכה ו' ואם התנה עליו מתחלה ואם התנה עמו מתחלה
י"ג ואין צפרניו שלימין ואין צפרניו מלאים בבריתן
כבריתן

ט"ו אינו דוחה את שני אינה דוחה לא את יום שני של ראש
ימים טובים של ראש השנה
השנה

י"ז ומונין לו מעת שיבריא ומונין אותו משעה שיחיה מחליו
מחליו

פרק שני

הלכה ו' אינן דוחין אינן מעכבין

פרק שלישי

הלכה ח' יתר על מצוה יתר על כל מצוה
ט' כמה חמורה כמה חביבה

סדר תפלות כל השנה

ועיון תפלה וביקור חולים והשכמת (ליתא)
בית המדרש והכנסת אורחים

כזמור לדוד ה' מי יגור באהליו (ליתא)
ומי ישכון בהר קדשך הולך תמים
ופועל צדק

צדקתינו מה כוחינו ומה גבורתינו מה צדקינו ומה מעשינו
קדש את שמך הגדול והקדוש קדש את שמך בעולמך
בעולמך

אתה הוא ד' אלוקינו בשמים ממעל (ליתא)
וכו' עד בשוכי את שבותיכם
לעיניכם אמר ה'

(ליתא)

ברוך מושיע ומרחם

ומבלעדיך אין אלקים ואין לנו ומבלעדיך אין לנו מלך גואל
מלך גואל ומושיע מושיע

ורוב רובי פעמים הטובות נסים
וגבורות שעשית עמנו ועם
אבותינו מלפנים ממצרים

נוסח ברכות התפלה וסידורן

ושבע את העולם מברכותיך ורוה
פני תבל בא"י מברך השנים
ושבע את העולם כלו משובך
ורוה פני תבל מעשר מתנות ידיך
ושמרה והצילה ה' אלקינו
את השנה הזאת ואת כל מיני
פורענות ומכל מיני מ"ש ותן
לה אחרית ותקוה שובע ושלים
וברכה בשנים הטובות בא"י מברך
השנים

(ליתא)

כי לישועתך קוינו כל היום

יעננו אבינו עננו

עננו ה' אלוֹקֵינוּ עֲנֵנוּ

משמוע בקשתנו

משמוע תפילתנו

וראה שוממותיה ונחמנה

ורחם שוממותיה ונחמה

כי באש הצתה

כִּי אַתָּה ה' בָּאֵשׁ הַצֵּתָהּ

נקדישך ונמליכך

נקדישך ונעדיצך מלכנו

להעריצו לעומתם

(ליתא)

ברכה האמצעית של יוצר ישמח משה

ברכה האמצעית של שחרית שבת

ישמח משה

(ליחא)

וכִּהְיָה אֹמֵר בַּיּוֹם טוֹב מִקְרָא

קדש הזה ביום חג השבועות הזה

לרחם בו עלינו

אבל אנחנו ואבותינו אשמנו בגדנו

אבל חטאנו אשמונו בגדנו

וע"ח ש"ל ביצור הרע

(ליתא)

ברצון ובדעת

ברצון

(בנוסחא אחרת ע"ש)

ע"ח שח"ע קרבן עולה ויורד, ע"ח

שח"ע קרבן, ע"ח שח"ע אשם

ודאי ואשם תלוי, ע"ח שח"ע
מלקות ארבעים וארבע מיתות ב"ד
סקילה שריפה הרג וחנק של
מצות עשה ועל מצות לא תעשה
על מצות עשה גמור ועל מצות
לא תעשה והנתק לעשה בין שיש
בה קום עשה על הגלויים לנו ועל
שאין גלויים לנו את הגלויים לנו
כבר אמרנום לפניך ה' אלוֹקינו
ושאינן גלויים חטאנו על כלם
ואתה יודע כל הנסתרות

נוסח ברכת המזון

הרחמן יפרנסנו בכבוד

(ליתא)

המפטיר בנביא

מברך	מברך לפניו
ולעגומית נפש תושיע (ס"א תנקום	ולעגומית נפש תושיע (ס"א תנקום
נקם) מיהרה בימינו ותבנה מַהֲרָה	נקם) מיהרה בימינו ותבנה מַהֲרָה
בא"י וכו'	בא"י וכו'
בחיטת קומי אורי	בחיטת קומי אורי
בשחית רני עקרה	בשחית רני עקרה
בשביעית שוש איש	בשביעית שוש איש
הפסוק)	

הלכות שבת

פרק ראשון

הלכות שבת חוץ לגבול	הלכות שבת חוץ לגבול
הלכה ה' אבל עשה	הלכה ה' אבל עשה
ו' כדי שלא יבקע	ו' כדי שלא יבקע
ה' הרי זה ק"ו	ה' הרי זה ק"ו
ח' ועשה דבר אחר	ח' ועשה דבר אחר
חוץ לתחום שבת	חוץ לתחום שבת
עשה	עשה
(ליתא)	(ליתא)
קל וחומר	קל וחומר
ונעשית מלאכה האסורה	ונעשית מלאכה האסורה

שלא אסרה תורה אלא מלאכת	הלכה ט' שבלא כוונה עשה שלא
מחשבת והרי הוא כמתעסק שהרי	אסרה תורה אלא מלאכת
לא ידע בעת שלקט שעבר על	מחשבת
מה שכתוב	
אבל אם היה נר אחד דולק ונר	י"א אבל אם נתכון להדליק
אחר כבה ונתכון להדליק ראשונה	ראשונה
ולכבות שניה	
וכן כל מלאכה	ט"ו כל מלאכה
מרשות זה והוציאו מרשות זה	ט"ו מרשות זו והניחו השני
והוציאו השני מרשות אחרת	ברשות אחרת
והוציאו לרשות הרבים	ט"ו והוציאו מרשות לרשות

פרק שני

קידא	הלכה ד' קדחת
ועושין לו רפואה	ד' ועושין לו כל צרכי רפואה
וביום השלישי להדיח בחמין	י"ד וביום הג' למילה בחמין
מניחין אותו שכבר מת	י"ט מניחין אותו ששם שכבר מת
היתה חצר שיש בה גוים ונפלה	הלכה כ' היתה חצר שיש בה גוים
עליהן מפקחין על הכל. היה אחד	וישראלים אפילו ישראל
ישראל ואלף גוים וכו'	אחד ואלף גוים וכו'
ובכפר הסמוכה	כ"ג ובעיר הסמוכה
או שטפה נהר	כ"ד או נהר
מפני גוים או מפני שהוא רודף	כ"ד מפני הגוים או מפני
	נחש או דוב שהוא רודף

פרק שלישי

יחתה בגחלים	הלכה ד' יחתה באש
הנשארות	ו' הנשארות בתנור
שאינה גרופה	ז' שאינה גרופה וקטומה
(ליתא)	י"ד עם חשיכה

פרק רביעי

דבר המוסף	הלכה ח' דבר המוסף הבל
שאינו מוסף	ח' שאינו מוסף הבל
(ליתא)	ז' שהרי משהין על גבי
	האש בשבת

הלכה ו' וקדירה על גבי מיחם (ליתא)

ומיחם על גבי קדירה

ו' לא בשביל שייחמו (ליתא)

פרק חמישי

הלכה א' חייבין להיות בביתיהן נר חייבין להניח נר בביתיהן בשבת

דלוק בשבת אפילו אין

לו וכו'

ה' ומשי (ליתא)

פרק שישי

הלכה ז' והוא שלא יהא הדבר והוא שיהיה הדבר בפרסום בפניהם

בפרהסיא

י"א שאמירה לגוי בשבת

אסורה מדבריהם ומשום

ישוב ארץ ישראל וכו'

ט"ו או באריסות נתן להן

כ"א מפני שאין שביתתו (ליתא)

עלינו

פרק שביעי

הלכה ז' כל אלו המלאכות כל אלו אבות מלאכות

ו' ואם באו עדים נסקל ואם עדים החרו בו נסקל

פרק שמיני

הלכה ד' וכן הוזמר והוא צריך (ליתא)

לעצים חייב משום קוצר

ומשום נוטע

י"א הרי זה תולדות בורר או הרי זה תולדות זורה או תולדות

תולדות מרקד בורר או תולדות מרקד

י"ד וכל השוחק תבלין וכן השוחק תבלין

פרק תשיעי

הלכה ד' ואחד נתן את הקדירה (ליתא)

ו' תולדות מבשל וחייב תולדות מבשל

ט"ו אחר הטוה כגון הטוה

פרק עשירי

הלכה ח' הפותל חבלים הפוצל חבלים

פרק עשירי

הלכה י"א ולא נתכונן לקלקל בלבד ולא נתכונן לקלקל בדבר הרי זה
הרי זה תולדות קודע קודע על מנת לתקן
וחייב

י"ב או מילא גומא או גיא או מלא גיא
י"ג על גבי טיט על גבי דימוס
י"ד הצמר הלבן הצהוב הלבן
י"ה ונעל בפניו ונעל עליו
י"ו או שהברית דג ועקרו או שהברית דג מן הים ועקרו
מן הים מן הים
י"ז אחד שמנה שרצים רץ אחד שמנה שרצים

פרק שנים עשר

הלכה י"ט ברשות הרבים ברשות הרבים אחר

פרק שלשה עשר

הלכה ג' פיו מקום ארבע פיו מקום
ג' מעל גבי מקום ד' מעל גבי מקום
ג' ופי אמה ברשות שנייה ופי אמה ברשות שניה פטור
והשתין בה פטור
ד' ולקח מן הפירות והוציא ולקח מן הפרות על גבי המים
פטור והוציא פטור

פרק ארבעה עשר

הלכה ח' ארבע רשויות וכו' עד (ליחא)
"ומקום פטור"

ח' תל שגבוה זה שגבוה

פרק חמשה עשר

הלכה ח' שהיתה רובה בחוץ שהיתה בחוץ
י"א אעפ"י שאין המחיצה ואעפ"י שאין המים מגעת
מגעת

י"ז שזה משתמש ברשות שזה משתמש
הרבים

כ' לא ימלא אדם מים מן לא ימלא מן הספינה אלא אם
הים והוא בתוך הספינה כן עשה מקום ארבע' על ארבעה

הזכר כ' אא"כ עשה מקום ארבע יוצא מן הספינה על הים בד"א
 על ארבע יוצא מן הספינה בשהיה סמוך בתוך עשרה
 על הים בד"א כשהיה
 תוך עשרה

פרק ששה עשר

הזכר כ' אם יש באורך רגלי הכפה אם יש באורך הכפה
 כ"ד עד שיעמוד ברוח מצויה עד שיעמוד ברוח

פרק שבעה עשר

הזכר צ' ויעשה רשות היחיד ויעשה רוח רביעית רשות היחיד
 ח' או בפס ארבעה ומשהו או בפס ארבעה
 י' ואינו צריך לנעול הדלתות ואינו צריך לנעול הדלתות
 בלילה

כ"ג ולחי שהוא נראה מבפנים ולחי שהוא עומד מבפנים
 כ"ג בוקעין ועוברין בין הפסין בוקעין ועולין בין הפסין

פרק שמנה עשר

הזכר צ' ואם היה קרוש בכזית ואם היה קרוש בכלי

פרק תשעה עשר

הזכר ז' לא תצא אשה בקטלא לא תצא בקטבלא
 י' ואין הוצצין ואין חוששין
 י"י שצבעין בשמן שצבעין
 כ"ג המוציא תפילין בשבת המוציא תפילין בשבת כיצד הוא
 ברשות הרבים עושה

פרק עשרים

הזכר י"ג קרסטל בפ"י בשבת קלסתר בפ"י בשבת
 י"ד הואיל וגר תושב עושה הואיל וגר תושב אינו מצוה על
 מלאכה לעצמו בשבת השבת

פרק אחד ועשרים

הזכר י"ג ואם להוציא מימיהן אסור ואם להוציא מימיהן פטור
 י"ח הרי זה תולדות טוחן הרי זה תולדות טוחן
 וחייב
 כ"ס קלוד ששרה אותו מערב קלוד ששרה אותו במים מערב
 שבת מעבירו שבת מעבירו
 ל"ד ומותר לערב המורסן על דרך ומותר לערב את המורסן על דרך

דרך זו בכל אחד ומחלק	זה בכלי אחד ואפילו כור ואפילו כורים
אותו בכלים הרבה ונותן לפני כל בהמה ובהמה ומערב בכלי אחד ואפילו כור ואפילו כורים	
הלכה ל"ה וכן מאכיל העוף בידו במקום שיכול להחזיר	(ליתא)
ל"ו אבל לא יעמיד אותה על גבי דבר העומד בפניה כדי שתחזיר	אבל לא יעמיד אותה על גבי דבר העומד בפניה כדי שתחזיר
אבל עומד בפניה כדי שתחזור פניה לדבר המוקצה ותאכל ממנו	פניה לדבר המוקצה וכן ביום טוב
וכן ביום טוב	

פרק שנים ועשרים

הלכה ג' ויוצא ומשתטף	ומשתטף
ז' ואם שתהו	ואם שדה
כ"ג במוכין	במוראה
כ"ג אבל מוכין שנשרומן הכר	אבל אם נפלו מוכין מן הכר
כ"ט וכן הפרוכת	וכן הפרוכת מותר לנטותה ומותר לפרקה

פרק שלשה ועשרים

הלכה ח' שאם היה למטה מן (ליתא)	השטרים
ח' הרי זה	שהרי זה
ט"ו בשוגג יאכל מטה שהתקין	בשוגג יאכל במזיד לא יאכל עד
במזיד לא יאכל עד	מוצאי שבת בין כך ובין כך
מוצאי שבת ובין כך	יאכל מטה שתקן את הפירות
ובין כך תיקן את הפירות	
י"ו או למעשר עני של ודאי	או למעשר שני ודאי

פרק חמשה ועשרים

הלכה ט' אבל אינו מטלטלה כדי	אבל לא בשביל שלא תתגנב
שלא תשבר ולא כדי	וזהו בשביל עצמו ואם טלטל

הלכה י' שלא תגנב וכן כל כיוצא בזה
אותה מן החממה כדי שלא תתבקע
אינו מטלטלה כדי שלא תשבר
וכדי שלא תגנב וכל כיוצא בזה

הלכה ו' אם יש תורת ללי עליה
ז' אלא לעשות בו מלאכה
ט' וקורנס של בשמים
י"ז היתה בין החביות והאבן
עליה מגביהה למקום אחר
ומטה על צדה שם והאבן
נופלת וכן השוכח מעות
על הכר וצריך לכר נוער
את הכר והן נופלות ואם
צריך למקום הכר נוטל
את הכר.

כ' בשהיתה הטהורה
כ"א נדבך של אבנים
כ"ג אסור לבטל כלי מהיכנו
בשהיתה הטמאה
מדבך של אבנים
אסור לבטל כלי מהיכנו כיצד
מפני שהוא כסותר כיצד

פרק ששה ועשרים

הלכה י"ט שניא ישוה גומות (ליתא)

פרק תשעה ועשרים

הלכה ד' עד סוף יום שלישי
ו' ושכח ונטל ידיו קודם
שיקדש הרי זה מקדש
על הפת ואינו מקדש על
היין אחר שנטל ידיו
לסעודה ומצוה לברך על
היין ביום השבת קודם
שיסעוד סעודה שנייה
עד סוף יום רביעי
ושכח ונטל ידיו תחלה ומברך
הכיוצא ואינו מקדש על היין
ביום השבת קודם שיסעוד סעודה
שנייה

הלכות ערובין

פרק שני

הלכה י"ג שאינה שכירות
שאינה רשות

הלכה י"ו אבל מבטל הוא רשותו
לישראל הכשר
אבל מבטל הוא רשותו כישראל
כשר

פרק שלישי

הלכה ח' שלא יעלה באילן עשה
אשרה
שלא יעלה באילן לא גזרו עליו
בין השמשות עשה עצי אשרה.
י"ג כגון הסל והספסל
כגון לוח והספסל
י"ד וכן שני גזוטראות
וכן שני גזוטראות
י"ד כגזוטר
כגזוטר
כ"ד שהרי נשאר להן פצימין
שהרי נשאר להן פסין

פרק חמישי

הלכה א' לענין סחורה
לשם סחורה
א' הרי אלו צריכין שיתוף
הרי אלו צריכין להשתתף לענין
אחר לענין שבת
שבת
י"ג שלא לשכח לתינוקות
שלא לשבח התינוקות
תורת עירוב
י"ז שהוא יתר על בית סאתים
שהוא יתר על בית סאתים או
פחות

פרק שביעי

הלכה א' ועמד במקום ידוע
ועמד במקום אחד

פרק שמיני

הלכה ט' נאכל הערוב
ואכל הערוב
י"א להגיע לעירוב של יום
להגיע לערוב של יום הראשון
השני ביום הראשון
ביום השני

הלכות שביתת עשור

פרק ראשון

הלכה ו' לעינוי
כל עינוי

פרק שני

הלכה ז' מפני שמכשירי האוכל
מפני שמכשירי האוכל כאוכל הן

המעורבין עם האוכל הן חשובין
השובין

פרק שלישי

הנכס ז' ונותנת פת לתינוק ונותנת פת לבנה
ו' פני רבו או פני אביו פני רבו

הלכות שביתה יום טוב

פרק ראשון

הנכס י"ט הואיל מאמש נגמרה מאמש נגמרה

פרק שני

הנכס ח' מפני שהוא מוכן על מפני שהוא מותר באכילה אגב
גבי אמו אמו
ח' ואלו שחט אמו ואלו היתה אמו שחטה
ז' ובאות ולנות ז' ובאות
י"ד אפילו היו מכונסין שם אפילו אין מוכנן שם מבערב
מבערב

פרק רביעי

הנכס ט' אסרו להראות אסרו לראות
י"ז שאר הטמאות י"ז שאר המעלות
כ"ד אצל חנוני או דועה אצל דועה

פרק ששי

הנכס י"א וי"ג בנוסחא אחרת כיצד מניח ערובי תבשילין ביום
חמישי ואומר אם היום יום טוב
ולמחר חול אין בדברי כלום ואם
היום חול ולמחר יום טוב הריני
מניח ערובי מעתה וכן בתרומה
אם היו לו פירות תרומה שלא
נתקנה מערב יום טוב מגביה
התרומה ביום טוב ומתנה ואומר
אם היום חול תהיה זו תרומה

על זו ואם היום קדש אין בדברי
כלום ואם היום חול תהיה זו
תרומה וקורא לה שם ומניחה
כדרך שקרא עליה בראשון ומניח
את זו שקרא עליה שם תרומה
ואוכל השניה.

פרק שביעי

(ליחא)	הלכה ג' וטוחן אותן
ושורה פשתנו	ג' ושולה פשתנו
ומפסידין אותה	ד' ומפקירין אותה

פרק שמיני

ואם היתה מטוננת	הלכה ג' ואם היתה שדה לחה
יביאם	י"ו יביא
(ליחא)	י"ז אם לא נדוהו

הלכות חמץ ומצה

פרק ראשון

הלכה ו' בכדי אכילת שלשה ביצים בכדי אכילת פרס שהוא שלש
ביצים

פרק שני

הלכה י"א או שבדק ומצא ככר או שבדק ומצא ככר בכל אלו
או שהיו תשעה ציבורין אינו צריך בדיקה פעם אחרת
של מצה וא' של חמץ (עיין בכסף משנה)
ופירש ככר מהן ואין
ידוע אם חמץ או מצה
ובא עכבר ונטל הככר
שפירש ונכנס לבית בדוק
בכל אלו אינו צריך לבדוק
פעם שנייה שאין כאן קבוע.

פרק חמישי

(ליחא)

הלכה כ"ג עד שיפלטו

פרק ששי

הלכה ס' מצה שלשה במי פירות מצה שלשה במי פירות או שלשה
 יוצא בה ידי חובתו במים ונקטפה במי פירות מותר
 בפסח אבל אין לשין כאכילה בפסח אבל אין לשין
 ביין וכו' אותה בלילות הראשונים ביין וכו'

נוסח ההגדה

ר' יוסי הגלילי אומר וכו' (ליחא)

עד „ובמשה עבדו“

הלכות שופר וסוכה ולולב

פרק ראשון

ולמה תוקעין במקדש

הלכה ז' ולמה תוקעין

פרק רביעי

הלכה ז' ראש הדופן של סוכה ראש הסוכה
 ז' או שהגביה הדופן הסמוך או שהגביה הכותל סמוך מן
 לכותל מן הקרקע טפח הקרקע טפח.
 י"ד בנוסחא אחרת בנה אצטבה מן הצד אם יש
 משפת האצטבא ולכותל ארבע
 אמות פסולה פחות מד' אמות
 כשרה בנה אצטבא באמצע אם
 יש משפת האצטבא ולכותל ד'
 אמות לכל רוח פסולה פחות
 מכן כשרה וכאלו מחיצות נוגעות
 באצטבא והרי הן מן האצטבא
 ועד הסוכך פחות מכן.

פרק חמישי

הלכה י"ג אם היה הסיכוך הרבה אם היה הסוכך הרבה מהן צריך

הלכה י"ג מהן כשרה ואם לא היה לנענע וכו'
הסיכוך שהיה מתחלתו
כשר הרבה מהן צריך
לנענע וכו'

י"ג סיכך
י"ג בין באמצע בין מן הצד
בין מן האמצע בין מן הצד

פרק שישי

הלכה ה' ומצעות הנאות בסוכה ומצעות הנאות בסוכה אבל כלי
וכלי שתיה כגון אשישות
וכוסות בסוכה אבל כלי
אכילה

פרק שביעי

הלכה ו' מברך תחלה על נטילת מברך על נטילת לולב
לולב

פרק שמיני

הלכה ח' ארבעה מינין האלו ארבעה מינין שבלולב
ג' היה עקום לפניו שהרי
שדדו כגב בעל חטוטרט
פסול

ד' גדלין שנים שנים גדלין
ד' היו עליו אחת אחת (ליתא)
מתחלת ברייתו ולא היה
להם תיומת פסול

ז' אתרוג שנקב נקב מפולש (ליתא)
כל שהוא פסול ושאינו
מפולש אם היה כאיסר
או יתר וכו' (ועיין בהשגות
הראב"ד ובכסף משנה)

הלכות שקלים

פרק ראשון

הלכה ו' בוטן שהיה מטבע וכו' (ליתא)
עד „שני דינרין“

פרק שני

הלכה ד' והשאר מניחין אותו בלשכה וזהו הנקרא שירי הלשכה.
הקופות הוא הנקרא תרומת הלשכה וזה שישאר שם יתר על מה שיש בקופות הוא הנקרא שירי הלשכה

ה' עד שיכלו עד ראש חודש תשרי מן השלש הגדולות ופעם שלישית בראש חדש תשרי קודם יום טוב או אחריו ומסתפקין מהן וכו' ו' עד שלא הגיע ה' ולשם שאר כל ארץ ישראל ו' וכאלו הגיעו

פרק שלישי

הלכה ז' וכן הכהנים פטורין מן (ליחא) הקלבון והשוקל על יד הכהן פטור מן הקלבון ד' האחין והשותפין ה' על הגבוי ועל העתיד לגבות

פרק רביעי

הלכה ז' מצותן שיבואו מאותן שיצאו

הלכות קדוש החודש

פרק שלישי

הלכה ז' של עיבוד החדש של עדות החדש

הלכה י"ט וגנאי שלא תתקיים שלא תתקיים העדות
העדות

פרק חמישי

הלכה ז' שבזמן שיש סנהדרין שבזמן שיש סנהדרין קובעין חשבון
קובעין על פי הראייה שאנו מחשבין בו היום
ובזמן שם סנהדרין קובעין
על פי החשבון זה שאנו
מחשבין בו היום
י' וכן רוב סוריא וכן ארץ סוריא

פרק ששי

הלכה ד' שנה של לבנה (ליחא)
י"א סימן להם גו"ח י"א י"ד (ליחא)
י"ט
י"ד תשע עשרה שנה עד תשע עשרה שנה
תשרי של אותה שנה
ט"ו וכשתוסיף על מרחשון וכשתוסיף מולד מרחשון

פרק שמיני

הלכה ז' לפיכך עושין חדשי הלבנה לפיכך עושים חדשי הלבנה מהם
מהן חדש חסר ומהן חדש מלא חדש חסר
תשעה ועשרים יום בלבד ואעפ"י שחדשה של לבנה פחות
מזה יתר על זה בשעות וחדש
מלא משלשים יום ואע"פ שחדשה של לבנה פחות
מזה.

פרק תשיעי

הלכה ד' של אותה השנה מן של אותה שנה הראשונה באותו
מחזור המחזור
ד' אינה אלא בתשע שעות אינה אלא או בשבע שעות

פרק אחד עשר

הנכס ה' בכל גרעון וגרעון השמש בכל גרעון וגרעון והירה

פרק שנים עשר

הנכס ה' ועל דרך זה תכפול ועל דרך הזאת תכפל ותוציא ותוציא מהלכה לכל מניין מהלכה מנין לשני ימים ולשלשה שתרצה וכן אם תרצה ולארכעה עד עשרה תשעה וכן לעשות סימנין ידועים אם תרצה לידע לך סימנים אצלך למהלכה ידועים מוכנים למהלכה

פרק שלשה עשר

הנכס ה' ואם יהי' תשעים מעלות ואם יהי' תשעים מעלות תהיה תהיה מנתו מעלה אחת מנתו מעלה אחת ותשעה וחמישים חלקים ותגרע אותו משלש מאות ה' תגרע אותו משלש מאות וששים ישאר מאה וששים מעלות וכבר הודענו שמנת מאה וששים מעלות שנים וארבעה חלקים וארבעים חלקים

פרק ארבעה עשר

הנכס ה' ונמצא שארית מהלכו (ליתא) בעשרת אלפים עד „סימנים כבוננו“ ה' (אצל תאומים) ט"ז ל' חלקים חלקים

פרק חמשה עשר

הנכס ה' (בנוסחא אחרת) ואם יהיה המרחק הכפול מל"ב מעלות עד שמנה ושלושים מעלות תוסיף על אמצע המסלול שש מעלות עד כ"א מעלות עד אמצע המסלול ז' מעלות ג' מעלות וי"ח חלקים ח' ב' מעלות ז' וי"א חלקים

פרק ששה עשר

הלכה א' היא הנקראת ראש (ליחא)
 והנקודה שממנה יתחיל
 הירח לנטות לדרום השמש
 ב' ושבע ושלשים שניות ול"א שניות
 ג' וזה הוא רוחב הירח (ליחא)
 בתחלת ליל זה והוא
 דרומי שהרי המסלול
 יתר על טאה ושמונים
 ד' ושלשים וששה חלקים ומ' חלקים ממזל שור
 ממזל שור

הלכות תענית

פרק שני

הלכה א' ועל המטר ועל המצור

פרק שלישי

הלכה ב' שני וחמישי ושני חמישי ושני
 ג' ונועלין את החנויות ונועלין את המרחצאות
 ד' יחידים מתענין מתענין

פרק חמישי

הלכה ו' עד שיעבור התענית עד התענית
 ז' מותר ללכה מותר

הלכות מגילה וחנוכה

פרק ראשון

הלכה א' והיו מוקפין בימי יהושע והיו מוקפין בימי יהושע
 ב' קוראין בחמישה עשר קוראין בחמישה עשר
 ג' (בנוסחא אחרת) כפר שאין נכנסין בו בשני ובחמישי
 ד' אין קוראין אותה אלא בארבעה עשר
 עשר.

פרק שני

הלכה י' והקורא בה לא יצא (ליחא)

פרק שלישי

הלכה י"ז ומדלג ואומר מה אשיב (ליחא)
לה' עד הללויה'

ספר נשים

הלכות אשות

פרק ראשון

הלכה ח' אם רצה הוא והיא לישא אם רצה הוא והיא
אותה

ו' אם אביו וזו אין לה הפסק אם אביו וזו אין לה הפסק אפילו
אלא אפילו אם אם אם אשת יעקב אבינו אלא אם אם
אביו עד למעלה אסורה אביו עד מעלה אסורה

פרק שני

הלכה י"ט בד"א כשנבדקי בתוך כשנבדקו בתוך הומן
הומן

כ"ג אלא על פי שני אנשים אלא על פי שני עדים כשרים
כשרים להעיד להעיד

פרק שלישי

הלכה ז' ואם נתן הוא נתן הוא

ו' שיהיה משכעם ו' שיהיו ענינם

ו' הרי את עצורתי הרי את אסורתי

י"ח אם שלוח האשה הוא ואם שלוח הוא שמקבל הקדושין

שמקבל הקדושין אומר אומר לה הרי את מקודשת

לו הרי פלונית ששלחה פלונית ששלחה אותך

אותך

י"ח ולא אמר דבר דיו והיא ולא אמר דבר דיו

מקודשת

פרק רביעי

הלכה ה' אבל האיש שאנסוהו עד שיקדש בעל כרחו אינה מקודשת
 וזו מקודשת
 ויטולא יהא שוה פרוטה
 כ' שמחמת קידושין הראשונים
 ולא יהיה שוה כלום
 שמחמת הראשונים

פרק ששי

הלכה ז' או מגורשת מיד
 ז' מקודשת מיד
 ט' חוץ מבדבר שבטמון
 שתנאו קיים
 י' שאומדין לו בכסות ושאר
 שהוא תנאי שבטמון
 ט"ו הרי זו מקודשת מאלול
 הרי זו מקודשת מכאן ואילך
 או מגורשת
 מקודשת
 חוץ מבדבר שבטמון
 שאומדין לו בשאר כסות

פרק שביעי

הלכה ג' בית כור עפר
 ד' שאראך משל עצמי
 דבר זה שאמרתי לך
 ז' לשער ראשה
 ט"ו הרי זו מקודשת
 י"ו אחר שתלד ע"י אביה
 בית עפר
 שאראך שעמי לעצמי דבר זה
 שאמרתי לך
 משער ראשה
 הרי זו מקודשת מספק
 אחר שתולד

פרק תשיעי

הלכה ט' אעפ"י שיש לוטר שמה
 גדולה שבגדולות או
 קטנה שבגדולות שהיא
 גדולה מן הגדולה
 שבקטנות הרי כלן
 מותרות חוץ מן הגדולה
 שבגדולות שהיא לבדה
 אעפ"י שיש לו גדולה שבגדולות

הנכה ט' המקודשת וכן אם קידש
בתו הקטנה אעפ"י שיש
לוטר שטא וכו' }
ט"ו קידשת את בתך והיא (ליתא)
אומרת לא קידשת וכו'
עד סוף החלכה (עיין
כסף משנה חמ"לה)

פרק שנים עשר

הנכה ה' ויזכה בארבעה דברים   ויזכה בעשרה דברים
ז' ולהיות בנותיה ממנו   ולהיות בנותיה ממנו ניונות
ניזונות מנכסיו אחרי   מנכסיו אחרי מותו
מותו עד שתתארסנה
ט' לחקת משפט   לחקת משפט לדורותם
י' ובשר או דגים   בשר ודגים

פרק שלשה עשר

הנכה ח' ובעשירות שלשים יום (ליתא)
יקיים יתר על כן יתיר
את נדרו או יוציא ויתן
כתובה
י"א כדי שתצא בו לבית
אביה או לבית האב

פרק ארבעה עשר

הנכה ו' וכיצד מדירה   וכיצד מתירה
ח' כופין אותו לשעתו לגרשה   כופין אותו להוציא לשעתו

פרק חמשה עשר

הנכה ט' ויוציא ויתן   וכשיוציא ויתן
י"ד נשאת לראשון   נשאת לאחר
י"ז ומתוך שיחה ושמחה   ומתוך דברי שמחה

פרק ששה עשר

הנכה כ"ס והבעל או יורשיו אימר   ויורשיו אומדן
כ"ז ונשבע הוא שבועת   ונשבע הוא על התוספת
הסת על התוספת

פרק שבעה עשר

הלכה ו' ואם לאו תדחה או תדחה

פרק שמונה עשר

הלכה ט"ז ואם הוכר העובר ואם לא הוכר העובר

פרק תשעה עשר

הלכה נ' חלוק ירושה בין הבנים חלק ירושה בין הבנים בשוה

ו' כדי כל הכתובות דינו כדי כל הכתובות

או יותר

י"ח במה דברים אמורים וכו' (ליתא)

עד סוף ההלכה

פרק אחד ועשרים

הלכה נ"ב בפני אביו או בפני בנו בפני אביו או בפני רבו

ח' או על הכלי או על כל הכלי

השלחן

י"ז לא אתן לו מזונות אינו נותן לו כלום

פרק שנים ועשרים

הלכה כ"ט אם היו המעות שלקחה אם היו המעות שלקחה בהן

בהן את הקרקע מבעל האשה מבעלה

פרק שלשה ועשרים

הלכה י"ח ויש מקומות שנהגו ויש מקומות שנהגו לכתוב שוה

לכתוב שוה מנה מנה בשוה

פרק ארבעה ועשרים

הלכה ח' אעפ"י שכופין אותו אעפ"י שכופין אותו

ומוציא

ח' או שאבד אבד לה או שאבד אבד לה

ואינו חייב לשלם

פרק חמשה ועשרים

הלכה י"ג וראה בנים לבניך שלום (ליתא)

על ישראל

הלכות גירושין

פרק שלישי

הנכס ז' אעפ"י שנכתב לשם אעפ"י שנכתב לשם גירושין
גירושין אינו גט

פרק רביעי

הנכס י"ח כל מי שתצא כל זמן שתצא

פרק חמישי

הנכס י' זרק לה גיטה לרשותה זרק לה גיטה לרשותה אעפ"י
ועבר בתוך רשותה שהיא שעבר וכו'
עומדת בה ונפל חוץ
לרשותה אעפ"י שעבר וכו'

פרק ששי

הנכס י"ט וכן אם אמר בפני וכן אם אמר
שנים

פרק שביעי

הנכס י' ובהלכות תרומות ובהלכות מתנות עניים (ע"ן
בכסף משנה)

פרק שמיני

הנכס ו' הרי את מותרת לכל הרי את מותרת לכל אדם חוץ
אדם חוץ מהפרת נדריך וחזר שלא נשאר לי עליך שום
כלומר לא נשאר לי אישות
עליך שום אישות
ה' וזה שאמר אף לשמעון (ליחא)
כלומר לכל אדם אף
לשמעון או שמא התירה
לכל

פרק עשירי

הנכס ז' ולא הותרה לכל נאסרה ולא הותרה לכל נתגרשה נאסרה
לכהונה לכהונה

הלכה י"ט ובעל סתם ובעל אשתו
כ"א אבל שנייה אם שנאה אבל אם שנאה ישלחנה
ישלחנה

פרק אחד עשר

הלכה י"א פלוני בר פלוני עד (ליתא)
פלוני בר פלוני עד

פרק שלשה עשר

הלכה ד' שטא חסמוך דעתה שלא חסמוך על דעתה
ז' בד"א שלא היתה שם בד"א בשלא היה שם אמתלא
אמתלא אבל אם היתה בשיחת הגוי שטא לא יתכון וכו'
שם אמתלא בשיחת הגוי
שטא לא יתכון וכו'

הלכות יבום וחליצה

פרק שני

הלכה ה' ואעפ"י שהוא אמר אעפ"י שהוא אומר בעלתי
בעלתי וגרשה
ו' ונשאה אחר שחליץ לה ונשאה אחר שחלצה מוציאין אותה
יבמה אין מוציאין אותה מידו וכו'
בידו אבל אם גירשה
מן הנשואין וחזר ונשאה
אחר שחלצה מוציאין
אותה מידו וכו'

פרק רביעי

הלכה ה' ואם אחד מן השלשה (ליתא)
גר פסול
ה' ואפילו היה אביו גר ואם היה אביו גר

פרק חמישי

הלכה ז' מן „המאמר וכו'“ עד (ליתא)
אמצע הלכה י"א „ויקח
היבם מעליהן“

פרק ששי

הלכה ט' ליקוחין קדושין
 י"ד האחת אסורה עליו האחת אסורה על יבמה משום
 משום ערוה ערוה
 כ"ד שמת הנשוי נכרית שמת הנשוי נכרית
 ומת המגרש

הלכות נערה בתולה

פרק ראשון

הלכה ז' אלא אם לא קיים עשה אלא אם כן קיים עשה

פרק שני

הלכה ד' אלא אם כן לא נשאה אלא אם נשאה

פרק שלישי

הלכה י"ח וכן אם אמר לא מצאתיה וכן אם אמר לא מצאתיה בתולה
 פטור ומכין אותו מכות מרדות בתולה

הלכות סוטה

פרק שני

הלכה י"ד בד"א בשרננו העיר בד"א שנבוכה העיר עליה
 עליה

פרק שלישי

הלכה י' כדי שיראה על פני (ליתא)
 המים

כ"א הואיל ולא צבתה בטנה הואיל ולא צבתה בטנה ולא
 ולא התחיל ירכה לנפול התחיל ירכה לנפול הרי זו אסורה
 הרי זו מותרת אבל ודאית
 משהתחיל בטנה לצבות
 וירכה לנפול הרי זו
 אסורה וודאית

פרק רביעי

הלכה ט"ז ואינה עולה כולה לאישים (ליתא)
 כטנחת זכרי כהונה מפני
 שיש לה חלק בה

הלכות אסורי ביאה

פרק ראשון

הלכה ח' במויד הוא לוקה והיא במויד לוקה

פרק שביעי

הלכה י"ד (כל ההלכה ליתא)

פרק שמיני

הלכה ט' היה דרכה לראות יום היתה דרכה לראות ביום חמשה
 עשר (עיין במגיד משנה שם) עשרים

פרק תשיעי

הלכה כ"ז אף על פי שנמצא הכתם
 על התחתון לבדו תולה
 בדם הטבחי לא עברה
 בשוק הטבחים וכיוצא
 בו (אף על פי וכו')

ל"ג היו כולן מעוברות כולן היו כולן מעוברות כולן טהורות
 זקנות כולן מניקות כולן זקנות כולן מניקות כולן בתולות
 בתולות הרי כולן טמאות הרי כולן טמאות

פרק עשירי

הלכה י"ז ואם יצא יבש בלא דם ואם יצא יבש הרי זו טמאה
 הרי זו טהורה

פרק שנים עשר

הלכה י"א מכין אותו מכות מרדות מכין אותו מכות מרדות
 מדברי סופרים

הלכה י"ד יצאה מכלל הגוים יצאה מכלל עבדים

פרק שלשה עשר

הלכה ו' א' שלשם עבדות מטבילו שלשם עבדות נשתחרר

פרק חמשה עשר

הלכה ו' מפני שצד ממורות וצד מפני שצד ממורות וצד עבדות

כשרות מעורבין בו לפיכך מעורבין בו

אסור בשפחה ונמצאו

בני כמותו לעולם

ל"ג והולד ספק והולד טמור

פרק ששה עשר

הלכה א' ומותרין לישא גירות ומותרין לישא גירות ומשוחזרת

ומשוחזרת ואפילו כהן שאינו בקדושתו

שהוא פצוע דכא ומותר

לישא גירות ומשוחזרת

לפי שאינו בקדושתו

פרק שמונה עשר

הלכה ג' או פצוע דכא וכרות שפכה או פצוע דכא וכרות שפכה

שפכה או חלל

י' נאסרה עליו טספק נאסרה עליו

י"ד אבל אם היו רוב העובדין פסולין אבל אם היו רוב העובדין פסולין

העובדים פוסלים אותה פוסלין אותה

י"ד אעפ"י שרוב המקום אעפ"י שרוב המקום פסולין ואעפ"י

שבאו ממנה כשרים או שרוב העובדין שם כשרים

חוששין לה חוששין לה

שהיו רוב אנשי המקום פסולין אעפ"י שרוב

העובדין שם כשרים

חוששין לה חוששין לה

פרק עשרים

הלכה י"א וכן עד שאמר וכן עד אחד שאמר

פרק אחד ועשרים

הלכה ג' והדברים האלו וכל הדברים האלו

הלכות מאכלות אסורות

פרק ראשון

הלכה י"ג הרי הוא חיה הרי הוא ספק חיה

פרק שלישי

הלכה ז' יראה לי נראה לי
ז' ולוקה מן התורה ולוקה
ז' וכן ביצי העוף הטמא וכן ביצי העוף

פרק רביעי

הלכה ג' ואעפ"י שאין בכולו בשר ואעפ"י שאין בבשר כוית כוית

פרק חמישי

הלכה ז' שטט אבר או מעכו שטט אבר או מעכו
או דכו
ח' אבל היה אותו בשר אם היה אותו בשר
ח' או נתאכל או שנתאכל

פרק ששי

הלכה כ' ואם חתך בה רותח מותר ואם חתך בה רותח אסור

פרק שמיני

הלכה ט' טבח הנאמן למכור בשר טבח הנאמן למכור בשוק

פרק תשיעי

הלכה י"ג ואם בשלו עם בשר ואם בשלו עם דבר אחר אחר

כ"ג (ליתא) (בגליון) דגים שנתבשלו בקערה
שנתבשלו בה בשר אותן דגים מותר
לאכלן בכוחת ו"ה נמצא בספר"י
הר"ב שב"א מטעדי"ם

פרק שנים עשר

הלכה כ"ט ואם לאו אסור (ליתא)

פרק ארבעה עשר

הלכה ס' וקמחין שלהן והבציקות וקמחין שלהן שלהן

ט"ו וכן החולה וכן הבריא
י"ז שהטבל במיתה שהטבל חטור שהוא במיתה

פרק חמשה עשר

הלכה ט"ו כגון תרומת הכליסין כגון הדולבין והחרובין והחרובין

ל"ג קולף ואוכל קולף ואוכל עד שמגיע לדבר האסור

פרק ששה עשר

הלכה ז' ועגלה ערופה באלף עגלות ועגלה ערופה (בגליון שירדחה לנחל איתן אוסרתה שנתערב') באלף עגלות

פרק שבעה עשר

הלכה י"ג ונשתתף במלאכת הפת ונשתתף במלאכת הפת או האש הרי זה מותרת ואפילו הרי זה מותרת לא זרק וכו' לא זרק וכו'

הלכות שחיטה

פרק ראשון

הלכה ז' ומדיחו יפה יפה (ליתא)

הגכה ד' ומי הוא השוחט ועל כל ומי הוא השוחט ולמי שוחט ועל הדברים האלו כל אלו הדרכים ובנקב משהו מטרפה שם (ליתא)

פרק שני

הלכה ז' אבל השוחט חולין בעורה אבל השוחט חולין בעורה או
 אותו הבשר טהור ואסור קדשי בדק הבית או קדשים
 בהנייה כבשר בחלב בעלי מומין אותו הבשר טהור
 ואסור בהניה כבשר בחלב
 כ' אבל השוחט לשם עולת נזיר השוחט לשם עולת נזיר
 נזיר אעפ"י שאינו נזיר שחיטתו פסילה
 שחיטתו פסולה

פרק שלישי

הלכה י"ט (ליחא) [עשאה גסמרא] כמו שנחתך
 חציה

פרק ששי

הלכה ז' למעלה מן הוושט אם ובין למעלה ובין למטה אם נקב
 נקב לחללו במה שהוא לחללו במשהו טרפה
 טרפה
 ז' נויה שנמצאת במרה קשיתא שנמצאת במרה
 י"ג ואם ה' ספק נוקב ספק ואם היה תוך שלשה ימים ספק
 אינו נוקב תבדק (עיין נקב ספק אינו נקב תבדק
 בכסף משנה חמ"ה)
 י"ט אבל אם נבדק הדק (ליחא)
 כשרה

פרק תשיעי

הלכה ח' שנפסק העור שנפסק רוב העור

פרק אחד עשר

הלכה ז' (ליחא) (בגליון: או שנמצאת סירכא מן
 האוון ולבשר ולעצם שבצלעות
 והסירכא דבוקה בשתייהן או
 שנמצא סרכות טדולדלות מן
 הריאה אעפ"י שאינן דבוקות לא
 לדופן ולא למקום אחר) הרי
 אלו מתידין אותה

סלכס ט' (ליתא) או לזרדא או בעצם לבדו מן הצלעות

ספר הכלאה וחלק שלישי הלכות שבועות

פרק ראשון

הלכה א' ועל רבר שעתיד להיות ועל דבר שעתיד להיות שנעשה
שיעשה ושלא יעשה ושלא נעשה
ב' או שאכלתי והוא לא (ליתא)
אכל שלא אכלתי ואכל
ג' כגון שנשבע שלא יישן כגון שנשבע שלא יישן שלשה
שלשת ימים לילה ויום רצופים

פרק שני

הלכה א' ואחד המושבע טפי ואחד טפי אחרים
אחרים
ב' בין לחייבו קרבן בין לחייבו טמון
ג' ואומדין מזהא ואומדין מותא

פרק שלישי

הלכה א' ואם שבועת שקר היא ואם שבועת שקר כגון שנשבע
כגון שנשבע שלא אכל שלא יאכל וישכח ויאכל
ונזכר שאכל או שנשבע
שלא יאכל ושכח ואכל

פרק רביעי

הלכה א' שהשתיה בכלל אכילה ואעפ"י ששתיה בכלל אכילה
והואיל ופטור ואמר ושלא והואיל ופרש ואמר שלא אשתה
אשתה

פרק חמישי

הגכה כ' פטור משום שבועת בטוי פטור משום שבועת שוא
כ' או שלא יאכל כלום או שלא יאכל כלום ששה ימים
שבועת ימים

פרק ששי

הגכה ח' שלא היה בדעתו בשעת שלא היה בדעתו בשעת השבועה
השבועה וניחם בגללו

פרק שמיני

הגכה ג' אילו הודה היה משלם משלם בושת ופגם על פי עצמו
בושת ופגם על פי עצמו

פרק עשירי

הגכה ח' ואפילו מפסולי עדות מפסולי עדות

פרק אחד עשר

הגכה ס' הרי אלו שתי שבועות הרי אלו השבועות
ח' והורו רבותי שאין ואין הדיינין משביעין אלא בלשון
משביעין שבועת הדיינין הקודש
אלא בלשון הקודש

פרק שנים עשר

הגכה ג' אעפ"י שאין כונתו אלא אע"פ שאין כונתו אלא למי ששלח
למי ששלח נביא זה או נביא זה
למי שצוה בכתב זה

ג' ומתירין להם ופוטריין להן
י"א כיצד אמר ה' אומר כיצד אומר אם הוציא שם אחד
ברוך הוא לעולם ועד מן השמות אומר ברוך הוא
לעולם ועד
י"ג ואין בזה דופי ואין בזה עון

הלכות נדרים

פרק ראשון

הגכה ח' או פירות אלו אסורין עלי או פירות אלו אסורין עלי כל
שלשים יום

הלכה ז' כגון שיאמר הרי עלי להביא
להביא עולה או הרי עלי להביא שלמים
עלי להביא שלמים או
מנחה או הרי בהמה
זו עולה או שלמים
כ"ו אמר כנדרי רשעים
הריני והיה נזיר עובר
לפניו
כ"ו כנדרי רשעים עלי חייב
קרובן

פרק שני

הלכה ח' שהוא קבלת דברים
שהוא כענין אמן שהוא קבלת
אסור
ז' אבל המתכון
ז' בקרבן ונדרבנזיר בשבועה
ונדר
ד' ואם לא זכר התנאי
ח' (ליחא)
ט' הרי עלי כמעשר אם
כמעשר בהמה אסור
ט' ואם כמעשר דגן מותר
י"ד בין במטלטלין בין
בקרקות
ט"ו והקטנים כל הקודם
והחזיק בהן זכה כשאר
מטלטלין
י"ו המפקיד את הקרקע כל
הקודם והחזיק בהן זכה
דין תורה וכו'

והקטנים כל הקודם זכה בהן
כשאר המטלטלין
והקרקעות כל הקודם והחזיק
בהן זכה בהן דין התורה וכו'

פרק רביעי

הלכה ט' לפי שכל אחד מהם לא
גמר בלבו

פרק ששי

הלכה ה' הנאה המביאה לידי מאכלך
 הנאה המביאה לידי מאכלך אסורה עלי או אסורה עליך או
 הנאה המביאה לידי מאכלי אסורה עליך
 עלי או הנאה המביאה לידי מאכל
 אסורה עלי או אסורה עליך

ה' הרי שהיו במקום שאין
 נוטלין שכר ושאל ממנו
 כלים שאין עושין בהן
 אוכל נפש כדי להראות
 בהן בפני אחרים עד
 שיהנה מהם או שבקש
 לעבור בארצו כדי שילך
 במקום שיהנה בו

פרק שמיני

הלכה ו' אילו הייתי יודע כן
 י"א האומר לחברו קונם
 לביתך איני נכנס

פרק עשירי

הלכה ז' שאיני שותה חדש זה
 ד' הרי זה אסור שנה תמימה
 מיום ליום מספק

פרק אחד עשר

הלכה ז' הקדשו ונדרו נדר
 י"א אביה ובעלה האחרון

פרק שלשה עשר

הלכה ט"ו וזה שהתפס עצמו חייב וזה שהתפס עצמו קיים.

הלכות נזירות

פרק ראשון

הלכה א' שאסרן הכתוב עליו
 י"ז הרי זה עליו

הלכה ז' כגון שיאמר הרי עלי להביא עולה או הרי עלי להביא שלמים	הלכה ז' כגון שיאמר הרי עלי להביא עולה או הרי עלי להביא שלמים
ט"ו אמר כנדרי רשעים	ט"ו אמר כנדרי רשעים
הריני והיה נזיר עובר לפניו	הריני והיה נזיר עובר לפניו
כ"ו כנדרי רשעים עלי חייב קרבן	כ"ו כנדרי רשעים עלי חייב קרבן

פרק שני

הלכה ח' שהוא קבלת דברים	הלכה ח' שהוא קבלת דברים
ז' אבל המתכון	ז' אבל המתכון
ז' בקרבן ונדר בנזיר בשבועה ונדר	ז' בקרבן ונדר בנזיר בשבועה ונדר
ד' ואם לא זכר התנאי	ד' ואם לא זכר התנאי
ח' (ליתא)	ח' (ליתא)
ט' הרי עלי כמעשר אם כמעשר בהמה אסור	ט' הרי עלי כמעשר אם כמעשר בהמה אסור
ט' ואם כמעשר דגן מותר	ט' ואם כמעשר דגן מותר
י"ד בין במטלטלין בין בקרקעות	י"ד בין במטלטלין בין בקרקעות
ט"ז והקטנים כל הקודם	ט"ז והקטנים כל הקודם
והחזיק בהן זכה כשאר מטלטלין	והחזיק בהן זכה כשאר מטלטלין
י"ז המפקיר את הקרקע כל הקודם והחזיק בהן זכה	י"ז המפקיר את הקרקע כל הקודם והחזיק בהן זכה
דין תורה וכו'	דין תורה וכו'

פרק רביעי

הלכה ג' לפי שכל אחד מהם לא גמר בלבו	הלכה ג' לפי שכל אחד מהם לא גמר בלבו
-------------------------------------	-------------------------------------

פרק ששי

הלכה ב' הנאה המביאה לידי מאכלך
 אסורה עלי או אסורה עליך או
 הנאה המביאה לידי מאכלי אסורה עליך
 הנאה המביאה לידי מאכלך אסורה עלי או אסורה עליך

ה' הרי שהיו במקום שאין נוטלין שכר ושאל ממנו כלים שאין עושין בהן אוכל נפש כדי להראות בהן בפני אחרים עד שיהנה מהם או שבקש לעבור בארצו כדי שילך במקום שיהנה בו

פרק שמיני

הלכה ו' אילו הייתי יודע כן
 י"א האומר לחברו קונם לביתך איני נכנס

פרק עשירי

הלכה ז' שאיני שותה חדש זה
 ד' הרי זה אסור שנה תמימה מיום ליום מספק

פרק אחד עשר

הלכה ז' הקדשו ונדרו נדר
 י"א אביה ובעלה האחרון

פרק שלשה עשר

הלכה ט"ז וזה שהתפוס עצמו חייב וזה שהתפוס עצמו קיים.

הלכות נזירות

פרק ראשון

הלכה ח' שאסרן הכתוב עליו
 ה' הרי זה נזיר כשיהיה לו זכר

פרק שני

הגכה ח' בנוסחא אחרת וגם חסר
ע"שעד,,לאהגיע אליהם".

שנים שהיו מהלכין בדרך וראו
אחד בא כנגדן ואמר אחד מן
השנים זה ההולך כנגדנו שמעון
הוא ואמר ואני הרי זה ספק שמא
לא נתכו' להיות נזיר כמותו אלא
לומר שאני אוהב כמותך וספק
נזירות להקל שנים שהיו מהלכין
בדרך וראו אחד בא כנגדן ואמר
אחד מן השנים זה הבא כנגדנו
שמעון הוא ואמ' חברו ראובן
הוא ואמ' אחד הריני נזיר אם
זה ראובן ואמר האחד הריני
נזיר אם זה שמעון הגיע אליהן
והרי הוא ראובן הרי זה נזיר
ואם היה שמעון הרי חברו נזיר
כמו שנדרו וכן כל כיוצא בזה
לא הגיע אליהן וכו'

וידבר זה מפי הקבלה
מפי הקבלה הלכה למשה
מסיני

פרק שלישי

הגכה ט' ודבר זה הלכה מפי
הקבלה

מונה שלש מאות וארבע
וחמישים נזירות ואם סתם
מונה שלש מאות וארבע
וחמישים נזירות שהרי
בארנו שכל הנדרים
הולכין אחר לשון בני
אדם

פרק ששי

הגכה י' יצא והזהר וטבל ומהר
יצא והזהר ומהר ומונה
ומנה

פרק ששי

סלכס י"א וסותר כל הימים הקודמים	וסופר כל הימים
י"ג אינו מתחיל למנות עד	אינו מתחיל למנות כמו שביארנו
שיביא חטאתו אבל	
עולתו ואשמו אין מעכבין	
אותו כמו שבארנו	
י"ד ולא להשליך שערו על	ולא להשליך שערו במדינה או
האש ובין שגלח במדינה	על האש וכיון שגלח שערו
או במקדש שערו אסור	במקדש אסור בהנאה
בהנאה	
ט"ו ונטמא פעם שנייה אחר	ונטמא פעם שניה אחר כך קודם
שהביא חטאתו	שהביא חטאתו

פרק שביעי

סלכס ז' ועל עצמות שהן רוב	ועל העצמות שהן רוב מנין
בניינו של מת	העצמות
ז' ועל אבר מן החי מאדם	(ליתא)
אחד	
י' אם נטמא באחת משתים	אכל אם נטמא בגוש ארץ העמים
עשרה דברים הללו בגוש	
ארץ העמים	
י' שהן מטמאין במגע	שהן מטמאין במגע ובמשא
ובאוהל	

פרק תשיעי

סלכס ז' ומותר החטאת	ומותר מעות החטאת
ט' על מנת שלא יהיה לבעל	על מנת שאין לבעלה בהן כלום
בהן רשות	
ט"ו ואומר אם טמא הייתי	ואומר אם טמא הייתי העולה
העולה הראשונה נדבה	הראשונה חובה וזו נדבה וזו נדבה
וזו חובה ואם טהור	וזו שאר קרבני ואין אחד משניהן
הייתי העולה הראשונה	מגלח תגלחת טומאה
חובה וזו נדבה וזה שאר	
קרבני ואין אחד משניהם	
מגלח תגלחת טומאה	

הנכה י"ז אינו מביא קרבן על אינו מביא קרבן אעפ"י שזה
 פיהם שזה שאמר שאמר
 י"ז אינו מביא בטומאה אינו חייב בטומאה
 (עיין בהגהות שבגליון)
 הרמב"ם ד"א)

פרק עשירי

הנכה ז' עולה ראשונה נדבה וזו עולה ראשונה חובה וזו נדבה
 חובה

הלכות ערכין וחרמין

פרק ראשון

הנכה א' הערכים הם נדר מכלל הערכין הם מכלל נדרי הקדש
 נדרי הקדש
 ז' העבד נערך ועורך כשאר העבד נערך ועורך כפי שניו
 ישראל ישראל כשאר ישראל

פרק שני

הנכה ג' כיצד אם נמכר הוא כולו כיצד אם נמכר חוץ מידיו הוא
 יהיה שוה חמישים ישוה כלו חמישים

פרק שלישי

הנכה ג' ומניין שהוא נותן שהוא נותן
 י"ז אלא פחות מכדי שני אלא פחות משני ערכין
 ערכין

פרק רביעי

הנכה ג' הוא הנקרא סלע בלשון הוא הנקרא בלשון חכמים טעה
 חכמים
 ט' אלא אם רצה הפודה אלא אם רצה ליתן חמישים שקל
 ליתן ג' שקל
 י' הרי זו מקודשת אינה מקודשת

פרק חמישי

הלכה י' ויקחו אותן כמו שבארנו ויקחו אותן מחרומה חדשה כמו שבארנו בשקלים

פרק שישי

הלכה ז' הרי אלו אינן מוחרמין הרי אלו מוחרמין

פרק שביעי

הלכה ח' אחד הכסף ואחד שאר מטלטלין ששוין
מטלטלין ששוין כסף בכסף ואפילו סובין
ואפילו סובין
ד' המקדיש ולא המתפיש המקדיש המתפיש

פרק שמיני

הלכה ח' ובודקין עליהן ודורשין (ליתא)
וחוקרין ופודים את
ההקדשות
ז' וכשמעריכין בהמה וכיוצא (ליתא)
בה משאר מטלטלין שמין
אותה בשלשה

ספר זרעים

הלכות כלאים

פרק שלישי

הלכה ט' והוא כעשר אמות וחומש והוא כעשר אמות וחצי אמה על
אמה על עשר אמות עשר אמות וחצי אמה מרובע
וחומש אמה מרובע בין בין מין האמצע בין מן הצד
מן האמצע בין מן הצד (עיין בכסף משנה)
י' ששה טפחים על ששה ששה טפחים מרובע
טפחים מרובע
י"ג וי"ג אבל אם היתה (ליתא)
שדהו ודועה ירק ורצה

הלכה י"ג לזרוע בצדה שורה של
 ירק טמין אחר דיו
 לעשות בין השדה ובין
 השורה תלם אחד ארכו
 ו' טפחים בלבד ורחבו
 כעומקו היתה שדהו
 ורועה תבואה ורצה
 לזרוע וכו'

פרק חמישי

הלכה י"ט הארום והקיסום הארום והקצוץ
 י"ט הקנבס והקנרס וצמר גפן והקנרץ וצמר הגפן

פרק ששי

הלכה ה' שאויר י' טפחים סמוך
 לכרם או לגפן יחידית
 אסור לזרוע בו זרעים
 ואם היתה העליונה עשויה
 כרם הרי זה זורע את
 התחתונה עד שהוא מגיע
 למטה וכו'

פרק שביעי

הלכה ט' שתיים כנגד שלש ב' כנגד ב'
 ו"ח ואם השוה את קרויו לפיכך אם השוה קרויו
 כ"ג אם היה יתר משלשה אם היה יתר מג' טפחים על ג'
 טפחים על שלשה טפחים טפחים זורעין וכו'
 עד ארבעה זורעין וכו'
 כ"ד אעפ"י שהרחיק ששה אעפ"י שהרחיק

פרק שמיני

הלכה ח' נמשכין (בגליון ס"א נסמכין עליה
 נסמכין)
 ו' חור ובנה הגדר חור זרע ובנה הגדר חור הערים
 ערים

פרק עשירי

הלכה ח' וכן הקנבם והפשתן וכן הקנבם והפשתן שתפרן זה
שטרפן זה בזה עם זה
י"א ובלבד שלא יכרוך את ובלבד שלא יטרוף המשיחה
המשיחה
י"ג אבל עליה שאין דרך אבל אהל שהוא כלאים
לבישה כגון אהל שהוא
כלאים

הלכות מתנות עניים

פרק ראשון

הלכה א' הקוצר את שדהו לא הקוצר שדהו לא יקצור שדהו
יקצור את כל השדה כלה אלא יניח מהקמה מעט
כולה אלא יניח מעט לעניים בסוף שדהו
קמה לעניים בסוף השדה
ב' שנאמר לא תכלה פאת שך בקצרך אחד הקוצר
ואחד התולש וזה שמניח הוא הנקרא פאה
ג' ומתנות בתבואה הלקט והשכחה והפאה ושתיים
באילנות השכחה והפאה

פרק שני

הלכה ב' אבל אסטם ופואה אבל חטים וקוצה ופואה
ו' ואם היה בוצר לשוק ואם היה בוצר לגת מרוח אחת
מרוח אחת
י"א ונותן להם מן הפירות ואחר כך נותן להן מן הפרות
י"ב כדי שיהיה עת קבוע כדי שיהיה עת ידוע
כ' לעניים אלו העומדים לעניים אלא העומדים לפניו
לפניו
כ" ובא עני אחר מאחוריו ובא עני אחד ונטלה
ונטלה

פרק שלישי

א' שנינו בכל אחת ואחת	א' אלא בכל אחת מהן פאה הראויה
פאה הראויה לה	לה
ב' משדה על חברתה	משדה זו על חברתה
ג' כשלשה תלמים שלפתיח	כשלשה תלמים של שדה
ד' היה פחות מ' אעפ"י	(ליחא)
ה' שאין ראשי השורות	מעורבין נותן מאחת על
הכל	
ו' (ליחא)	שהשוק והגורן כשני מינין הן
ז' (ליחא) (עין בהנהגות	אבל לא מן הראשון כשני
בגליון ד"א בשם ס"א)	מינין הן
ח' כגון זיתים שיש במערב	כגון שהן במערב העיר
העיר	
ט' עד שימצאו שאר	עד שימצאו שאר האשכולות רווח
האשכולות ריוח ויוסיפו	

פרק חמישי

א' אפילו קלח אחד הרי	א' אפילו היתה זו שאינה שכוחה
זו מצלת את השכוחה	קלח אחד הרי זו מצלת השכוחה
ויהיה מותר לקחתה	ויהיה מותר לקחתה
ב' אעפ"י שאין בכל שורה	אעפ"י שאין בכל שורה מהן אלא
מהן אלא ב' זיתים שכח	ג' זיתים ושכח את השכחה
את האמצעי אינו שכחה	

פרק ששי

א' יש לעניים בורע הארץ	א' ושל עניים היה בורע הארץ
ב' לא ראשון ולא שני ולא	(ליחא)
מעשר עני	
ג' והוא המשה ושליש	והוא ל"ה סלעים
דינר	

פרק שמיני

א' אעפ"י שלא נשחקע שם	א' אעפ"י שלא נשחקע שם בעליה
בעליה מעליה אלא אומרי	מעליה מותר לשנותה אפילו

וְהַמְנוּרָה אוֹ נֵר שֶׁל
פְּלוּנִי וְאִם נִשְׁתַּקַּע שֵׁם
הַבְּעָלִים מַעֲלִיָּה מוֹתֵר
לִשְׁנוֹתָהּ אֶפִּילוֹ לְדַבֵּר
הַרְשוֹת

הִלְכָּה י"ח אֲבָל אִם הָיָה כֶּהֱן גָּדוֹל אֲבָל אִם הָיָה כֶּהֱן עִם הָאָרֶץ
עִם הָאָרֶץ

פרק תשיעי

הִלְכָּה ד' אֲבָל אִם אַחֲרֵי הַמַּעוֹת אֲבָל אִם הָיוּ גּוֹבִין מַעוֹת אוֹ
אוֹ הַחֲטִיִּם אֵינָן כְּשׁוֹפְכֵי חֲטִיִּם וְלֹא חֲלָקוֹם אֵינָם כְּשׁוֹפְכֵי
דְּמִים דְּמִים

פרק עשירי

הִלְכָּה ה' סִימָן לְצַדִּיק וְרַע אֲבֵרָהֶם סִימָן לְצַדִּיק שׁוֹוָא מְזַרַע אֲבֵרָהֶם
אֲבֵינוֹ אֲבֵינוֹ

הלכות תרומות

פרק ראשון

הִלְכָּה ו' וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִחְלָקָה וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִחְלָקָה לִג' לְשָׁנִים

כ"ג פְּטוּרִין מִן הַחֲלָה וּמִן פְּטוּרִין מִן הַחֲלָה וּמִן הַמַּעֲשֶׂה
הַתְּרוּמֹת וּמִן הַמַּעֲשֶׂרוֹת
כ"ט וְהָיָה עֶקְרוֹ בָּאָרֶץ וְהָיָה נִקְבּוֹ בָּאָרֶץ

פרק שני

הִלְכָּה ט' מִן הַזֶּרַע וּמִן הַדֶּקֶל וּמִן הַדֶּקֶל (לִיתָא)
הַזֶּרֶץ

י"ז וְלֹא תַחֲזוֹר לַחֲזוּצָה לָאָרֶץ וְלֹא תַחֲזוֹר לַמְּקוֹמָהּ שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ
שִׁמָּא יֹאמְרוּ

פרק שלישי

הִלְכָּה י' הַמַּתְכּוֹן לַתְּרוּמָה אַחַת ט"ו הַמַּתְכּוֹן לַתְּרוּמָה אַחַת מ"ו

פרק רביעי

סלכס ט"ו הנכרי שהפריש תרומה (ליתא)
 ט"ו ויתלה אותו בגוי ויתננו לגוי
 כ"א התורם את היקב צריך התורם את היקב צריך שיכון
 שיכון את לבו לתרום לבו לתרום על מה שבגפת וכו'
 על מה שבחרצנין ועל
 מה שבוגים התורם את
 הבור שליין צריך שיכון
 את לבו לתרום על מה
 שבגפת וכו'

פרק חמישי

סלכס ג' מפני שאינן אוכל אדם מפני שאין הוונין מאכל אדם
 ד' בנוסחא אחרת והוא הדין מדבר שלא נגמרה
 מלאכתו על דבר שנגמרה מלאכתו
 שנאמר וכו'
 י"ח ווחים על שטן ווחים על הותים
 י"ח מגרורות על התאנים (ליתא)

י"ח לפי חשבון אלא לפי חשבון
 כ"צ ואין אחת משתיהן מדמעת ואין אחת משתיהן חייב חומש
 בפני עצמה והאוכל אחת
 משתיהן אינו חייב חומש

פרק ששי

סלכס ג' אבל אסרו חכמים שתאכל אבל אסרו חכמים
 ו' הרי היא אסורה לאכול (ליתא)
 בתרומות לעולם כדן
 כל חלל שהחלל כור
 לכל דבר ואם הנשא
 לישראל הרי היא אסורה
 לאכול וכו' (הפרק ו' ח')
 וט' מסורסין בכתב יד)

פרק שביעי

הלכה ב' ויצאו שלשה כוכבים ויצא כוכבים בינונים וזה העת
אחר שקיעת החמה (עיין כמו שליש שעה אחר שקיעת
בכסף משנה ובהגהות החמה שבגליון ד"א)

פרק שמיני (בכת"י פרק חשיעי)

הלכה ג' אין חוששין חוששין לה
ט' שהרי קונה כתקנת חכמים שהרי קונה מן התורה שאינו בן
שתקנו לו נשואין ובת דעת לכהן פקח נתארסה ולא
ישראל שנשאת לכהן הספיק לכנסה עד שנתחרש אינה
חרש לא תאכל שאינו אוכלת
קונה מן התורה שאינו בן דעת ונתארסה לכהן
פקח ולא הספיק לכונסה עד שנתחרש אינה אוכלת

פרק עשירי

הלכה ה' משלם קרן וחומש משלם קרן וחומש ואשם
י"ג או מעשר ראשון שלא או מעשר שלא נטלה תרומתו
נטלה תרומתו

פרק אחד עשר

הלכה ז' ואינה נאכלת עם הור ואינה נאכלת עם הור על השלחן
על השלחן גזירה שמא ואינה צריכה נטילת ידים כחולין
יאכל ממנה ותרומת וכו' חוצה לארץ נאכלת עם
הור על השלחן ואינה צריכה נ"י כחולין וכו'
י' והכלוסין ועוקצי הכלוסין
י"א גרעיני אתרוג מותרין (ליתא)
י"ג ואם לא נתן עליהם מים ואם לא נתן מים אלא שטמס
אלא טסנן היין מעל היין מן השמרים בלבד כלן
השמרים בלבד אף אסורין
השלישי אסור לזרים

כלכס י"ז ומדליק לילך בה ומדליקה והולך לו
 כ"ז ועניי ישראל מוכרין ועניי ישראל מוכרין את שלהן
 את שלהם לכהנים בדמי לכהנים (בגליון) ועניי כהנים נוטלין
 תרומה והדמים של ממנה אלו עניי כהנים אוכלין
 עניים וכן בן לוי מוכר את שלהן לעניי ישראל)
 המעשר שלו לכהנים

פרק שנים עשר

כלכס י"ח היוצא מהן מותר בשתייה היוצא מהן מותר לכהנים בשחיה
 לכהנים ואפילו לנסכים ואפילו לנסכים הוא ראוי
 היה ראוי

י"ג וחטים שנטמאו שולקין ויחטים שנטמאו שולקין ומניחין
 ומניחם בכלי מאוס כדי בכלי מאוס שלא יהיו ראויין לאכילה
 שלא יהיו ראויין לאכילה ואחר כך יסיק בו תנור וכירים
 ואחר כך יסיק בהן ירקות שנטמאו שולקין ומניחין
 תנור וריכים ומשקין וכו' בכלי מאוס כדי שלא יהיו ראויין
 לאכילה ואחר כך יסיק בהן תנור וכירים ומשקין וכו'

ט"ז אסור לכהן ליטול תרומה אסור לכהן ליתן תרומה

פרק שלשה עשר

כלכס י"ח מפריש מן הכל י' מפריש מן הכל
 ד' אבל דרכו להבלל ד' אבל דרכו להבלל
 ז' למאה סאה חטים רעות ז' למאה רעות של חולין
 של חולין
 ז' הרי זה עולה ומשערין וכו' ז' הרי זה חולין ומשערין וכו'
 ז' לפחות מטאה סאה חטים ז' לפחות מטאה של חולין יפות
 יפות של חולין

פרק ארבעה עשר

כלכס ז' ולא אי זו עיגול הוא ז' ולא ידע אי זו עיגול הוא
 ט' נפלה אחת מחמישים ט' נפלה אחת לתוך חמישים

פרק חמשה עשר

כלכס י' כיצד חבית סתומה של י' כיצד חבית שנתערבה וכו'
 תרומה שנתערבה וכו'

הלכה ג' נוטל ממנה כדי דימועה   נוטל ממנה אחד ממאה ושותה
 ושותה המאה השאר   השאר (ובכל ההלכה נוסחתה
 כנוסחת הספרים המדויקים
 שהעתיקם הכסף משנה שם ע"ש)
 ג' כולן מדומע   כולן מצטרפות
 י"ח נפל השמן על גבי יין   וכל שמן על גבי יין יקפה אותו
 יקפה אותו והיין מותר   ויטול ויטול קלפה מעל הצר
 לזרים נפל על גבי הציר   כדי שיסיר כל הציר שבו טעם
 יקפה אותו ויטול קליפה   השמן
 מעל הציר כדי שיסיר   כל הציר שבו טעם השמן
 כל הציר שבו טעם השמן

הלכות מעשרות

פרק שני

הלכה ס' התותים והאוג משיאדימו   האוג והתפוחים משיאדימו

פרק שלישי

הלכה א' ומשתגמר מלאכתן אסור   ומשתגמר אסור
 לאכול מהן עראי
 ג' אחד מששה דברים   ואחד מששה דברים קובעת מעשר
 קובע הפירות למעשרות   ואלו הן הבית והמקח והאש וכו'
 החצר והמקח והאש וכו'
 י' משיחפה הפירות שבה   משיחפה הפירות שבעלין והוצין
 בעלים ובהוצים
 י' משימלא את הכלי   משיחפה הכלי
 ט"ו אעפ"י שירד נוטל מן   אעפ"י שירד נוטל מן העקר ומן
 העקל ומן הטמל   הטמל
 כ"ז מצא כלכלה מחופה   (ליחא)
 חייבת במעשרות

פרק רביעי

הלכה ד' וכן סוכות שעושין בני   וכן שורות שעושין בני הכרמים
 הכרמים

הלכה י"ז אלא פורט את הרטון אלא פוטרו (בגליון פורכות את הרטון)
 י"ז וכן באבטיח כופתו וכן באבטיח שופת אותו בקרקע בקרקע

פרק שישי

הלכה י"ז אם מכרו מבחובר הרי התרומה או המעשר שלהם ואם מכרו אחר גמר מלאכה הרי התרומה והמעשר של לוקח ומפריש ונותן לכל כהן או לוי שירצה שירצה

פרק שביעי

הלכה ו' מפריש תרומה או מעשר מפריש את התרומה או מעשר ראשון או מעשר שני עני מפירותיו מפירותיו

פרק שמיני

הלכה ח' ואם הפריש מהן שאר מעשרותיהן הן הנקראין חולין מתוקנים בכל מקום
 ז' וח' נוטל שתי חביות באלכסון ומערב שתיהן ומפריש מהן קבעה בחצי שורה החיצונה ואין ידוע אי זו חצי שורה היא נוטל ארבע חביות מד' זויות

פרק תשיעי

הלכה ח' שני תאנים שאני עתיד להפריש אחריהן מעשר ראשון ותשע שאני מפריש אחריהן מעשר שני ולמחר

אחריהן מעשר ראשון מפריש ואוכל
 חשע שאני מפריש אחריהן
 מעשר שני למחר מפריש
 ואוכל

הלכה ט' ואוכל את השאר ואוכל בצד אחד

פרק אחד עשר

הלכה ח' ונמלך להחזיר לבעל ונמלך להעשיר לבעל החנות
 החנות

פרק שנים עשר

הלכה ח' וכן אם אמר לו אחד (ליתא)

שאינו נאמן מעושרין הן
 אוכל על פיו באותה שבת

י"ד נאמנין על השעורה של ואין נאמנין על השעורה ולא על
 אורו ואין נאמנין עליו של אורו בין חי בין מבושל
 בין חי בין מבושל

הלכות מע"ש שני ונטע רבעי

פרק ראשון

הלכה ז' שנאמר ראש השנה שנאמר ראש השנה סתם

פרה שלישי

הלכה ז' אם אכלן באנינות של אם אכלן באנינות של תורה ובשל
 תורה לוקה ובאנינות של דבריהם מכין אותו מכת מרדות
 דבריהן מכין אותו מכת מרדות

ט' אלא מוליכו כל שהוא אבל מוליכו כל שהוא בעצמו או
 או מוליך דמיו דמיו
 י"ז ואין מרהינין אותו (ליתא)

פרק רביעי

הלכה י"ד מי שהיה עומד בטבריא מי שהיה עומד בטבריא ויש לו

ויש לו מעות [בבל] מעות ממטבע בבל אינו מחלל
 בבבל אינו מחלל עליהם עליהן
 (עיון בכסף משנה
 ובהגהות שבגליון דפוס
 אמשטרדם)

הכלכלה ב' או בעל המעשר אפילו או בעל המעות ואפילו איש ואשתו
 איש ושתי נשיו פודין פודין על פיהן
 על פיהם

פרק אחד עשר

הכלכלה י"ז הרי הוא אומר ואת הרי הוא אומר אשר נשבע
 האדמה אשר נתת לנו לאבותינו ארץ כהנים וכו'
 כהנים וכו'

הלכות בכורים

פרק שלישי

הכלכלה ד' שאין הקריאה מעכבת שעדיין הקריאה מעכבת אכילתן
 אכילתן

פרק רביעי

הכלכלה ט"ז ואעפ"י שהבכורים אסורים אעפ"י שהבכורים אסורים לזרים
 לזרים אף בירושלם הרי אף בירושלם הרי הן בכל שהן
 הן אסורין בכל שהן אם נתערבו בירושלם אבל הזורע
 אפילו זרע הבכורים אחר בכורים קודם כניסתן לירושלם
 שנכנסו לירושלם הרי הגדולים אסורין ואסורין
 הגדולים אסורין ואסורין בכל שהן אם נתערבו
 בכל שהן אם נתערבו בירושלם אבל הזורע
 בכורים קודם שיכנסו לירושלם הגדולין חולין
 לירושלם הגדולין חולין

פרק ששי

הכלכלה ז' ואם הפריש תחלה ואם תחלה הפריש תחלה לא

לא האכל עד שיוציא
עליה תרומה ותרומת
מעשר ואם הפריש תחלה
תרומה לא האכל עד
שיוציא עליה חלה

הלכה י"ח אפילו היה השאור חטים (ליתא)

לתוך עיסת אורז אם
יש בה מעם דגן חייבת
בחלה ואם לאו פטורה

ח' וט' שלא היתה לה שעת חובה והיו
פטורין אותה שעה מפני שעשאוה
לחלק

כל אחד מהן אבל שני
ישראלים שעשו כך וחזר
כל אחד אחר שחלקו
והוסיף על חלקו עד
שהשלימו לשיעור הרי
זו פטורה שכבר היתה
לה שעת חובה והן היו
פטורין באותה שעה מפני
שעשאוה לחלק

הלכות שמיטה ויובל

פרק ראשון

הלכה ו' ואין בודקין את הורעים
בעציץ מלא עפר אבל
בודקין אותן בעציץ מלא
גללים

י"א דברים שצריכין להם
עבדי המלך בלבד וכן
מי שכפאו אנם לעשות
בשביעית בחנם כמו

ואין בודקין את הורעים
מלא נקוב אלא במלא גללים
דברים שצריכים להם עבדי המלך
וכיוצא בה

עבודת המלך וכיוצא

בהן הרי זה עושה

הגמ"י אסרו ליטול אדם משדהו אסור ליטול כל' אלא משדה
אלא מתוך שדה חברו חברו ובלא טובה שלא יאמר
והוא שלא ילקט בטובה ראה כמה טובה עשיתי לך
שלא יאמר לו ראה כמה טובה עשיתי לך שהרי
נקיתי שדך

פרק שלישי

הגמ"י וראוין לעשות ששים מנה וראוין לעשות ה' מנה

פרק רביעי

הגמ"י א"י אם זרעו לזרע בין אם זרעו לזרע בין ירקו בין
זרעו בין ירקו אסור זרעו מותר
במוצאי שביעית כשאר
הספיחים ואם זרעו
לירק הואיל ונלקט
בשמינית בין ירק בין
זרעו מותר

ה"ס אין מחייבין אותו לשרש את הקנבים והקנבם אבל גוזז בעלים
את הלוף אלא מניחו בארץ כמות שהוא אם
אין מחייבין אותו לשרש את הקנבים והקנבם אבל גוזז בעלים
אם צמח למוצאי שביעית מותר ואין מחייבין אותו
לשרש את הקנבם אלא גוזז בעליו ואם צמח
למוצאי שביעית מותר

פרק חמישי

הגמ"י ט' על צבעי בהמה על צרכי בהמה
י"ו הכניסו חצי לוג כותש (ליתא) וסך בשדה

פרק שמיני

הגמ"י ו' ומוכר לחשוד פרה חורשת מותר לטכור פרה חורשת שהרי
בשביעית שהרי אפשר איפשר לשחטה לשוחטה

פרק תשיעי

הלכה ד' וס' וכשתשקע חמה בלילי ראש השנה של מוצאי שביעית אבר החוב שחט את הפרה וחלקה על דעת שהיום ראש השנה של מוצאי שביעית ונתעבר אלול ונמצא אותו היום סוף שביעית אבדו הדמים שהרי עברה השנה של שביעית על החוב

ח' המלוה את חבירו וקבע לו זמן לעשר שנים אינו משטט אע"פ שהוא בא לידי לא יגוש הרי הוא עתה אינו יכול לנגוש

פרק עשירי

הלכה ז' ואלפים ליצירה מראש אלפים מראש השנה השנה

ד' ואלף וארבע מאות למנין ואלף למנין שטרות שטרות

ספר עבודה הלכות בית הבחירה

פרק ראשון

הלכה ו' ועושין במקדש כלים (ליתא) וכו' עד "שהוא שטאל הנכנס למקדש"

י"א הרי זה מצוה (ליתא)

הלכה י"ג אלא בנין אבנים גזית (וכן הוא בדפוס קושטמינא וזה שנאמר רע"ז ובדפוס וויניציאה ש"י ובכסף משנה וכצ"ל שהרי בפירוש אמרה תורה בסוף פ' יתרו לא תבנה אתהן גזית אך כבר נמצא הטעות הזה מדפוס וויניציאה של"ד והלאה)

פרק שני

הלכה ו' ומהן באמה בת ה' טפחים ומהן באמה בת ששה טפחים
ז' על רוחב שלשים אמה (ליתא) ושני טפחים
ז' נמצא רוחבו שמונה ועשרים אמה וארבעה טפחים על שמונה ועשרים אמה וארבעה טפחים עלה י"ח טפחים וכונס לקרן זוית של הי"ח בנין חלול מרובע לכל ארבע קרנות ומקום הקרנות אמה מזה וכו'

פרק רביעי

הלכה י"א שלשה פתחים וכו' עד "לחא שעל גביו", ובקרן מזרחית וכו' עד "לחא שעל גביו" ואחד למסיבה וכו'
ז' וראשי פספסין היו וכו' פסיפסין היו וכו'

הלכה י"ג ולולין היו פתוחין בעלייה (ליתא)
לבית קדש הקדשים

פרק חמישי

הלכה ט"ז	גוזזטרא	כצטרה
י'	מלכי יון צפונות	מלכי צפונות
י"ג	והוא הנקרא עזרת ישראל	והוא הנקרא רגלי ישראל
י"ד	ורוחב העזרה מן הצפון	ורוחב העזרה מן המטבחים
	לדרום מאה ושלשים	שמונה אמות
	וחמשה וזהו חשבון	
	מכותל צפוני עד בית	
	המטבחים שמונה אמות	

פרק ששי

הלכה ח' אבל אין שוחטין שם אבל אין שוחטין שם קדשים
קדשים קלים

פרק שביעי

הלכה י' שלחן בצורת שלחן שלחן כנגד שלחן

פרק שמיני

הלכה ט"ו בית המוקד כיפה ובית גדול היה מוקף רובדין
של אבן
ו' כדרך כל שומרי חצרות כנגד כל שומרי חצרות

הלכות כלי המקדש והעובדים בו

פרק ראשון

הלכה ט' והקנמון הוא העץ שבא מא"י והקנמון הוא העץ הבא מא"י
מא"י הודו שריחו טוב הודו ומתגמרין בו בני האדם
ומתגמרים בו בני האדם והקדה הוא הקשט וקנה בשם
והקדה הוא הקושט וקנה הם הקנים הדקין כתבין האלמים
בושם הם הקנים הדקים הבאין מא"י הודו

כתבן האדומים הבאים

מאיי הורו

הגכה ד' וס' והוא שיעשה אותו (ליתא)

להמשח בו עד „ואין

חייבין אלא על סיכת

שמן המשחה“ (הלכה ה')

נ" במין כי יזנית כזה X במין כי יזני כזה □

פרק שני

ואטביאר

הלכה ד' ואצפאר

אלנראבין

ד' אלנטורין

ומול הקדש

י' ומשל הקדש

פטמה לחצאין כשרה

ח' (ליתא)

פרק רביעי

ולטול מנה ראשון

הגכה ז' וליטול מנה יפה ראשון

ועוד מעמידין קתיקולין

י"ז ועוד ממנין קתיקולין

פרק חמישי

ואם אין לו משלו אחיו הכהנים

הלכה ח' אין לו ממון כל הכהנים

נותנים לו משלהם

נותנין לו משלהן

ואומדין לו הרי זו כפרתך

ז' ואומדין לו אנו כפרתך

בקדשי הקדשים בלבד כיצד וכו'

י"ז בקדשי המקדש כולן

כיצד וכו'

פרק שישי

ובמנחה שמוסיפין

הגכה ד' ובתפילה זו היתרה

(ליתא)

נ" ויום שיגיע לבני משפחה

וו להביא עצים היו מקריבין

(ליתא)

נ" ודבר זה מנהג

פרק שביעי

על מעשה בגדי כהונה גדולה

הלכה ח' על מעשה בגדי כהונה

(ליתא)

ז' ברשותו

ואם הוקל

נ" ואם הוקרו

(ליתא)

י"ז ואחד על פתח ההיכל

ברפוס הלכות כלי המקדש והעובדים בו בכתב יד 69

הלכה י"ז לדביר
להבדיל
י"ז (ליתא)
להבדיל

פרק שמיני

הלכה ז' ומעיל ואפוד וחושן וציץ (ליתא)
ואבנט של כהן גדול
ז' לאבנט כהן הדיוט
לאבנט כהן
ז' צונף בה
לופף בה
ד' או שסלקן באבנט
או שחלקם באבנט
י"ז עד למעלה מן העקב
עד העקב

פרק עשירי

הלכה ד' כור ששימש (ליתא)
ד' כהן שלקה באצבעו וכו' (ליתא)
עד „ועובד“
ד' באותיות שבולטות מן (ליתא)
החשן כנגד פניו והכהן
משיבו ואומר לו עלה
או לא תעלה

הלכות ביאת מקדש

פרק ראשון

הלכה ז' משקה המשכרין
משאר המשכרין
י"ד דין קרועי בגדים ודין
בין קרועי בגדים בין פרועי ראש
פרועי ראש אחד הוא
אחד הוא
י"ז חייב מיתה
לוקה

פרק שני

הלכה ז' וחי שנאמר וכו' עד (ליתא)
„שנאמר“ (הלכה ח')
י"ז אין מקריבין עליו קרבן
אין שוחטין ואין מקריבין עליו
כלל
כלל

פרק שלישי

הנכס ז' זה המחנה האמור כאן והמחנה שאסור כאן מחנה שהוא מפתח עזרת ישראל ולפנים

ז' אף כל שטומאתו חמורה (ליתא) חמור שלוחו משלוח חבירו

ז' ומשלחין זבים וכו' עד "מה שאין המת מטמא"

ח' עובר בלא תעשה עובר בלא תעשה ולוקה

ט' וכן הנוגע בכלים עד (ליתא) "על באת מקדש"

פרק רביעי

הנכס ז' אבל אינו טרצה על אבל אין נאכלין על טומאת אדם טומאת הנאכלין ולא על שנטמא בטומאה ידועה אלא אם טומאת האדם שנטמא בטומאה ידועה אלא אם כן היתה הטומאה הדחוייה בצבור

י"ו את הטומאה את השבת ואת הטומאה

הלכות אסורי מזהב

פרק ראשון

הנכס י"ג ולא ימכר בשוק ואינו עובר בשוק

פרק רביעי

הנכס י"ג אם הוא אתנן הואיל ואם הוא אתנן שהרי הקדישתו ובא עליה קודם שתקריבנו קודם ביאה או אינו אתנן שהרי הקדישתו קודם ביאה

הלכה י"ג בא עליה ולא נתן לה (ליתא)
וכו' עד „בטלה סתם“

פרק ששי

הלכה ח' וכן העצים והלבונה אע"פ וכן העצים והלבונה בטומאה זו
שאינן אוכלין הרי הן למזבח ואין מקריבין אותן
מתטמאין כאוכל לעניין הקרבנות ויפסלו העצים
והלבונה בטומאה זו למזבח ואין מקריבין
אותן

פרק שביעי

הלכה ז' ומביאין יין מקרחין מקרחין וחוטין
וחלוטין

הלכות מעשה קרבנות

פרק ראשון

הלכה י"א השלמים באים מן השלמים באים מן הקטנים
הכבשים י"ו ושלוש לצבור ואחד לצבור

פרק שני

הלכה א' הם הנקראין נסכים הם נסכים
ד' בשישית ההין שמן ויין וחצי ההין שמן ויין לנסך חצי
לנסך שלישית ההין ההין
ד' ונסכי הפר או העגל בין (ליתא)
זכרים בין נקבות שלשה
עשרונים סלת כלול בחצי
ההין שמן ויין לנסך חצי
ההין
ה' הנסכים חצי ההין
ו' עם כל כבש כלול עם כל כלול

פרק שלישי

ה' סוכה	שנים שרצו להביא	שנים שרצו להביא שלמים רצו
	שלמים או עולה בשותפות	עולות בשותפות
	מביאין בין בנדר בין	
	בנדבה ואפילו עוף יביא	
	בשותפות	
ו' מביאין כל	הקרבנות	מביאין קרבנות מיד אלא עולות
	אבל הגוים אין מקבלין	בלבד
	טהן אלא עולות בלבד	
י' חוץ מן הבכור והמעשר	חוץ מן המעשר והפסח	והפסח

פרק רביעי

ה' סוכה	ביום חביבה מצוה וכו'	ביום חוביחה שחביבה מצוה וכו'
י' (ליתא)		ואחר כך הגיע הדם לאויר המזרק

פרק חמישי

ה' סוכה י"ג	על ארבע קרנות טובח	(ליתא)
	הזהב שבהיכל ושבע	
	הזיות וכו'	
י"ד וכל הדמים	וכן על הדמים	
ט' אין עורותיהן לכהנים	עורותיהן לכהנים	
	לאחר הפשטן עורן	
	לכהנים	

פרק ששי

ה' סוכה ה'	ומשלים את ההפשט	(ליתא)
	וקורע את הלב ומוציאו	
	את דמו וחותרך את הידים	
	ונותנן לאחר (ועיין	
	בכסף משנה)	
ה' ונותנו למי שזכה בראש	ונותנו לאחר	
י' לא ביין	לא בטים	
י' בבית [המדיחין]	בבית המרחץ	

פרק שמיני

- הלכה י"א וכלי מתכות שנתבשלה (ליתא)
 בו טעון טריקה ושטיפה
 במים בעזרה
 י"ח וטעון הכלי טריקה (ליתא)
 ושטיפה כחמור שבהן
 כ"א נטמא בחוץ נוקבו בכדי (ליתא)
 שורש קטן כדי שיטהר
 ומכניסו ושוברו בפנים

פרק תשיעי

- הלכה י"ג הם הנקראין טורס מתודה (ליתא)
 והורוע בשלה עם החוה
 והשוק עם הלחם שטניף

פרק עשירי

- הלכה א' לשאר הקדשם שאוכלין לשאר הכהנים
 אותן הכהנים
 ה' וכן הבכור (ליתא)
 ט' אבל האנדרוגינוס יראה אבל האנדרוגינוס מאכיל שהוא
 לי שאוכל בקדשים קלים אוכל בקדשים כלים
 י"א היתה להם אכילה מועטת (ליתא)
 אוכלין עמה חולין ותרומות
 כדי שתהיה נאכלת על
 השבע
 כ"ג עם הטהורים עם הטמאים

פרק שנים עשר

- הלכה י"ג שאינו אוכל (ליתא)

פרק שלשה עשר

- הלכה י"ג (ליתא) בגליון: מכלי שרת ואם מנחת
 כהנים ה' אינו קומץ אלא נותן
 מלח על כולה ומשליך הכל על
 גבי האי[שים]

פרק ארבעה עשר

הלכה ה' חייב באחריותו אינו חייב באחריותו עד שיקריב

כמו שנדר

ו' האומר דמי שור זה עלי (ליתא)

עולה

י"ו אעפ"י שנאמר לרצונו אעפ"י שיאמר רוצה אני בין

כופין אותו עד שיאמר שנדר ולא הפריש בין הפריש

רוצה אני בין שנדר ולא ולא הקריב כופין אותו עד שיקריב

הפריש בין שהפריש

ולא הקריב כופין אותו

עד שיקריב

י"ז ממשכנין אותו ממשכנין אותה עליה

פרק שבעה עשר

הלכה ח' לא יביא מאפה כופה לא יביא מנחת יורת הערביים

ולא מאפה רעפים ולא

מאפה יורות הערביים

פרק השעה עשר

הלכה ט' או מנחת כהנים (ליתא)

י"ג שנים ששחטו פטורים (ליתא)

י"ז שנאמר איש איש אשר שנאמר אשר יעלה עולה

יעלה עולה

הלכות תמידין ומוספין

פרק שני

הלכה י' יהיו פחותין מן הבגדים לא יהיו פחותין מן הכלים

פרק רביעי

הלכה ח' וכיצד היו עושין (ליתא)

פרק חמישי

הלכה י"ג ואחר כך יקטיר הבזבזין (ליתא)

לשבת הבאה אחר השבת

שעברה עליה והן מסודרין

פרק עשירי

הלכה י"ו וכל החלבים של הקרבנות (ליחא)
עד "בין קרבנות יחיד"
י"ו אין מערבין אין מעכבין

הלכות פסולי המקדישין

פרק שלישי

הלכה י"ג הפריש שני אשמות שני אשמות שהביא לאחריות
לאחריות

פרק רביעי

הלכה ט"ו וכל אשם שנתק לרעה (כל ההלכה כולה ליחא)
וכו' עד סופו

פרק אחד עשר

הלכה כ"ז שיריו נאכלין שיריו וראשון נאכלין

פרק שמונה עשר

הלכה כ"ג וכ"ד כאוכל משאר בשר (ליחא)
הובח וכו' עד ונותר
וטמא (הלכה כ"ד)

פרק תשעה עשר

הלכה י' או נותר (ליחא)
י' או נפסל או נפסל פסול

הלכות עבודת יום הכפורים

פרק ראשון

הלכה ז' ושליח בית דין (ליחא)

פרק שני

הלכה ז' ובטהרה (ליחא)

פרק שלישי

הגכה ה' מן המתכת
 נ' הסגן אומר אישי כהן
 גדול הגבה ימינך ואם
 בשמאל עלה ראש בית
 אב אומר לו אישי כהן
 גדול הגבה שמאלך
 ודוכתואות

פרק חמישי

הגכה ד' קודם שיגמור עבדתו (ליתא)
 ה' וו' יביא דם וכו' עד (ליתא)
 "שבקדש הקדשים" (הלכה ו')
 ט' שבו נגמרה הכפרה שבו עמדה הכפרה
 י"ז דם הפר י"ז שבו נגמרה הכפרה
 י"ז ירעו עד שיסתאבו עד שיטמאו
 י"ז וכן אם נמצאו הראשונים וכן אם הראשונים

הלכות מעילה

פרק שלישי

הגכה ג' וכן אם יצא הדם אעפ"י (ליתא)
 שהחזירו וזרקו אין טועלין
 באיטוריהן
 ט' לא על הלן (ליתא)
 י' טאיטורי קדשים קלים (ליתא)
 לאחר זריקה

פרק רביעי

הגכה ז' שקרבנות המזבח מעילתן שקרבנות המזבח מעילתן לבדק
 לבדק הבית
 לבדק הבית מעילתן לבדק
 הבית

הנכה ז' וליך המעילה וחומשה יוליך המעילה וחומשה לנדבה
 לים המלח נודע לו
 שמעל אחר שקרבה
 חטאתו ופלו מעות המעילה
 וחומשה לנדבה

פרק ששי

הלכה ס' וכן אם נתנה לחבירו (ליתא)
 וחבירו לחבירו כלן מעלו

פרק שביעי

הלכה ח' בעל הבית מעל שהרי (ליתא)
 נעשה דברו וכו' עד „אם
 אמר להם השליח“

פרק שמוני

הלכה ו' בחולין שלהן בחולין

ספר הקרבנות

הלכות קרבן פסח

פרק ראשון

הלכה ג' בנוסחא אחרת (עיין אין הפסח בבמת יחיד אלא
 בהגהות שבגליון ד"א) בבמת צבור ומי שהיה מקרבו
 בבמה יחיד לוקה כאלו הקריבו
 בשוק

י"א [ואם שחטו כשר] ואם שחטו כשר בבת אחד כשר
 שחטו כולן בבת אחת (עיין בהגהות שבגליון ד"א)
 כשר

פרק שני

הנכה ד' וכן אין עושין חבורה (ליתא)
 כולה גרים וכו' עד סוף
 ההלכה

הלכה ח' ולא על ידי אשתו (ליחא)
 ט' וי' יוצתין כשל רבן וכו' (ליחא)
 עד "ושחטו הן לעצמן"
 (הלכה י')
 י"ג שלא יגנבו (עיין בכסף (ליחא)
 משנה)

פרק רביעי

הלכה ח' אם קרב פסחו (ליחא)

פרק עשירי

הלכה ו' וז' בד"א וכו' עד סוף (ליחא)
 הלכה ו'

הלכות חגיגה

פרק ראשון

הלכה י' הכל קריבין במועד ואין הכל קריבין ביום טוב
 קריבין ביו"ט

פרק שני

הלכה ד' מחרש חוץ מחרש שומע ולא מדבר
 ד' חשו"ק מפני שאינו בני (ליחא)
 חיוב הרי הן פטורין מכל
 מצוות האמורות בתורה
 וערל וטמא וכו'

הלכות בכורות

פרק ראשון

הלכה ה' מצות בהמה טהורה מצות בכור בהמה טהורה אינה
 נוהגת בארץ ובחוצה לארץ נוהגת אלא בארץ (עיין בכסף
 משנה)

ה' הלכה אי אחת טביא בכור	אין אתה טביא בכור צאן ובקר
בקר וצאן אלא הרי הוא	ואם הביא וכו'
כחולין ויאכל במומו ואם	
הביא וכו'	
ה' ולא יקרב אלא יאכל	ולא יקרב אלא הרי הוא כחולין
במומו ומצוה זו וכו'	מצוה זו וכו'

פרק שלישי

ה' הלכה ו' ובדקו המומחה והושיבוהו	ובדקו המומחה ונשחט
על הרגו וזו מעכו ולא יצאת	
ביצה שנייה והתרו	
המומחה ונשחט	

פרק רביעי

ה' הלכה י"ו ויקבר היוצא יצא חצי	(ליחא)
העובר והוא רובו של	
אבר היוצא הרי זה	
ספק אם נפטרה מן	
הבכורה	

פרק חמישי

ה' הלכה ח' וכן אם ילדה וכו' עד	(ליחא)
סוף ההלכה	

פרק שביעי

ה' הלכה ז' ששה עשר מיל	שלשה עשר מיל
ח' ביום ט"ו קודם הפסח	(ליחא)
ביום ט"ז קודם עצרת	

פרק שמיני

ה' הלכה ז' אבל העושה שליח לעשר	אבל העושה שליח תמורה מפני
לו ומעה בין בטי בין בי"א	שהוא עצמו בתמורה

הלכות שגגות

פרק רביעי

ה' הלכה ז' איסור אשת אחיו	איסור אשת איש
---------------------------	---------------

הנכס ז' אשת אחי אביו
אשת איש
ז' אשת אביו
אשת איש

פרק ששי

הלכה ח' מפני שאין בידו להחזירה מפני שאין ידיעה לכתחלה

פרק שביעי

הלכה ג' ד' וס' מביא תשעה (ליחא)
ושלשים חטאות וכו' עד
„בהעלם אחד“ (בהלכה ה')

פרק שמיני

הלכה ז' ואין ידוע איזה מהן בעל (ליחא)
שבת וחול יעשה ועשה
טלאכות באחת מהן
ד' או שאכל גוי או כלב (ליחא)
את הראשונה ובא ישראל
ואכל השנייה

ט' חתיכה של שומן חתיכה של חולין

פרק תשיעי

הלכה י' וכל חטא וכו' עד סוף (ליחא)
ההלכה
י"ג אכל את השנייה וכו' (ליחא)
עד „אכל אחת מהן מביא
חטאת“

פרק עשירי

הלכה ד' ואם אין ידו משגת מביא (ליחא)
שתי תורים או שני בני
יונה אחד עולה ואחד
חטאת

ט' של חטאתו וצריך לחן על חטאתו צריך
ט' וכן אם הפריש לשעירה (ליחא)
ולקח כשבה יחנה בהן

פרק אחד עשר

הלכה א' ושכח שנטמא ונכנס (ליחא)

למקדש או אכל קודש
 והוא יודע שזה מקדש
 ושוה קודש או־ששגג
 הלכה ה' או־ששגג או־שכח שנטמא (ליתא)
 ושכח שזה בשר קודש
 ושוה מקדש ונכנס

פרק שנים עשר

הלכה ה' מפני שדמם נכנס לפנים (ליתא)

פרק שלשה עשר

הלכה ה' כיצד אם חסר וכו' עד (ליתא)
 „העושים”
 ה' בד"א וכו' עד „השיוגים” (ליתא)
 על פיהם”

פרק ארבעה עשר

הלכה ז' וכן אם טעו ואמרו הבא
 על שומרת יום וכו' עד
 „כשהוא מתקשה הרי אלו
 חייבים”

הלכות מחוסרי כפרה

פרק ראשון

הלכה י' ואין השאיר עליה חובה (ליתא)
 וכו' עד „קרבן אחד
 ואוכלת בובחים”

פרק שני

הלכה ז' שנאמר כי יזוב זוב דמה (ליתא)
 ימים רבים והזב לא תלה
 אותו בימים
 ה' וכן אם ראה שלש ראיות (ליתא)

בשלשה לילות זה אחר

זה הרי אלו מצטרפות

הנכס י' י"ג, י"ג, י"ג, שבדפוס י"ב, י"ג, י"ג בכתב יד

פרק שלישי

הנכס י' הרי זה בחזקת טהרה הרי זה ספק בחזקת טהרה

ספר טהרה

והלכות טומאת מת

פרק ראשון

הנכס י' ולא נגעה בלשונו או (ליתא)

שהכניסה לתוך מעי של

אשה מלמטה

ד' לענין מגע טומאות וכשות (ליתא)

שעל הקטן אינה כעור

הבשר

ד' מדברים שאין חוצצין על (ליתא)

הגוף וכן גלדי צואה

ה' [ואין אדם וכלים מקבלין (ליתא)

טומאה אלא מאב הטומאה]

י' שבקצה השני טמא משום (ליתא)

נושא ואין צ"ל אם משך

את הקצה השני כנגד

הארץ עד שהגביה הטומאה

פרק שני

הנכס י' ובאהל, ואם לאו מטמא (ליתא)

במגע ובמשא

י' וכן עצם בלא בשר (ליתא)

הפורש מן החי טהור

ד' וס' ואם לאו הרי הוא (ליתא)

כשאר עצמות עד,, כדי

לעלות ארוכה" (הלכה ה')

הלכה ו' (ליחא) (עיין בכסף משנה) טהורים, מת האדם

ז' מג' אברים מד' אברים

י' היה עצם אחד אפילו (ליחא)

יש בו רובע הרי זה מטמא

במגע ובמשא ואינו מטמא

באהל

י"ג וכמה יצא' אחר המיתה (ליחא)

אפילו חצי רביעית מחיים

י"ד אחר מותו, ויורד לאותה (ליחא)

גומא

י"ד וספק כולה מחיים (ליחא)

פרק שלישי

הלכה ז' ולא נשאר בשר וכו' עד (ליחא)

„שיש עליו בשר כדי

להעלות ארוכה“

פרק רביעי

הלכה ג' וכוית נצל משני מתים (ליחא)

ג' וכן כחצי כוית בשר וכחצי (ליחא)

וית נצל מצטרפין זה

עם זה

ג' ושאר כל הטומאות שבמת ושאר כל הטומאות שבמת

אין מצטרפין מצטרפין

י"א רביעית דם שנבלעה רביעית דם שנבלע בארץ הרי

בתוך הבית הבית טהור זה טמא

להבא וכן שהיה בו בעת

שנבלעה הרביעית בארץ

טמא

י"ז ובוקש ולא נמצא הבית (ליחא)

פרק חמישי

הלכה י' ואפשר שיהיה הרביעי (ליחא)

מן המת ראשון לטומאה

י"א וכן בגדים המתטמאין (ליחא)

מחמת אלו טומאת שבעה
כולן אבות הטומאה של
דברי סופרים

פרק שביעי

הלכה ה' בית סתום שהמת בתוכו
או שהיה לו פתח ופרץ
את פצימיו וסתמו מטמא
מכל סביביו והנוגע בו
מאחוריו או מגגו טמא
שבעה

ה' אפילו סתמו אם לא
פרץ פצימיו (ליתא)

ז' היה שם פתח סתום
וחשב להוציאו והתחיל
לפותחו משיתחיל לפתוח
הציל על הפתחים כולן

ז' היו שניהן מתאימין
המאהיל על גבי שניהן טמא

ז' וחשב להוציא בצפוני
ואחר כך באו אחיו או
קרוביו ואמרו אין מוצאין
אותו אלא בדרומי טהר
דרומי את הצפוני ובלבד
יכו'

פרק שמיני

הלכה ה' ומותר בהנייה ואסור בהנאה (ע"ן בהשגות
הראב"ד)

י' וי"א ואינו ידוע מה טיבה
עד „מצא אבן מצויינת”
(הלכה י"א)

פרק תשיעי

הלכה ה' ומוציא הכל עד „ג'
אצבעות” (ליתא)

הלכה א' הוא הנקרא תבוסת המת והוא הנקרא תפיסת המת
 ס' ומתים הנמצאים עד סוף (ליתא)
 ההלכה

פרק עשירי

הלכה ס' חרש קבר בשדה שלו (ליתא)
 ושלחבירו עד סוף ההלכה

פרק אחד עשר

הלכה נ' מתחילת ההלכה עד (ליתא)
 „כפיקה גדולה שלסקאין“

פרק שנים עשר

הלכה ג' טהורין, טומאה על גביו (ליתא)
 ד' ועודף מחוצה לתנור זה ועודף מכל צדדיו בפותח טפח
 ומחוצה לתנור זה והיתה טומאה תחת הנסר כלים
 טומאה תחתיו בין שני שעל גביו בין שני תנורים
 התנורים

פרק שלשה עשר

הלכה ז' וכל כיוצא בהן (ליתא)
 ג' אלו מביאין וחוצצין כלי (ליתא)
 עץ הבא במדה
 ג' ופשוטי כלי עור ופשוטי כלי עץ

פרק חמשה עשר

הלכה א' או סתמה עד שנשאר או מקקתה הרי זה חוצץ והוא
 בהפחות מטפח אם בדבר
 החוצץ בפני הטומאה
 סתם הרי זה חוצץ
 ג' מבשר המת, בפחות מכוית (ליתא)

פרק ששה עשר

הלכה ד' ככלים המאהלים ככלים המאהלים על הטומאה
 ד' היתה טומאה בתוכה או אין הטומאה בתוכה
 על גבה
 ד' הבית כולו טהור (ליתא)

פרק שבעה עשר

- הלכה ג' בניין היוצא לפני החלון (ליתא)
 ג' היה בו זיו רואין את (ליתא)
 הבניין כאלו אינו והזיו
 העליון מביא את הטומאה
 ד' היתה על גב העליון
 כנגדו עד הרקיע טמא
 היה העליון עודף על
 התחתון פותח טפח וטומאה
 תחת התחתון או ביניהן
 תחתיהן וביניהן טמא
 היתה על גב העליון
 כנגדו ועד הרקיע טמא
 ד' או ביניהן (ליתא)
 ה' והנוגע בלוח זו השנייה
 כנוגע בכלים שנגעו
 באהל המת
 והנוגע בלוח זה השנייה טהור
 לפי שאינה נוגעת בחברתה בפותח
 טפח כנוגע בכלים שנגעו באהל
 המת

פרק עשרים

- הלכה ז' ונכנס לבית הבית טהור (ליתא)
 בלע טבעת אפילו אדם
 שבלע טבעת ונכנס

פרק עשרים ושנים

- הלכה ח' באהל המת קרסטן (ליתא)
 ושפן ועשאן כלים מצילין
 בצמיד פתיל
 ג' שנפחת חציו
 ח' סתמו בשני קסמים עד (ליתא)
 שימרח מן הצדדין
 ח' [הציל] היו ב' נסרים (ליתא)
 עד שימרח מן הצדדין
 ובין]

פרק עשרים ושלשה

מצייל על עצמו	ה' מצייל על הכל
ולפיכך השוו וגורו (עיין בהגהות שבגליון ד"א)	ה' ולפיכך השוו וגורו
בכלי חרש שהרי הן שלו	ה' בכלי חרש שלו
וכל שבתוך עליה זו טהורה	ד' וכל בעלייה טהור
כאלו הוא צמיד פתיל	ד' כאלו הוא תחת צמיד פתיל

פרק עשרים וארבעה

(ליתא)	ה' מוחצה למחצה הבית
	טמא והעומד מלמעלה
	כנגד הטומאה טמא
(ליתא)	ה' נטל מבחוץ או שהוסיף
	בעובי הכותל מבפנים
	עד שנמצאת הטומאה
	מחצי הכותל
(ליתא)	ו' היתה טומאה בכותל זה
	וכלים בבתים אם יש
	עליהן כקליפת השום
	טהורים

הלכות פרה אדומה

פרק ראשון

והן מוכיחות (עיין בהגהות שבגליון ד"א)	ה' והן מונחות
(ליתא)	ז' אף עול האטור בפרה
	יפסול בה שאר עבודות בעול
(ליתא)	ז' בין שלא בשעת עבודה
(ליתא)	ט' נשחטה לשם חולין
	תפרה ואינה מכפרת בין שעשאה כהן גדול

פרק שני

- ה' הלכה א' הכהן השורף אותה (ליתא)
מפרישין אותו
ד' לפי שאי אפשר וכו' עד (ליתא)
„שאינו צריך הואה“
ה' והרביעי אינו צריך הויה (ליתא)
ה' על הכהן השורף (ליתא)
ה' על גביהן דלתות על גביהן דלתות מפני קבר

פרק שלישי

- ה' הלכה ז' ובית טבילה היה שם (ליתא)
ז' והפרה (ליתא)
ז' בפואה ויש שצובעין אותו (ליתא)
ז' בלבא בליכא
ז' שיצית האור ברובה ולא (ליתא)
אחר וכו' עד „שהשליך
זה אחר זה“

פרק רביעי

- ה' הלכה ו' למקדש, אבל אם עמד (ליתא)
בין מזרח ומערב ופניו
ו' כנגד ההיכל בדקדוק כנגד פתח ההיכל בדקדוק (עיין
כשירה בהשגות הראב"ד ובכסף משנה)
ז' חסר אחת מן המתנות (ליתא)
פסולה, טבל שנים
י"א שרפה חוץ ממערכה שטטה חוץ ממערכה
י"א וי"ז ואם אחר שנעשית (ליתא)
אפר עד „מפרשה פסולה“
(הלכה י"ב)
י"ז ונאמר ושרף את הפרה (עיין
בכסף משנה שכצ"ל)
י"ח כשרה שהרי לא נתכוון (ליתא)
למלאכה אף על פי
שהבהמה שנשחט עמה

פרק חמישי

- ה' הלכה א' מטמאין בגדים טעונין כבוס בגדים

הלכה ז' והרי הן ראשון לטומאה אבל אחר שיפרש טטמאיו אין
וכן זה הנושא הרי הוא מטמא בגדים. הרי הוא ראשון

ראשון

התחיל

ד' השלים

פרק ששי

הלכה ו' אין ממלאין ומקדשין בו אין מקדשין

פרק שביעי

הלכה ס' חמשה קידושין אעפ"י קדוש אחד
שחזר

ס' אין כשר אלא אחרון (ליתא)

מלאן לקדשן קידוש אחד

ונמלך לקדשן חמשה

קידושין

ס' אין כשר אלא זו שנתקדשה הרי זו שנתקדשה מהן בתחלה
מהן בתחלה

ט' מתחילת ההלכה עד (ליתא)

„החבל על ידו פסלתן“

פרק שמיני

הלכה ס' בשני קדושין כשר בשני קדושין פסולין

ס' בקידוש אחד כשר בשני בין בקדוש אחד בין בשני קדושין

כשרים קידושין פסולין

ס' לעצמו, שניהן פסולין בין בקדוש אחד בין בשני קדושין

כשרים

ס' מילא לאחר בשתי ידיו (ליתא)

עד „והקידוש כשר“

פרק אחד עשר

הלכה ח' טבל את האזוב בלילה טבל את האזוב בלילה הויתו

והזה ביום או שטבל את פסולה (ועיין בכסף משנה)

האזוב ביום והזה בלילה

הואתו פסולה

ד' או אם לקח ואם לקח (ועיין בכסף משנה)

פרק שנים עשר

הלכה ד' שמחוברין שאינן מחוברין
 ד' לא נטמא חבירו ואם (ליתא)
 נטמאו שניהן והיה על
 אחת מהן שלא בשעת
 מלאכה
 ד' גזירה משום שעת מלאכה (ליתא)
 ד' גזירה משום שלא בשעת (ליתא)
 מלאכה
 ו' והן עומדין להתירן הואיל והן עובדי' לתפירה

פרק שלשה עשר

הלכה ג' ויתטמא זה המקדש (ליתא)
 בנגיעתו בסנדל ונטמאו מי
 חטאת טמאים
 י"ג ההלכה י"ב שבדפוס הוא תחלת פרק ארבעה
 עשר בכת"י

פרק ארבעה עשר

הלכה א' ואין זה מקום טהור (ליתא)
 ו' והגביה בנייר ולא נגע ונגע בו והגביה החטאת בידו
 בו והגביה החטאת בידו שניה
 שנייה
 ט' והרפפות (ליתא)
 י' (ליתא) (ועיין בהגהות והוא כבר נטמא במי חטאת
 שבגליון ד"א)

פרק חמשה עשר

הלכה ג' חסר כולו בכתב יד

הלכות טומאת צרעת

פרק ראשון

הלכה ז' ולובן שהוא דיהא ולובן שהיא כהה

סלכס ו' אינה קרויה נגע ולא (ליתא)
 מטמאה עד שיהיה מראה
 הנגע עמוק מעור הבשר
 ו' לא עמוק במשישתו לא עמוק במשיחתו (עיין כסף
 משנה)

פרק שני

ה' בצרעת אין פחות משתי (ליתא)
 שערות
 ד' או מחיית השחין עד
 „או הבוחק“
 ד' שאין בה שיער לבן (ליתא)
 ה' וטוהר. ונשארו שתי (ליתא)
 השערות בחצי גרים
 הנשאר וחור כחצי גרים
 ט' ובה שיער אחד עד (ליתא)
 „בהרת כחצי גרים“

פרק שלישי

ה' מכל צד והוא יתירה מכל צד או יתר
 על המחיה רוחב שתי
 שערות או יותר
 ס' וכן אם רבתה המחיה וכן אם לא רבתה המחיה

פרק חמישי

ה' וד' ונתרפא ריפוי (הלכה (ליתא)
 ג' עד ונעשית עליהן
 (הלכה ד')
 ד' זו היא צרבת השחין הוא צרבת השחין והמכוח האמורות
 האמורה בתורה ומחיית שם
 המכוח האמורה שם
 ד' יחליט לא היו בה שיער (ליתא)
 לבן עד „אם נולד בה
 שיער“
 ס' לפיכך חלקן הכתוב (ליתא)

לומר שאין מצטרפין זה

עם זה

הלכה ה' שחן אחר בצדה ותפשה (ליתא)
לתוכו

ט' יחליט, לא נולד בה (ליתא)
כלום יפטור ואם פשת
או נולד בה מחיה

פרק שישי

הלכה ה' והסגידן ובסוף שבוע (ליתא)
היה בזה בסלע ובוה בסלע

ו' ואינו ידוע זה שקדם מזה (ליתא)
שנהפך עד „שהלך שיער
אחד מהן“

פרק שביעי

הלכה ד' נהפך כולו למראה צרעת (ליתא)
עד „הרי זה טמא מוחלט“

ו' מעכב אינו מעכב

ו' או שנשא פחות מכעדשה (ליתא)
בשר חי סמוך לשחין
ולטכוח המורדין

פרק שמיני

הלכה ו' ומצילות מיד הפשיון (ליתא)
ומיד השיער הצהוב בין
שצמחו באמצע הנתק

ח' ו' הרי זה טהור עד (ליתא)
שיולד בו שיער צהוב
אחר (הלכה ח') עד
„ונפרץ השיער השחור“
(הלכה י')

י"א ממקום אחד טמא שהנתק (ליתא)
הפנימי לא ניצל שהרי
השיער השחור בצדו לא
בתיכי נפרץ השיער

פרק תשיעי

הלכה י' וראה זה וחור וראה וכו' (ליתא)
עד „שני נגעים כאחת“

י"א ורואה את השני ורואה את השני כמו כן

פרק עשירי

הלכה א' כיצד היתה בו וכו' עד (ליתא)
„ונשאר ממנה כעדשה“

ד' והלך כעדשה הרי זה והלך הכעדשה הרי זה טמא
טהור כזה בעדשה והלך
המותד הרי זה טמא

ו' ואין בין מצורע מוסגר (ליתא)
למצורע מוחלט לענין
טומאה

פרק אחד עשר

הלכה ה' ושאר כל מעשיו בין (ליתא)
ביום וכו' עד „אלו בכהנים
ושאר כל מעשיו“

ט' ונמצאת שלא היתה דרור (ליתא)

פרק שנים עשר

הלכה ג' בין באדם בין בבגדים בין באדם בין בבהמה בין בבתיים
ובתיים

פרק שלשה עשר

הלכה ט' ונראה הנגע באחד מהן (ליתא)
השני טהור אעפ"י שחוט
אחד מחבר ביניהן נראה
הנגע

ט' נראה באריג לכדו השתי (ליתא)
העומד טהור

פרק חמשה עשר

הלכה ז' הרי זה ינתץ ואם נראה (ליתא)
בו נגע אחד שטהרו
בציפורים

הלכה ג' שנאמר ולקחו אבנים (ליתא)
עד „לצד זה“
ו' נותן את הקורות עד (ליתא)
„עליה על גביו“

פרק ששה עשר

הלכה ז' וחי' וסנדלו וטבעתו בכפיו (ליתא)
(הלכה ו') עד „וטבעתיו
בידיו“ (הלכה ח')
י' משתנין הבגדים עד „עד“ (ליתא)
„שישרפו“

הלכות מטמאי מיטבב ומושב

פרק שני

הלכה ז' כלי מי רגלים מי רגלים (עיין בהגהות שבגליון
ד"א)
ח' מימי רגלים מימי רגלים הראשונים
ט' וזכה היתה עד „אם“ (ליתא)
אחר עקירה הולכין“

פרק שלישי

הלכה ח' שהוא אבמאבות המיטמא שהיא מאבות של תורה
של תורה
ה' בשעת ווסתה בשעת דם
ח' למטא אדם ובגדים וכן (ליתא)
רוקן ומימי דגליהן מטמאין
למפרע
ח' אבל הרואה כתם וכל הרואה כתם (עיין בכסף
בישנה שכצ"ל)

פרק רביעי

הלכה ה' מעוברת וכו' עד „מטמאות“ (ליתא)
למפרע“

פרק חמישי

הלכה ט' לשמש עד לערב לשמש לערב (עיין בהשגות הראב"ד ובכסף משנה)

פרק שישי

הלכה א' וטפיטון הסוס וטפיטו של סוס

פרק שמיני

הלכה ג' נבוב כדור נבוב כדור (עיין בכסף משנה ובשרשי לה"ק ערך כדר ודור)

ד' וס' הואיל ולא נגע (הלכה) (ליתא)

ד' עד "אדם או בלי"

(הלכה ה')

ז' מחגירין . . . . מחגירין מרעידין . . . . מרעידין

פרק תשיעי

הלכה א' מכח הכאתו עד "אוכלין" (ליתא) ומשקין

פרק עשירי

הלכה ט' ועבדיו הרי הן כחבר (ליתא)

וחבר שמת אשתו ובניו

ובני ביתו

פרק אחד עשר

הלכה ו' ופעמים כלפנים (ליתא)

פרק שנים עשר

הלכה טו' ו' ז' ח' ט' ו' שבדפוס הלכה ה' ח' ו' ז' ט' ו' בכתב יד

פרק שלשה עשר

הלכה ז' או שמא לא היה עליהן או שמא עדין לא היה עליהן

בשביעי כל עיקר כל עיקר (עיין בהשגות הראב"ד

ובהגהות שבגליון ד"א)

הלכות שאר אבות הטומאה

פרק ראשון

הלכה ט' כל זמן שלא טענה הגיע כל זמן שמענה קודם שיגיע
 זמנה למעון ולא טענה זמנה הרי זה ספק
 או שמענה קודם שיגיע
 זמנה הרי זה ספק
 י"ד עד שתהיה תחילתה עד שתהיה לגר
 ראויה לגר

פרק שני

הלכה ה' עד שיתיו את ראשה עד שתמות או עד שיתיו ראשה
 ס' וזה וזה שוין לשיעור וזו אין לו שיעור (עיין בכסף
 משנה)
 ו' לפי שאין למין שחיטה לפי שאין למינו נבלה (עיין בכסף
 משנה)
 ז' ולא טומאת נבלות ולא טומאת משקין
 ט' ושאר בשר העובר מגע ושאר בשר העובר טהור שחט את
 טריפה שחוטה שהיא אמו ואחר כך חתכה אבל לא
 מטמאה את הקודש אבל את התרומה
 לא את התרומה

פרק שלישי

הלכה ד' ושעירי הנשרפין אינן כן ושעירי הנשרפין
 י"ו ואם היתה נבלת עוף (ליתא)
 טמא מטמא טומאת
 אוכלין אם חשב עליו
 והוכשר

פרק רביעי

הלכה ז' כל זמן שהוא מחובר כל זמן שהוא מחובר
 בבשר
 ח' לא עיבדו ולא הלך בו לא עבדו בו כדי עבודה
 י"ג או שנשרף ושלדו קיים (ליתא)
 י"ג שצמקו וחסרו טהורין (ליתא)
 פחות מכעדשה מן השרץ

פרק חמישי

הלכה ו' היו לבנים ונמשכין טמא היו המים שהטיל כלן חלקים טמא
 י"ג וי"ד והפורש מטמא טמא (ליתא)
 (הלכה י"ג) עד אלא
 כשהיא לחה (הלכה י"ד)
 י"ט שנאמר ואשה אשר שנאמר ואיש אשר ישכב את
 ישכב איש אותה אשה (עיין בכסף משנה)

פרק חשיעי

הלכה ח' עד שיטבול טבל טבל
 ח' וטבל אינו צריך הערב (ליתא)
 שמש
 ג' נפלו על ראשו אבל נפלו על ראשו אבל לא על
 לא על רובו או שנפלו רובו או שנפלו על ראשו בלבד
 על רובו ולא על ראשו מלמעלה ונפלו על רובן מן
 או שנפלו על ראשו בלבד הצד (עיין בכסף משנה)
 מלמעלה ועל רובו נפלו
 מן הצד

פרק עשירי

הלכה ג' אלא המשקין תחילה אלא שהמשקין תחילה ודין מחוסר
 לעולם כפור' או טבול יום בנגיעת הקודש
 אחד הוא לעולם
 ז' ראשון לטומאה מדברי ראשון לטומאה מדברי סופרים
 תורה

פרק אחד עשר

הלכה ו' כגוף אחד למנות בהן (ליתא)
 ראשון ושני ושלישי או
 חשובין זה האוכל
 ח' וט' ואם נגע במשקה (ליתא)
 הקודש (הלכה ח') עד
 "ואם נגע בקודש"
 (הלכה ט')
 י"א לאכול מאותו תבשיל (ליתא)
 כדרך שמותר

פרק שנים עשר

הלכה ג' כמדרם טמאה עד „ולא (ליחא)

גורו אלא"

מחוסר כפורים שנגע כקדש פסלו

ט"ו (ליחא)

כמו שבארנו

פרק שלשה עשר

מצא קפיץ

הלכה ז' מצא סבין

פרק ארבעה עשר

הלכה ח' בין לטהרות ידים (ליחא)

מטומאתן

פרק חמשה עשר

אוכלין טמאין

הלכה ח' ספק אוכלין טמאין

תרומה טמאה

ח' תרומה תלויה

ט' ודבר מהור ברשות (ליחא)

הרבים או שהיה הדבר

להפך

פרק שבעה עשר

הלכה ו' אעפ"י שאין עליה משקה אף על פי שאין עליה משקה

רותח (עיין כסף משנה)

טופח

ו' אומחמת הרתיחה ונשארה (ליחא)

גרעינתו נמצאת הגרעינה

על גבי הככר

פרק שמונה עשר

הלכה ח' יש בה כשיעור ספק (ליחא)

(ליחא) ח' וכן אם היה אחד מהן

לה ונתלה בו החוק הלח

תולין עליו שהרי אינו

מונח ברשות הרבים

פרק תשעה עשר

הלכה ח' ונאכלו והיוה שלישי (ליחא)

ושביעי וטבל וטיהר והלך
 בשני ועשה טהרות הרי
 אלו טהורות
 א' ואם לא טבל בנתיים ואם טבל בנתיים
 ג' ובאו חמשה בני אדם (ליתא)
 ואכלו חמשה ככרות

פרק עשרים

הלכה ז' וכן הכרמלית כגון הים
 והאצטונית הרי הן
 כרשות הרבים לטומאה
 ט' חנות שהוא טומאה חנות שהוא ספק טומאה

הלכות טומאת אוכלין

פרק ראשון

הלכה י"ח דבש בכורתו מטמא דבש בכורתו אינו מתטמא (עיין
 בהגהות שבגליון ד"א)
 י"ט וכן הדם קרוש וכו' עד
 סוף ההלכה (ליתא)

פרק שני

הלכה ח' במים המחוברין שבקרקע
 י"ד וכן משקה שנסדח
 ונפסד ואינו ראוי לשתיית
 אדם אינו מקבל טומאה
 ט"ז בפני עצמו מפני ששלקו
 או אינו מתטמא
 כ"ה אעפ"י שהיה בתוך
 המקוה
 כ"ה אף על פי שהיא בתוך
 המקוה
 אעפ"י שהיו בתוך המקוה
 שהרי המשקין שבה חוצצין
 כ"ה אף על פי שהיו בתוך
 המקוה

הלכה כ"ט שאין המקוה מטהר שהרי המים חוצצין בתוכה (עין
כלי חרס בהשגות הראב"ד ובכסף משנה
ובהגהות שבגליון ד"א)

פרק שלישי

הלכה ז' מתחילת ההלכה עד (ליחא)
„ואינו מיוחד לאדם“

ג' כגון הבצלים כגון שמרקיע' והבצלים

ג' ומן הטלפיים והכנפיים והטלפיים

ה' וכל המטמא טומאה (ליחא)

חמורה

ו' אין הכל צריך הכשר הכל צריך הכשר

ו' והניחה בבצק וחפה איתו בבצק (עין בהגהות

שבגליון ד"א)

י' חשב עליו כשהעלהו חשב עליו כשהעלהו להאכילו

להאכילו לנכרי הרי זה לכלב

טטמא שהרי חשב עליו

למאכל אדם חשב עליו

להאכילו לכלב

פרק רביעי

הלכה ד' וס' או לכחצי פרס (ליחא)

(הלכה ד') עד „וכן

כזית מן המת“ (הלכה ה')

ה' וז' טהורין (הלכה ה') (ליחא)

עד „בחמה ונתמעטי“

(הלכה ו')

פרק חמישי

הלכה י"א שלש קלפות בבצל שיש קליפות בבצל הפנימית
פנימית

י"ג מתטמאות ומטמאות מתטמאין

י"ד ישעל גרענת היבש' (ליחא)

ניצטרפ'

י"ז אין מתטמאין (ליחא)

הלכה כ"ג אין הנשאר חיבור לאותו (ליתא)
שנימוק

פרק ששי

הלכה י"ט במשקין טמאין כולן (ליתא)
שניות אף על פי שפירשו
אחר טכאן נטמאת אחת
מהן

פרק שביעי

הלכה ז' ונטמא הכלי שמערה ממנו הכלי שמערה ממנו
ז' הכלי שהעשן ומטמא הכל שהענן
ד' נחיל דבש דבש

פרק שמיני

הלכה ג' שמן שצף שהוא צף
ד' וביצה טרופה וביצה תרומה
י"ג וי"ג פסל את כולן (ליתא)
(הלכה י"ב) עד "טבול
יום במקצתן (הלכה י"ג)
י"ח הרי זו תרומה טהורה (ליתא)
לפי שאינו נעשית תרומת
מעשר עד שתחשך

פרק תשיעי

הלכה ז' שהוב שנשא אוכלין וכו' (ליתא)
עד סוף ההלכה

פרק עשירי

הלכה ז' מפני שלא טהרו ביציאתן מפני שנטמאו במגען (עיין בכסף
משנה ובהשגות הראב"ד)
ז' [או שנסרחו ואח"כ הקיאו] (ליתא) (ועיין בכסף משנה ובהגהות
שבגליון ד"א)
י"ג בבית אחת טמאה ואחת בבית אחת טמאה
טהורה

פרק שנים עשר

הגכה ה' וכאלו הן עדיין בקרקע וכאלו הן בקרקע

פרק שלשה עשר

הלכה י"ג לעשותו פרום לעשות פחם (עיין בכסף משנה)

פרק ששה עשר

הלכה ס' ואם היה רובו מלח של ואם היה רובו מלחה של דגים
(עיין בכסף משנה ובהנהגות דגים)
(שבגליון ד"א)

הלכות כלים

פרק רביעי

הגכה ח' ובית הנגר והמנעול ובית המנעול
ח' ונקליטו המטה (ליתא)

פרק חמישי

הלכה י"ז מקל הבלשין מקל

פרק שישי

הגכה ח' (ליתא) שאינו מקבל משקה הואיל ומקבל
את הרעי

ט' ואינו טהור לשאר הבתים ואינו חבור לשאר בתים

פרק שביעי

הלכה ח' סקרוטיה בקורטיה

ח' עד שיעשונו לו הסנדל עד שיעשה לו טבור

משיקמיע המנעל משיגוב

[על] האיטום ואם עתיד

לכרכם ולשרטט עד

שיכרכם וישרטט

ז' על כפותיהן על שפתותיהן

ז' קוץ הקור

בגדיהן מעל ידן (עיין בהגהות
שבגליון ד"א)

ולורוע של זורי גרנות (עיין בכסף
משנה ובהגהות שבגליון ד"א)
להכנים

וכלו הן תפילין אחרות (עיין
בהגהות שבגליון ד"א)

הנכס ד' בגדיהן מעליהן

ה' לורוע של זורעי גינות

ט' במהרה להכנים

י"ג וכאלו זו תפילין אחרונות

פרק שמיני

הלכס ז' הרי אלו מקבלין טומאה (ליתא)
לפי שאינם גולמים אבל
מסטרות שאין ידוע אם
נעשו מן הכלים

פרק עשירי

הלכס ח' מקבל טומאה כיצד (ליתא)
מסמר שהתקינו להיות
פותח

ח' והטסין והצפון והמסיר הצפונים
ו' עקרב
י"א טהור (ליתא)

י"ג וי"ד פיקה על מתכת פיקה של מתכת טמאה ואם היתה
טהורה לפי שהיא משמשת של עץ ומצופה מתכת טהורה
את העץ הכוש והפימא לפי שהיא משמשת את העץ
והמקל ומטפוניה וחליל הכוש והעיטמה והמקל ומטפוניה
של מתכת מקבלת טומאה וחלול של מתכת מקבלין טומאה
היו של עץ ומצופין חיו של עץ ומצופין מתכת טהור
מתכת טהור חוץ מן חוץ מסמפוניה
המטפוניה

פרק אחד עשר

הלכס ז' מגריפה שנוטלה כפה (ליתא)
אף על פי שהיא כקורנס
טהורה שאינה עושה מעין
מלאבתה

ט' מספריים מספרת (עיין הגהות שבגליון ד"א)

י' ראשונה טמא מאימתי (ליתא)
טהרהו משיבילה ואינו
משמש מעין מלאכתו
י"ג או שנשטשטשה (ליתא)

פרק שנים עשר

הלכה ז' כך אם הטבילו אף על (ליתא)
פי שהוא כשהיה הרי
הוא טהור בו ביום
ה' ויבואו לוטר ויבא ויאמר

פרק ארבעה עשר

הלכה ט' ואם היו אוכלין או] (ליתא)
משקין לתוכן ושלשלן
לאויר כלי חרס הטמא
נטמאו

פרק חמשה עשר

הלכה ז' מקבל טומאה ואם היה (ליתא)
קטן משיתחיל בו טפח
ויסיקנו
י"א הרי הן נטירה הרי הן כמירה
י"ז נטמאו שתי החיצונות נטמאו שתי הכירות

פרק ששה עשר

הלכה ז' וז' מבית ומבחוץ (הלכה) (ליתא)
ז' עד "ועשאוהו תנור"
(הלכה ח')

פרק שבעה עשר

הלכה ה' כדי שלא ישרפו על (ליתא)
מגען עד "היכר זה"

פרק שמונה עשר

הלכה ה' את הירק את הירק

פרק עשרים ושנים

סלכס א' שלשה טפחים על שלשה שלשה טפחים
טפחים

א' וג' אצבעות על ג' וג' אצבעות

אצבעות מכוונות

י"ז מצואר של בגד מצדו של בגד (עיין בהגהות

שבגליון ד"א)

כ' בריא הרי זו מקבלת

טומאה אין שפתותיה

קיימות אם יש בה שלש

על שלש

כ"ג את הרחים עד „או (ליתא)

הניחו אחוריי“

(כל ההלכה ליתא)

כ"ס

פרק עשרים ושלשה

סלכס ז' כל הבגד טמא מגע (ליתא)

מדרס עד „הכל טהור

ולמטה יהיה הכל טהור“

ח' והפרישה בטלה והפרישה

ח' הפרישה הרי הבגד או (ליתא)

השק ראשון שהרי נגע

במדרס והמטלית אב

הטומאה

פרק עשרים וארבעה

סלכס א' (ליתא) ועור שחוגר החמור

א' ועור שחוגר החמר עליו (ליתא)

י"א כל זמן שהן שליטין (ליתא)

עד „אין מתטטאין במדרס“

פרק עשרים וחמשה

סלכס ד' אבל הטרקסל טהור מכלום (ליתא)

שהרי נעשה כשבדי כלים

כמין גם

י"ד כמין כי

פרק עשרים וששה

סלכס א' אושנתן עליו את המעויבה (ליחא)
 א' ולא קבעו מתטמא במדרס ולא קבעו עדיין הוא מתטמא
 הוא במדרס
 ס' מפניה העליון. נטלו שתיקן מפני התחתון והעליון הרי הדפין
 הרי הדפין מהורין מהורין
 י' את הגפסים את הגבסים

פרק עשרים ושבעה

הנכס ד' ודיעת הערביים והערביים
 י"ח שבדפוס הוא הלכה ז' בכתב יד

פרק שמונה ועשרים

הלכה ז' קופות ומשפלות קופות ומשקלות
 ד' יש להם אחוריים ותוך יש להן לשני קצותיו אחורים
 ותוך

הלכות מקוואות

פרק ראשון

הנכס א' בין שנטמאו טומאה בין כל הטמאים
 חמורה של תורה
 ס' אבל הובה אבל הנדה והובה
 י"ג וכל דבר החוצץ אם היה (ליחא)
 חופה עד "המקפיד עליו"

פרק שני

הנכס ז' והתאנה והשקטה והחרוב ושרף התאנה ושרף השקטה
 ושרף חרובין
 ז' לחין אין חוצצין עד (ליחא)
 סוף ההלכה
 ו' אבל חבקים עד "חוגקת (ליחא)
 עצמה בחן"

הלכה י"ח אבל הצוננין מקלקלין אבל הצונן מקבצין את השער
ומקבצין את השיער ומבלבלין אותו ומתקשר
ומתקשר

כ"א עיניה פורחות (נ"א) עיניה פתוחות אינו חוצץ
פתוחות) אף על גב
העין אינו חוצץ

כ"ג עד שיאמר יודע אני
בוודאי עד, העמד טומאה
על טומאתו

פרק שלישי

הלכה ח' וז' הופת שבתמחוי (ליחא)
(הלכה א') עד, מאחוריהן
חוצצין" (הלכה ב')

ט' שעל יד המגרפה [אינן] ושעל יד המגרפה חוצצין (ע"ן)
חוצצין הגלידון חוצצין (כסף משנה)
י' שאינן חוצצין בכלים עד (ליחא)

"וכיוצא בהן"

י"ד וט"ו עד שיטנה על צדה (ליחא)
(הלכה י"ד) קלמדין אינה
טהורה (הלכה ט"ו)

כ"א עם הרצועה שבה עם הרצועה בבית הרצועה שבה
כ"ז עד שיהיה פיו רחב (ליחא)
כשפופרת הנוד

פרק רביעי

הלכה ג' ונתמלאו אעפ"י שהיא (ליחא)
עונת הגשמים

ד' כמו שמוניחן בראש הגג (ליחא)
עד, לנגבן הדיאלו כשרין"

ה' אעפ"י שלא נשאר עד (ליחא)
"ונתמלאו מים"

ו' הרי זה ישבר את הקנקנים (ליחא)

ז' פחות ממ' סאה פסול פחות ממ' סאה ונפלו בו שלשת
(ע"ן בההגהות שבגליון לוגין והשלימוהו למ' סאה הרי
זה פסול ד"א)

הלכה ח' והמים נמשכין ויורדין והמים נמשכים על הקרקע בתוך
למקוה בין שהיו נמשכין
על הקרקע או בתוך
הסילון

ה' (ליתא) וכן כל כיוצא בזה
י' הורו מקצת חכמי מערב והורה אחד מחכמי מערב ואמרו
ואמרו הואיל ואמרו חכמים חכמים
אם רוב מן הכשר כשר (ליתא)
לחוך המקוה לחוך המים

פרק חמישי

הלכה ז' את השאובין או שנפלו את הפסולין או שהיו השאובין
שתיהן כאחת והכשרים נופלין למקוה כאחת
י' הרי זה כשר הרי זה פסול לחלה ולתרומה
י' ירדו הגשמים ורבו עליהן (ליתא)
הרי הן כשרין לחלה ולתרומה וליטול מהן
לידים ופסולין להקוות עליהן
י' שנעשו כולן כשאובין שיצאו כולן כשאובין להשליטו
שהשליטו כשר

פרק שישי

הלכה ד' וכן אם פקק את הנקב (ליתא)
בסיד ובבנין אינו פוסל והמים הנקוין בתוכו מקוה
כשר סתמו ו' ואפילו שקבעו
י' ונכבש (עיין בהגהות שבגליון ד"א) והוא שקבעו
ה' אלא אם כן היו נקובין (ליתא)
כשופרת הנוד ואם היה שק או קופה מטבילין בהן
י' והטביל בה הכלים טהרו (ליתא)
מטומאתן עד "והוזהר ומטמא אותן"

הלכות מקוואות

בדפוס

הלכה י"ד שהרי נעשה הכל ששים (ליתא)
סאה עד „כמו שבארנו“

פרק שביעי

הלכה י"א אלא אם שינו את מראיו (ליתא),
י"א מתחלת ההלכה עד „לא“ (ליתא)
פסלוהו“

פרק שמיני

הלכה ח' התחתונה והעליונה התחתונה

פרק עשירי

הלכה ז' שזה ספק מים שאובין שזה ספק מים שאו' טמא הוא
הוא שטא בשאוב טבל כשאוב לכל טבל כשהקר ונטמא
כשהקר ונטמא ספקו טהור
י"ג השם ברחמיו הרבים (ליתא)
מכל חטא עון ואשמה
יטהרנו אמן

נוקי ממונ

נויקין

פרק ראשון

הלכה ח' להניח בה פירות להניח

פרק שני

הלכה ג' מן היפה דרסה על הכלי משלם מן היפה

פרק רביעי

הלכה ד' „שמירה מעולה“ עד (ליתא)
„המיתה את האדם“

י' והבעלים חייבין והבעלים משלמין חצי נוק

פרק חמישי

הלכה ג' מתוכו של אילן מסוכו של אילן (עיין בכסף
משנה ובהגהות שבגליון ד"א)

פרק שישי

הלכה ח' הרי זה אינו מועד לשאינו הרי זה מועד לשאינו מינו.

פרק שביעי

הלכה ח' אם המזיק מועד או חצי אם היה המזיק תם הפחת אם היה תם י"א ואילו להנגיחה שהפחיתו ואלו לא היה החובל שהפחיתו

פרק שמיני

הלכה ח' פטור ח' (ליתא) ולא שור קדשים ט' בין עמד בדין בין עד שעמד בדין (ליתא)

פרק תשיעי

הנכה י"ג "הנזק נוטל מאה" עד "האחרון נוטל מאה" י"ג והנזק שלפניו עם הבעלים נוטלין חמישים חמישים והנזק שלפניו נוטל חמישים והנזק הראשון עם הבעלים נוטלים חמישים חמישים י"ג וכן על דרך זה חולקים והולכים י"ד שניהן מועדין (או מועד ואדם) שחבלו זה בזה משלמין במותר נזק שלם (ליתא)

פרק עשירי

הנכה ה' משלם כופר שלם י' ליפול בבורות על בני אדם או להפיל עליהם הכותלים י' כשנתחכך לאחר שהפיל י"ד או חצי דמי השפחה או דמי השפחה כשנתחכך אף לאחר שהפיל

פרק אחד עשר

הלכה ז' "ומועד שהמית" עד (ליתא) סוף ההלכה

הלכה י"ג קודם גמר דין ולדה (ליתא)

פרק שנים עשר

הלכה א' שנאמר בעל הבור ושלם (ליתא)

י"ח או שהיה עומקו שבעה (ליחא)

ומהן שלשה טפחים מים

כ"ח וכן שור של הדיוט שור של הדיוט

כ"ח כל שאוכל להוציא מזה כל שאינו יכול להוציא מזה אפלו

אוציא והשאר ממך מוציא והשאר ממך

פרק שלשה עשר

הלכה ז' והרי החרסים והמים והמים

י"ג בימות החמה אבל בימות (ליתא)

הגשמים

כ"ז בתוך שדהו (ליתא)

פרק ארבעה עשר

הלכה ז' חייב לשלם נזק שלם. (ליתא)

הרחיק כדאוי ועברה

והזיקה

י"ג מפני שהניח נרו מרחוק הניח ידו מבחוץ

הלכות גניבה

פרק שני

הלכה ו' משלם תשלומי ארבעה (ליתא)

וחמשה ואם מת אביו

פרק רביעי

הלכה ט' שהוא ברשותו וחזר (ליתא)

ומען בו טענת גנב ונשבע

ואחר כך באו עדים

ט' ותבע השומר את הגנב ותבע בעל את הגנב

פרק שביעי

הגכה ה' עמדה על פחות ממחצה   ממחצה יקוץ על עמדה על פחות
או על יתר ממחצה יקוץ   ממחצה יקוץ על יתר עד שיעמידנה
עד שיעמידנה על מחצה   על מחצה
ה' אבל לא למשקל   אבל לא במשקל (עיין כסף
משנה והשגות הראב"ד)

פרק שמיני

הגכה ט' ארכן ט' טפחים   ששה טפחים
ו' וגבוהין מן הארץ טפח   וגבוהין מן הארץ חצי טפח
כ' כשער השוק   כשער העיר והשוק

פרק תשיעי

הגכה י"ג חייב בתשלומין אבל (ליתא)
מי שאין לו דמים ששבר
כלים

הלכות גולה ואברה

פרק ראשון

הגכה י"א או אשתו וכליו של חברו   או אשתו או ולדיו של חברו
או כליו

פרק שלישי

הלכה ד' (ליתא) (עיין בכסף)   או שגול עבדים והוקינו או כחשן
משנה בשם הטור)   כחש שאינו יכול כגון חלאים וכו'
ד' אבל אם גול בהמות   אבל אם גול בהמות ועבדים
וכחשו כחש שאפשר   וכחשו כחש שיכול לחזור או
לחזור או שגול עבדים   שגול וכו' (עיין בכסף משנה
והוקינו או שגול וכו'   בשם הטור)

פרק שמיני

הלכה ג' ויצאה גולה מתחת ידו   ויצאה מתחת ידו
ונפטר

הלכה ד' הכל מלוה במלוה
 ו' לחקור ולחזר עליו אם לחזור עליו אבל אם יש לו
 יש לו יורשים או אם יורשין או אין לו
 אין לו
 ח' (ליתא) הכהנים בגול הגר צריך לחזור
 עליו אלא חזקתו שאין לו יורשין

פרק תשיעי

הלכה ח' במטלטלין במטלטלין או בעבדים
 ו' אם תבע הלוקח את הגולן אם תבע הגולן
 פרק אחד עשר
 הלכה ט"ו בד"א בדבר שאין בו (ליתא)
 רוח חיים
 ט"ו אבל בבעלי חיים אלא בבעלי חיים

פרק שנים עשר

הלכה ג' אבידת חבירו אבידת אביו
 ח' הציל לעצמו ואם יכולין (ליתא)
 הן להציל מידם וקדם אחד
 מהן והציל
 ט' הרי זה מציל לעצמו (ליתא)
 שכיון ששמעוהו אומר
 לעצמי אני מציל

פרק ארבעה עשר

הלכה ח' הרי הוא בחזקת שיש הרי לו תובעין
 לה תובעין
 י"א זכה המוצא בדבר שאין (ליתא)
 בו סימן

פרק ששה עשר

הלכה ז' או שהי' אחד מיכן ואחד (ליתא)
 מיכן ואחד על גביהן
 ו' או טבעל הבית שלקחן (ליתא)
 מן התגר
 ו' של גוים הקדמונים של גוים

ח' „ומה אבירה של אדם“ (ליתא)
עד סוף ההלכה

פרק שמונה עשר

הלכה ז' „הוא אומר בחטת ה'“ (ליתא)
מונח“ עד סוף ההלכה

הלכות חובל ומזיק

פרק שלישי

הלכה ג' ומגדף לעם ומגדף לעם
ג' מישראל בדברים ג' במקצת מצוות
ג' במקצת
ט' אינו מתכפר לו ולא נמחל לא נמחל עונו
עונו
י"ח הרי זה פטור ואם לא (ליתא)
אמר לו על מנת שאתה
פטור

פרק ששי

הלכה ו' על גבי שור ו' על גבי חבירו
ו' בין שהיה חם בין שהיה (ליתא)
מועד ובא בעל התחתון
ז' אם היה יכול לשומטו אם היה לו לשומטו הרי זה פטור
ולא שטמו הרי זה חייב.
ואם לא היה יכול לשומטו
הרי זה פטור
ח' לבעל החבית שהוא (ליתא)
טרוד בדרכו
ט"ו אלו לא נסמכת אלו לא ישבת

פרק שביעי

הלכה י"ג וי"ד שהרי הפקיען (הלכה) (ליתא)
י"ג) עד „כמו שיראו
הדיינים (הלכה י"ד)

הלכה י"ט (ליתא)   והוא שיהיה אמיד שהרי זה המוזיק מחוייב שבועה

פרק שמיני

הלכה ג' הרי יש לפלוני אוצר יין   הרי יש יין או תבן בבית פלוני
או תבן במקום פלוני
ג' ממון שהוא במקום פלוני   ממון חבירו

הלכות רוצח ושמירת נפש

פרק רביעי

הלכה ח' פטור   הרי זה כיוצא בו בודאי בלא
שום ספק פטור
ז' על מתניו והלכה לה (ליתא)
האבן עד „כדי להמית
על מתניו“

פרק ששי

הלכה ט"ו (ליתא)   נשטט הברזל מקתו והרג הרי
זה גולה
ט"ו כמו אונס   דאינו אונס
ט"ו מפני שנפלו מכח כוחו   מפני שהן באין

פרק שביעי

הלכה ז' בעלה חייב לזונה   אין בעלה חייב לזונה
ז' אמרו לו אף על פי כן   ואעפ"י יקבל מהן
יקבל מהן

פרק תשיעי

הלכה ד' ואין מקרדין בה   ואין מהדרין בה
י"ח לא טמון בגל נופל   ולא טמון ולא תלוי באילן
לא תלוי באילן

פרק שנים עשר

הלכה ו' אסור לעבור (נ"א לעמוד)   אסור לעמוד במקומן
במקומן

הלכות מכירה

פרק ראשון

ואין עדים מהן

הלכה ז' ואין אחד מהן

פרק שלישי

לבעל הזרעים

הלכה ט"ז לבעל העצין

פרק רביעי

לא ברשות הרבים ולא בחצר

הלכה י' אלא ברשות הרבים

ובחצר

(ליתא)

י"ג אפילו היה הלוקח הוא

המודד או שפסק הדמים

אין שניהן

י"ג שניהם

ומדד עד שלא פסק הדמים

י"ג אם פסק הדמים

שהרי לא סמכה

י"ג שהרי סמכה

פרק חמישי

בצדורה

הלכה ג' אכסרה

(ליתא)

י"ח או המבטל מודעא

פרק שישי

(ליתא)

הלכה ג' או עבדים וקרקעות אבל

הדינרין של זהב לגבי

מטבעות

כמו שירות

ג' כמו פרות

פרק שביעי

מעשה מוכרי ישראל

הלכה ח' מעשה ישראל

פרק שמיני

(ליתא)

הלכה ז' וג' קנה הלוקח את כולה

(הלכה ב') עד "שאר

הדמים" (הלכה ג')

(ליתא)

ס' ואינו תובע עד "מפני

רעתה"

פרק תשיעי

הלכה ז' וכן אם מכר חפץ של (ליחא)
הקדש עד „מכח הקדש“

פרק עשירי

הלכה ח' (ליחא) ואם אמר לעדי המודעה היו
יודעין שכל קנין שאני לוקח
לבטל המודעה בטלה

פרק אחד עשר

הלכה ט' שהרי לא פירש (ליחא)
ט"ו או שאמר לו בפני (ליחא)
עדים עד „אחם עדי“
ט"ו (ליחא) וגמר ושעבד עצמו
העבד ט"ו הערב

פרק שלשה עשר

הלכה י' מחט בשרין מחט בסכין
ו' אם לקח כלים עד „הרעה (ליחא)
באמונה“
י"א מנה במאתים עד „מכח (ליחא)
היתומים“

פרק ארבעה עשר

הלכה י"ח לפי שהדבר מסור ללב (ליחא)
הא למדת כל דבר שהוא
מסור ללב נאמר בו
ויראת טאלדיך

פרק חמשה עשר

הלכה ט"ז נראין אין נראין

פרק ששה עשר

הלכה ז' ושעורים וודעים
ז' קונין אותה אוצרין אותו
י' והמוכר מטפל עד „או (ליחא)
נגנב אחר“

ה' בטומא	(ליתא)
ד' מתחילת ההלכה עד	(ליתא)
ה' "המקח למוכר"	
ו' טריפה כשלקחה	(ליתא)
ז' מחזיר לו	מוכר לו
ח' [כיצד] המוכר שור	המוכר שור (עיי' בההגהות שבגליון
	ד"א)
י"ג והנשאר מן הבשר ביד	(ליתא)
הלקוחות יקבל ויחזר להם	
את הדמים	
י"ג ונודע שהיא טריפה	(ליתא)
י"ג של טריפה	(ליתא)
י"ג דין מכירה כלל	דין הניה כלל

פרק שבעה עשר

ה' ונמצאו	ונעשו
ה' רעות ונמצאו יפות המוכר	(ליתא)
יכול לחזור בו ולא הלוקח	

פרק שמונה עשר

ה' עפר או תבן	טחצה עפר או תבן
---------------	-----------------

פרק תשעה עשר

ה' עושה ואין יכול לוי	(ליתא)
לומר לו	

פרק עשרים

ה' המבקש לקנות מחבירו	המבקש לחבירו לקנות לו טקח
טקח	

ג' והוא אומר אינו יודע	(ליתא)
ה' או מכרתי	(ליתא)
ו' היה נשבע היסת	היה נשבע שבועת התורה

פרק אחד ועשרים

ה' מרתף זה של יין אני	(ליתא)
מוכר לך בכך וכך	
ז' בסילון	קילון
ט"ו רכב של דקלים	רכב

הלכה ט"ו לא קנהו (ליתא)
 ט"ו היה מובלע ויש עליו (ליתא)
 רכב דקלים או שיש בו
 מ' קבים
 כ"א אלא כך הוא קרויה (ליתא)
 עד „שהיתה של ראובן“

פרק עשרים ושנים

הלכה ט' והרי הוא בחזקת שהוא והרי הוא בחזקת מלוה והואיל
 קיים והוא קים.

פרק עשרים ושלשה

הלכה ז' דבריו קיימין קיימין
 ג' מכר עבדו לקנס שאם שכר עבדו לקנס שאם יומת
 יוגח ויומת
 ד' ואין לאחר כלום עד (ליתא)
 “מקום הפירות”
 ז' (ליתא) שלא קנה כמו שבארנו
 ט' שהוא נהנה שהוא נקנה
 י"א הגולות הנחלות

פרק עשרים וארבעה

הלכה ח' שלש נמיעות נמיעות
 ז' וחוצה להם (ליתא)
 ז' שהיא מלא האורה וסלו (ליתא)
 ג' ששופתין שסומכין
 ו' שמא יצמחו שמא יסמכו
 ז' כל העצים שקוצץ בעל כל האילנות מהן העולה מן הגזע
 שתי האילנות מהן העולה
 מן גזעים
 ח' וכן אם שייר עד סוף (ליתא)
 ההלכה
 ט' עם חצי הקרקע עד חצי הקרקע
 י"א אילנות וגפנים עד „שייר“ (ליתא)
 אילנות

י"ד נויי השטר הם כנוי השטר הן
ט"ו שבועוביהקרקעוהמעויבות שבועובי הקרקע למטה
י"ז משום פגם משפחה (ליתא)
י"ז דמי הקבר הקבר
י"ז שקברו בו (ליתא)

פרק עשרים וחמשה

הלכה ה' לא מכר את החשמישין (ליתא)
עד „מכר את הבית“
ו' החול והחנויות החיל והחלונות
ה' כולן מכורין (ליתא)

פרק עשרים וששה

הלכה ה' המוקפין לה המוקצין לה
ה' ולא את החלק שיש (ליתא)
לה בים
ג' התבואההמחוברתלקרקע (ליתא)
אעפ"י שהגיע להקצר
ה' בד"א במיכר בד"א

פרק עשרים ושבעה

הלכה ה' ואת הכבש והאסכלה ואת הפרש ואת האסכלא
ה' הבוצית והיא הספינה (ליתא)
הקטנה שהולכין בה על
המים הקרובים ליבשה
ולא מכר את
ה' הדוגית והיא הספינה הדוגית והיא הספינה שהולכין
הקטנה שצדין בה המלחים בה על המים הקרובים ליבשה
וצדין בה המלחים
ה' בכדי שאין הדעת נוטה בכדי שהדעת נוטה
ו' כלים שעליה דמים שעליה
ו' מאה מנה מנה

פרק שמונה ועשרים

הלכה ו' התוספת פחותה עד „ואם“ (ליתא)
היתה

הלכה י"א בין חסר בין יתר עד (ליתא)
 "מדה בחבל"

י"ג וזה שהזכיר לו החשיבות וזה שהזכיר לו החשבון (עיין
 בהגהות שבגליון ד"א)

פרק תשעה ועשרים

הלכה ה' בסוף שטותו או בתחילת בסוף שפיתו או בסוף שטותו
 שטותו

ח' ואני אומר בד"א

פרק שלושים

הלכה ה' בעל שמכר מטלטלין בעל שמכר בנכסי אשתו מטלטלין
 של נכסי צאן ברזל של נכסי צאן ברזל
 ה' טורפת אינה טורפת
 ו' בית דין בד"א

הלכות זביח ומתנה

פרק ראשון

הלכה י"א עד הנחל הנחל

פרק שני

הלכה ד' הנר את השדה בנכסי (ליתא)
 הגר קנה

ו' לקט הגם הגם הגם

ט' קנה האחרון קנה

י"ח כל המחזיק בשני הקנה בשנייה בראשונה קנה
 ובראשונה לא הקנה

פרק שלישי

הלכה ד' כך במחילות ומתנות בין במחילי ובמתנה

ה' כך הנותן כך הכותב

י"א (ליתא) כלומר לא יהי זה עני פחות מגר

תושב שהוא חי עמך

י"ד או על מנת שתשתי בהם (ליתא)

הלכה י"ד או על מנת שתעשה (ליחא)
בהם כל מה שתדע
בלא רשות אדון שלך
ט"ו לעבדו לעבדו מתנה

פרק חמישי

הלכה ז' וכתבו לו יתנו לו
ג' הראשונה מסותרת עד (ליחא)
„ואפילו היתה הראשונה“
ה' וכאנוס בדבר הוא
ח' ואין זמנם שזה
ח' שאחריות טעות סופר הוא טעות סופר הוא

פרק שישי

הלכה ז' כאחד מאחיו
י"א בחיי אביו
ט"ו ולא השיא האב בן אחר
קודם לו
כ' אדם יודע עד סוף ההלכה (ליחא)
כ"ג חורה היא בה חוורת
כ"ג וכ"ד שאם הי' דמי (ליחא)
מאכל (הלכה כ"ג) עד
„הודורבותי“ (הלכה כ"ד)

פרק שביעי

הלכה ח' ברוב המדינות
ז' וישתה בזה
ז' ואם יתר על הדינר עד
סלע מנכה לו מחצה
ז' ומ' מסלע ולמטעלה (הלכה ז') (ליחא)
עד מנכה לו מחצה
(הלכה ח')

כל ההלכה ליחא בכת"י

פרק שמיני

הלכה י"ג כל ההלכה ליחא בכת"י

פרק תשיעי

הלכה א' שצוה ואמר לא 'חגלו' שצוה אל חגלו מתנה

מתנה זו

ג' כל נכסי או מקצת נכסי

ז' יורש את אביו כאלו יורש את אביו

י' מתנה מחצה

י"א או שאמר עשיתי אותו (ליתא)

בן חורין או הרי הוא

בן חורין

י"ט או חלקן לעניים או חלקן לעמים

כ"ז שהיה בריא (ליתא)

פרק עשירי

הלכה י' לפלוני לפלוני בידי

י"ג שנתן לו השכיב מרע שאמר לו השכיב מרע

י"ג ואם יצא עליו שטר חוב (ליתא)

עד „כפי מה שנתן להן“

י"ג נותן מאתים נוטל מאתים

פרק אחד עשר

הלכה א' או בן ובן הבן ובן הבן

ג' כמו שיראה להם (ליתא)

ו' והשנים הראשונים מחצה והשניים האחרונים מחצה

פרק שנים עשר

הלכה ד' ואעפ"י שאמר ואחריו ואעפ"י שאחריו לפלוני

לפלוני

ט' מעשיו קיימין דבריו קיימין

י' בשמכר הראשון בשמכר

י"ג ואם אמר לה כשהיא (ליתא)

נשואה עד „מוציא מיד

הבעל“

הלכות שבנים

פרק ראשון

הלכה א' יכול לבזף את חבירו יכול לחלוק
לחלוק

ג' אמר כל אחד מהן איני קונה (ליחא)

אלא הרני מוכר חלקי

מוכרין אותה לאחרים

ג' להשתמש בו מיד להשתמש תמיד בכל יום

ג' יום ואני יום היום, ואני יום אחר

ד' שאין בה כדי זריעת שאין זורעין בה

פרק שני

הלכה א' אם יש בה שמונה אמות אם יש בה שמונה אמות חולקין
י"ח בגזית עד "וזה נותן

טפחיים" (ליחא)

פרק רביעי

הלכה ג' הרי בעל העלייה בונה הרי בעל הבית בונה את העליה
את הבית בונה את הבית

פרק שישי

הלכה ו' אפילו ביום השוק (ליחא)

פרק שביעי

הלכה ו' אעפ"י שאין ראשו נכנסת (ליחא)
מיטנה

פרק תשיעי

הלכה ט' שבונה כנגדו ד' אמות שבונה כנגדו

פרק עשירי

הלכה ס' שמוענין אותו שאין שומעין לו

פרק אחד עשר

הלכה א' (ליחא) העשן

ד' ושתק עד "שסייע עמו (ליחא)

מיד"

ד' מארבע מיני נזיקין ממיני נזיקין

פרק שנים עשר

סלכס ז' עד שינהוג הגוי עד שיקבל עליו שינהוג בו הגוי
 ז' בכל, ואם אנסו שלא (ליתא)
 כדן ישראל
 ט' או שמכר דע עד „או (ליתא)
 הבנות”
 ט' אין באחר מאלו אין בו

פרק ארבעה עשר

סלכס ח' או תוצא עתה זווים או או תוציא עתה זווים וכה בהן או
 בטלה זמותך בטלה זמותך (עין בההגהות
 שבגליון ד"א)

הלכות שלוחין ושותפין

פרק ראשון

סלכס ח' ה"ז לוקח וקונה לו ה"ז מוכר ולוקח
 ח' אלא באמירה בלבד (ליתא)
 בינו לבין חבירו ואין צריכין עדים
 ג' והאחריות על השליח (ליתא)
 כ' או מין מטיני סחורה (ליתא)
 עד „ליקח בהם חטים”
 ו' בין שאמר לו קח השטר (ליתא)
 ותן לו המעות
 ו' ולא לקח השטר (ליתא)
 ז' שנתן, בעל חוב או (ליתא)
 הפוסל נשבע שבועת התורה
 ט' הרי ראובן נשבע עד (ליתא)
 „הביא לו”

פרק שני

סלכס ט' מדברים שהראייה מצויה (ליתא)
 בהן
 ט' ישבע עליו ישבע השליח

פרק שלישי

הלכה ז' ודן עמו ומוציאן ודן עמו ומביאן

פרק רביעי

אחד

הלכה ח' כל אחד

פרק חמישי

הלכה ט' ולא יפקיד ביד אחרים (ליתא)

י' אפילו אין יכולים חבריו (ליתא)

להציל דלא פלג כיון

דלא אמר כלום

י"א אם יכולין להציל עד (ליתא)

„אין יכולין להציל“.

פרק שישי

הלכה י"ב אעפ"י שהממון משל (ליתא)

שניהם הרי זו השותפות

י"ג ומתעסק שהרי הוא לבדו (ליתא)

מתעסק במשא ובמתן

ושותפו שאינו נושא

ונתן נקרא

י"ד שני שלישי הריח שני שלישי הריח בשכר שנתעסק

בפקדון נמצא הכל שני שלישי

הריח

י"ה וכן אם התנו שיפסיד (ליתא)

המתעסק מחצה ואם יהיה

שם שכר יטול שני שלישי

הריח הרי זה מותר

י"ו אם פחת לא ישלם ואם (ופי' כמו „או אם“) פחתו

המתעסק כלום לא יטול המתעסק כלום (ועיין

בהשנות הראב"ד ובטגדל עז)

י"ז שמא המתעסק אפשר נמצא המתעסק אחד משבעה

בשכר ופחות נוטל המתעסק בשכר

(עיין בההגהות שבגליון ד"א)

כגון שהתנה עמו שיטול

המתעסק אחד משבע

בשכר ופחתו נמצא נוטל

המתעסק

פרק שביעי

הלכה ה' שנה המקבל המקבל
ה' אם כן היה בהם ריוח (ליתא)
הרי חלק הריוח של מת
של יורשיו ויטול

פרק שמיני

הלכה ח' שכר עמלו ומוזנו שכרו כפועל (עין בההגהות
שבגליון ד"א)
תרנגולים ח' עגלים

הלכות עבדים

פרק שני

הלכה ג' לעשר שנים (היתא)

פרק שלישי

הלכה ז' נמצאת למד שהנרצע (ליתא)
אינו קונה את עצמו
אלא ביוכל ובמיתת האדון
ט' אבל הרציעה בדלת אבל הרציעה

פרק חמישי

הלכה ג' אעפ"י שהעידו עליו (ליתא)
עדים בב"ד
ה' אלא עבדים שטלו עד (ליתא)
„בראשי איברים“

פרק שמיני

הלכה ח' וכותב לו גט שחרור ויוצא (ליתא)

פרק תשיעי

הלכה ז' (ליתא) וכן גר תושב או הגוי שהוא
כבוש תחת ידינו

ספר משפטים הלכות שכירות

פרק שני

הלכה י' כל ההלכה ליתא בכת"י
י"ג זה אומר השאלתיך (ליתא)

פרק שלישי

הלכה ח' ואמרו שוק זה שטענת ואמרו שזה שטען שנשברה לו
שנשברה בו חבית בני אדם מצוין שם או
אדם מצוין שם או תביא עדים שלא פשעת אלא
ראייה שלא פשעת אלא נתקלה ונפלה או תשלם דמיה
דמיה

פרק חמישי

הלכה ה' שזה באל תמנע טוב (ליתא)
מבעליו עד "ויתן שכרו
עד סוף זמנו"

פרק שישי

הלכה ו' אין פחות משני ימים (ליתא)
לנשואין
ח' וכן בחנות בין בכרכים (ליתא)
בין בעירות צריך להודיע
שנים עשר חודש מקודם

פרק שביעי

הלכה ג' בין שהיתה בעדים (עין
בהגהות שבגליון ד"א)
ד' לעשר שנים ואין בו בשנים עשר חודש ואין זמן
ומן השוכר אומר עדיין וכו' בשטר או עדיין וכו'
ו' או המלוה או הלוה

פרק שמיני

הלכה ז' וכל דבר כל שהוא שמירה ודבר שהוא שמירה יתירה

ז' על המקבל על המקבל לעשות

ג' שכרה או קבלה שבוע (ליחא)

אחד שביעית מן המניין

ה' אינו מנכה לו מחכירו אינו מנכה לו מחכירו (ובגליון)

ועד מתי וכו' ומטפל לזרעה ועד מתי וכו'

ו' ואחר כך חרשה וזרעה (ליחא)

אספסתאנלקתה, אושזרעה

בתחלה אספסתא וחרשה

י"ד משלם לו המקבל עד (ליחא)

„מן השומשמין“

פרק תשיעי

הלכה ח' שלא להשכים ושלא להשכים ולעריב להעריב

ג' שהם קבלו שהם לא קבלו

פרק שנים עשר

הלכה ט' בקמה שלו שלא מדעתו אין בקמת רעהו אלא מדעתו

ז' ואינו מבטלין ובטלין

י"ג המבטל ממלאכתו ואכל המטל מלאכתו ואוכל בשעת

או שאכל שלא בשעת מלאכה

גמר מלאכה

פרק שלשה עשר

הלכה ז' החוסם את הפועל החוסם את הפרה

ג' (ליחא) וגוי הדש בפרתו של ישראל

אינו עובר משום בל תחוסם

ג' קוץ בפיה קוץ

ג' הרביץ לה ארי הרביץ פרה

ג' הרי שצמאה או שצמאה

הלכות שאלה ופקדון

פרק ראשון

הנכה ה' לעשות בו מלאכה זו לעשות בו מלאכה
והרי לא שנה

ה' ואם כחש בשרה חייב (ליתא)
לשלם מה שפחתה בדמיה

ה' בדמים שנתן והשואל (ליתא)
קנה הגוף לפירות עד
זמן קצר

י' עד שילך בה לשם ויחזור עד שיחזור משם
י' פרדסים הרבה שלו עודר פרדסים יש לו עודר כלם
בו כל הפרדסים שלו

פרק שני

הנכה ה' פשע בה פשע בה השומר

פרק שלישי

הנכה ה' ביד בני ביד עבדי ביד ביד בני ביד עבדי שלוחי
שלוחי או ביד עבדך העברי או ביד עבדך העברי
העברי או ביד שלוחך

ה' הריני הרי

ה' מרשות המשאיל מרשות הבעלים

ה' הרי זה פטור אם מתה (ליתא)
בדרך שאחר ימי שאלחה

פרק רביעי

הנכה ה' ואם ת"ח הוא אינו חייב ואם תלמיד חכם הוא המופקד
עד שישעה

הראב"ד ובכסף משנה

י' או באיזה מקום קברתי או באי זה מקום הנחתיו
הכספים

ה' או לאחד מקרוביו שאינן או לאחר עמו בבית והן סמוכין
שרויין עמו בבית ואין על שולחנו
סומכין על שולחנו

פרק שביעי

הלכה ג' שיוולו בומן פלוני שיוולו במקום פלוני (עיי' בההגהות
שבגליון ד"א)
ד' אעפ"י שאבד מפני שהוא אבד

הלכות מלוה ולוה

פרק שלישי

הלכה ו' מת הלוה אינו מחזיר (ליתא)
לבניו

פרק רביעי

הלכה ז' והלוה עובר בשנים לא (ליתא)
חשיך ולפני עור לא תתן
מכשול
י' שכפר בהשם עד „בינן (ליתא)
לבין עצמן“

פרק חמישי

הלכה ט' ואין שמין עגלין וסוסיין (ליתא)
לפטמן למחצית שכר
ט"ו ולקח מנה ולקח מאה

פרק ששי

הלכה ח' או ששכר ממנו עד (ליתא)
„שיחזיר לו הלואתו“

פרק שביעי

הלכה ז' ואין צריך לפרש עד (ליתא)
„הרי זה כמו שפירש“
י"ג ונתן לו השכר עד „בדינר (ליתא)
בכל יום“

פרק שמיני

הלכה ח' ואם עד ומן פלוני הרי ואם מכאן עד י"ב חדש הרי הן
הם שלך שלך

פרק תשיעי

הלכה ז' מצויין כפירות   מצויין בעיירות
 י' מדבר שאין בו הפסד   מדבר שאין בו הפסד על המוכר
 ולא חסרון על המוכר

פרק עשירי

הלכה ח' שמהדר למוכר   שמוחר ללוקח

פרק שלשה עשר

הלכה ט' בין במלוח על פה   (ליתא)

פרק ארבעה עשר

הלכה י' שאפילו היה בשטר שני   (ליתא)
 עדים ואמר ישבע לי
 שלא פרעתיו הרי זה נשבע

פרק שבעה עשר

הלכה יז' שלא פקדנו אבא ושלא   שלא פקדך אביו ושלא אמר לך
 אמר לנו אבא ולא מצינו   ושלא מצאת בין שטרותיו
 בין שטרותיו של אבא
 יז' נשבע ונוטל   נשבע ונוטל כשיגדל
 ו' וכן מלוח שבא להפרע   (ליתא)
 מיורשי לזה עד סוף
 ההלכה
 י' בשטר שיש בו נאמנות   (ליתא)
 ללוח כל זמן שיאמר
 פרעתי הרי הלוה

פרק שמונה עשר

הלכה יח' אין עליהן אחריות   אין עליהן שעבוד
 ט' הרי בעל חוב גובה ממנו   (ליתא)
 עד „שורואפותיקי ומכרו“

פרק תשעה עשר

הלכה יט' היו לו עדות וזבורית עד   (ליתא)
 „בבינונית“

הלכה ו' מכרין לאחד זה אחר זה (ליתא)
חרי הלוקח נכנס תחת
חבילים

פרק עשרים

הלכה ד' כשיעור חובו כשיעור חובו אם יש מותר
ד' חולקים מכל הממון כדי (ליתא)
שיגיע לפחות שבהם
כשיעור חובו

פרק אחד ועשרים

הלכה ח' הורו חכמים גדולים עד (ליתא)
„וכך ראוי לדון“

פרק עשרים ושנים

הלכה י"ג כל אדרכתא שאין כחוב (ליתא)
בהקרענוה לשטר ההלואה
אינה אדרכתא
י"ד ואחד אומר בשמונים ואחד אומר במאתים
י"ד גידון במאה גידון במאה ועשר

פרק עשרים ושלושה

הלכה י' טחמט אביו טחמט הלוקח
י"ח על שטר של מאה על שובר של מאה

פרק עשרים וארבעה

הלכה ח' וכן כותבין שטר למוכר ואין כותבין שטר למוכר
ח' וכן כותבין שובר למלוה (ליתא)
אעפ"י שאין הלזה עמו
ז' נותן שכר נותן שכר הלזה

פרק חמשה ועשרים

הלכה ה' תן לו ואני פורע תן לו (ליתא)
ואני חייב
י"ג או הלזהו ואני ערב (ליתא)

פרק ששה ועשרים

הלכה ז' דינו יכול להפרע אינו יכול להפרע

ג' מתחלת ההלכה עד „ביד (ליחא)
הלוח כלום”
ו' שהודה בו קודם שהודה בו
ו' חוזר וגובה גובה
ז' מיורשי לוח מנכסי לוח
י' שאין מיד קטן כלום שאין קנין מיד קטן כלום
י"א וזה שנתן את מעותיו לזה שנתן מעותיו
על פי הקטן אבד מעותיו

פרק שבעה ועשרים

הלכה ג' וד' מגופו של שטר (ליחא)
(הלכה ג') עד שהיו מרוחקין (הלכה ד')
ח' כל המחקין כולן כל המחקין
ט' מי שנמחק נמחק
י' ואחר שכתב השטר עד (ליחא)
„הכל שתי פעמים”
י"א מתחלת ההלכה עד „על (ליחא)
המחק”
י"ג בגופו של שטר בסופו שטר
י"ז אין פחות משהו שני אין פחות משני דינרין זהב
דינרין של זהב
י"ז משהו שני דינרין של משני דינרין של כסף
כסף מן הזהב
י"ז מן הזהב (ליחא)

הלכות טוען ונטען

פרק ראשון

הלכה א' ומפי השמועה למדו (ליחא)
שכל מקום ששנים מחייבין אותו מטון אחד מחייבו
שבועה

חלכס ז' כגון שכיר ונחבל	כגון שכיר ונגול ונחבל
נ' ודרך שבועת היסט	ודרך היסט
ח' כור חטים יש לי בידך	כנה יש לי בידך
י' על מי שהוא חייב לי	על מי שהוא חייב לו ולא יתן
ולא יתן לי	לו (עיי' בההגהות שבגליון ר"א)
ט"ו אין משביעין אותו היסט	(ליתא)
עד, "לא היו דברים מעולם"	

פרק שני

הלכס ז' ואפילו רצה	ואפילו צוה
ז' או שבועות עדות	(ליתא)
ז' וגולנות, בין פסלנות	(ליתא)

פרק שלישי

הלכס כ' עשר מחטין	מחטין
ט' הרי זה נשבע מפני	חייב
שיכול לחתכה ולהעמידה	
על עשר	

פרק רביעי

הלכס ז' לא מסרת לי אלא חמשים,	(ליתא)
מאה דינרין מסרתי לך	
ו' אין בידי	והוא אומר אין בידי
ו' הרי זה מודה וישבע אין	הרי זה מודה במקצת, ואם אין
המשכון	המשכון
ח' ומשלם, ומפני מה אינו	(ליתא)
יכול לשבע	

פרק ששי

הלכס ז' גולתו או לא גולתו	גולת או גולת שכרת אותו או לא
שכרתו או לא שכרתו	שכרת
ד' ובאו עדים ואטרו	ואמרו
ד' לפיכך לא הוחזק כפרן	לפיכך ישבע היסט ונפטר
וישבע הלזה היסט ויפטר	
ס' אומדין ללזה הביאם	אמ' המלוה הבא אותם והפטר
והפטר	

הלכה ו' עדים אחורי הגדר ואמר (ליתא)
 לו מנה לי בידך אמר
 לו הן רצונך שיעידו כך
 פלוני ופלוני אמר לו לא

פרק שביעי

הלכה ד' וחתמו ותנו לו ה"ז כשר ותנו הרי אלו כותבין ונותנין
 ד' לא היו נותנין לא היו כותבין
 ח' ויש במשמעה כמשמעה

פרק תשיעי

הלכה ח' ביד האומן והרי האומן והרי הוא אומן נאמן
 מודה לו שהיה שלו ומכרו
 לו נאמן
 ח' ידוע לו שלו ידוע לו
 ז' מתוך שיכול לומר לא (ליתא)
 היו דברים מעולם עד
 „האומן נאמן“

פרק אחד עשר

הלכה ח' ואם לא הביא ראיה (ליתא)
 מסלקין אותו מטנה
 ומחזיקין אותה לשמעון

פרק שנים עשר

הלכה ו' זה לזה בשטר שלשתן (ליתא)
 מצטרפין והרי זו חזקה
 מפני שלא מיחה ואם
 מכרו שלא בשטר

י"ג ואם לא נהנה
 י"ג בדבר הראוי לו לא החזיק
 י"ד מסויים
 י"ט אבל אם הוציאו שאר (ליתא)
 האילנות פירות
 כל ההלכה ליתא בכת"י
 אם נהנה
 בדבר לו ראוי החזיק
 הוצאה

פרק שלשה עשר

הלכה ז' מפני שהן בעלי זרוע (ליתא)

עד סוף ההלכה

ג' לא הביא שמעון הביא שמעון

ז' ואמר הן הוא שותפי ואומר כן היה שותפי

ומכר לי הואיל ואכל

שני חוקה ויכול לומר לא

היה שותפי מעולם

ד' אם אכלו אותן שלש (ליתא)

שנים מאחר שירדו

מאומנתן

ה' כגון שהיה ארים אביו כגון שהיה אביו

י"א או מי שהוחזקו אבותיו או מי שהוחזק שהוא הורג נפשות

שהן הורגין נפשות

פרק ארבעה עשר

הלכה ז' ואין לו כלום עד „כך (ליתא)

וכך מוציאין את השדה“

פרק חמשה עשר

הלכה ה' והביא האחד עדים (ליתא)

שאכלה שני חוקה והרי

היא תחת ידו

ו' ויחזיר הפירות שאכל ויחזיר זה כל הפירות שאכל

ז' האחרת לעקר האחרת

ח' שאין לך מחאה שאין לך מחאה מלוי

פרק ששה עשר

הלכה ה' בין שלא היו עדים שאכל בין שלא היו עדים שלא אכל

כלל

הלכות נחלות

פרק ראשון

הוא

הלכה ה' כך הוא

הלכה ג' לא נמצא לו זרע בן (ליחא)
 חוזרין אצל הבת היתה
 לו בת חירש את הכל
 ג' לא נמצא לו בת בעולם לא נמצא לו זרע בעולם
 ג' ולא זרע אחות (ליחא)
 ג' מעיינין על זרע של אבי (ליחא)
 האב
 ה' השני בנים הניח בנים
 ו' ואחין מן האב יורשין (ליחא)
 זה את זה
 ו' בין נכסים שלא הכניסה לו בין נכסים אחרים
 י"א אם היה לה זרע (ליחא)

פרק שני

הלכה ד' כחלק הבכורה (ליחא)
 ד' בלבד, וחצי ורביע הנשאר (ליחא)
 חולקין אותו שני הפשוטין
 ז' אבי אחד מן היורשין אבי אחד מן האחין
 ח' (ליחא) בין שלא היה פטר רחם
 י"ז כל ההלכה ליתא בכתי"

פרק שלישי

הלכה ו' אבל אם מיחה באחיו אבל טחה באחיו ואמ' ענינים אלו
 ואמר בפני שנים ענבים אלו
 ו' ואפילו מיחה בענבים (ליחא)
 כשהן מחוברים ובצרום
 וחלקום בשוה לא ויתר
 כשאר נכסים
 ו' בין ולא מיחה בהן עד (ליחא)
 „וחלק עמהם בשוה“
 ח' בשני מקומות מקומות
 ט' ויורשי הבעל יורשין (ליחא)
 כתובתה עם חצי נכסי
 צאן ברזל

פרק רביעי

הלכה ג' בני אעפ"י עד „כלומר (ליחא)
שהוא"

ד' כל ההלכה ליתא בכת"י

ח' ויחלקו בהן, ואם עדיין (ליחא)
לא הגיע להבצר הרי הן
של ראובן לבדו

פרק חמישי

הלכה א' הרי הבן יורש את הכל (ליחא)
שהטומטום והאנדרוגינוס

א' יורשות בשוה והרי הוא
כאחת מן הבנות
הבן יורש את הכל שהטומטום
והאנדרוגינוס יורשין בשוה והרי
הן כאחת מן הבנות

ד' וילדה בן (ליחא)

ד' וכן דין זה הספק הספק נוטל
מחצה ובני היבם מחצה
וכן בני הספק ספק מחצה ובני
הוראים מחצה

ד' הראויין הוראים

ס' חצי, ואם הוא בן היבם (ליחא)
אין לו כלום לפיכך
היבם יורש

ס' (מת היבם וכו' עד (ליחא)
„חולקין בשוה")

ז' בן בתו ירשנו עד „מת (ליחא)
תחלה"

פרק ששי

הלכה ז' בין שאמר על פה עד (ליחא)
„דבריו קיימין"

ז' בין באמצע (ליחא)

ז' וירשום ואם היה לשון (ליחא)
מתנה עד סוף ההלכה

י"ג שהמיד שנשתמד

י"ג ואם ראו ב"ד ואם בא ב"ד

פרק שביעי

הלכה ה' כדי לעבוד את הקרקעות (ליתא)
ולתעסק בהן עד שיודע
שמתו או עד שיבואו

פרק תשיעי

הלכה ו' ואמר נעמיד תחתיו בנו והעמיד בנו תחתיו
ו' הלזה לאחרים והיה שטר (ליתא)
החוב בשטו לבדו
ו' שלי לבדי שלי
ח' כאחים בארים
ח' חלוקין עסקין
י"ג השיא האב את בנו משל אב
(עיין בהגהות שבגליון ד"א)

פרק עשירי

הלכה ו' וכן אם מנה המוריש (ליתא)
אפטרופוס על הקטנים
קטן או אשה או עבד
הרשות בידו

פרק אחד עשר

הלכה ז' בב"ד ואם היה השוק (ליתא)
קרוב למדינה מוליכין
אותן לשוק ומוכרין אותן
ה' והוא שיהיה ליתומים (ליתא)
הנאה בנכסיהן בהיות
דבריו נשמעין

ספר שופטים

הלכות סנהדרין

פרק ראשון

הלכה ח' ולהכות (נ"א ולתקן) ולתקן
י' ולמה אין סנהדרין ולמה אין מעמידין

פרק רביעי

הלכה ה' ושלם יהיה אב ב"ד (ליחא)
סומך אלא אם כן היה
הנשיא עמו

ו' בארץ והנסמך חוצה לארץ (ליחא)
אין סומכין ואין צריך לומר
אם היו הסומכין

י"ג והוא שיהיו סומכין והוא שיהיו סומכין בארץ

פרק חמישי

הלכה ח' אבל דיני ממונות [דכ"ג] אבל דיני ממונות בשלשה (עיין
בכסף משנה) בשלשה
י"ג אבל אין גובין את הכפל אבל החוספת אין גובין אותה

פרק ששי

הלכה ג' אם נשא ונתן ביד (ליחא)

פרק שביעי

הלכה ח' מפני שיכול למעון ולומר (ליחא)
זה שאמרתי אין לי עדים
אין לי ראיה

פרק אחד עשר

הלכה ח' דיני נפשות פותחין לזכות (ליחא)
כמו שבארנו ואין פותחין
לחובה דיני ממונות מטיין
על פי אחד לזכות בין
לחובה

ג' מדבריהם למדו שאין מדבריהם שאין דנין (עיין כסף
משנה ובהגהות שבגליון ד"א) דנין
ד' דיני גלוי' הדינים דיני גלות כל הדרכים האלו (עיין
כסף משנה ובהגהות שבגליון ד"א)

פרק ארבעה עשר

הלכה ח' וכן אנשי עיר הנדחת (ליחא)
מיתתן בסיף

פרק חמשה עשר

הלכה ח' אינו עובר עליו (ליחא)
 ט' אין תולין על אילן (ליחא)
 המחובר לקרקע אלא על
 התלוש

פרק ששה עשר

הלכה י"ג על רשעו יתר על רשעו

פרק שבעה עשר

הלכה ח' כיצד מלקין כמה מלקין (עיין בההגהות שבגליון
 ד"א)
 ט' מן הפחד מקודם ההכאה (ליחא)
 אפילו נתקלקל

פרק שמונה עשר

הלכה ח' כל העובר לא תעשה (ליחא)
 שחייבין עליו כרת ואין
 בו מיתת ב"ד כגון אוכל
 חלב ודם וחמץ בפסח, וכן

פרק תשעה עשר

הלכה ט' הבא על אשת אביו (ליחא)
 ח' אליל צלם
 ז' אליל צורה לנוי
 כ"א בבגדים טמאים (ליחא)
 סוף הפרק ד"ו מאתים ושבעה וחמשים

פרק עשרים

הלכה ט' שאינו משנה בדבורו שאינו משקר בדיבורו
 ו' עול מעות
 י' הוצאת ממון הרבה מזה ממון הרבה

פרק עשרים ושנים

הלכה ט' מכניסין בעל דינין ושוטמין (ליחא)
 דבריהם ומענותיהן

פרק עשרים וארבעה

הלכה ג' ולפי תומם העידו וזה לפי תומם
הטעם

פרק עשרים וחמשה

הלכה ח' אסור לאדם אסור לדיין (עיין במגדל עז
ובהגהות שבגליון ד"א)

פרק עשרים וששה

הלכה ח' שהוא אינו שומע שהוא חרש
ח' הקטן הנכלם הקטן (עיין בכסף משנה ובהגהות
שבגליון ד"א)

הלכות עדות

פרק ראשון

הלכה ד' ובשבע חקירות בודקין בשעת החקירות בודקין העדים
אותן
ו' שהן בכוונת הזמן וכוונת (ליתא)
המקום

פרק רביעי

הלכה ז' אעפ"י שלא ראו אלו אעפ"י שראו זה אחר זה
את אלו
ז' וג' ואמר העד השני (ליתא)
(הלכה ב') עד סוף
הלכה ג'

פרק ששי

הלכה ד' שאין חוששין לב"ד שאין נתקים לב"ד

פרק שביעי

ו' שהעדים נעשים דיינים (ליתא)
עד „מעידין בפניו וחוחם“

פרק שמיני

הלכה ז' אחד הזוכר את העדות אחד הזוכר את העדות מעצמו
ואחד שראה (עין בהגהות שבגליון ד"א)

פרק עשירי

הלכה ד' והחמסנין (עין כסף משנה ובהגהות שבגליון ד"א)
המשחקים בבהמה (עין בהגהות שבגליון ד"א)

פרק שנים עשר

הלכה ז' כיצד (ליתא)
ז' שמשלם על פי (ליתא)
ז' משישברו את פסיפסיהם משישברו את פסיפסין מעצמן

פרק שלשה עשר

הלכה ו' שהבעל כאשתו חוץ מעל אם אבין
ו' שאתה פסול לו שאתה קרוב לו

פרק חשעה עשר

הלכה ח' שנים שהעידו (ליתא)
ח' ביותר בסתר

פרק אחד ועשרים

הלכה ג' העידו על שורו של זה העידו על זה שהוא חייב לפלוני
שנגח ונמצאו אלף וזו
ה' קנוי וסתירה הקנוי וסתירה
ה' [ונמצאו עד "והטומאה"] (ליתא)
ה' ולמה לא יהרגו ולמה אין לוקין

הלכות ממרים

פרק ראשון

הלכה ה' או עד שלא היה הדבר או שלא הגיע הדבר להן
ברור להן

פרק שלישי

הלכה ז' כצדוק וביתום וכן כל וכן כל התועים
 התועים אחריו
 ז' אבל בני התועים האלה אבל כל התועים
 ז' ונולדו בין הקראים ונולדו במינות
 ז' עליו שנשבה ביניהם על דעתם שנשבה בין הגוים
 וגדלוהו- על דתן
 ז' ואינו זריו לאחוז בדרכי (ליתא)
 המצות שהרי
 ז' הקראים (ליתא)
 סוף הלכה ז' (ליתא) יטהר אדם להרגו (עיין בהגהות
 שבגליון ד"א)

פרק חמישי

הלכה ז' אבל אם קללם אם קללם
 ז' אוהרה של מכה אביו אוהרה של מכה אביו
 ואמו
 ח' עונש שמענו עונש שמענו בפירוש
 י' שנאמר ומקלל אביו ואמו (ליתא)
 עד "על אמו וזה"
 י"א אלא הרי אביו הרי אביו
 י"א אעפ"י שנשתחררו (ליתא)
 י"ג אעפ"י שהרי הן יוצאין (ליתא)
 למיתה
 י"ד חוץ ממסית ומדיח חוץ ממסית

הלכות אבל

פרק ששי

הלכה ט' רצה ממעט בעסקו ממעט בעסקו

פרק תשיעי

הלכה ח' כל הקרעים כל הקרובים
 ו' ולעשות דבר ולא לעשות מלאכה

הלכה ו' משלים כל
ו' ויש לו לגלוה בכל עת (ליתא)
שירצה

פרק אחד עשר

הנכה ה' בד"א בשאר העם שמתו בד"א בשאר מתים אבל תלמיד
אבל תלמיד חכם שמת

פרק שנים עשר

הנכה ד' שאינו בני אבל אומדן שאין אומדן
לפניהם
ו' בן שלשים יום גטורות (ליתא)
עד „ותנחומי אבלים“

פרק ארבעה עשר

הנכה י"ג ואין עושין בהן מלאכה ואין שותין בהן
ולא קורין בהן ולא שונין
בהן

י"ט ושם בו המת ורמה בו את המת
כ"ג ואם הגיעו ואם תצילו

הלכות מלכים ומלחמותיהן

פרק ראשון

הלכה ג' של ע' של ע"א
ד' מקהל גרים מקהל גוים
ו' לא קצב ולא ספר לא גדע
ו' (ליתא) מאלו
ו' לא אפיר מעמו לא אסיר מעמו

פרק שלישי

הנכה ד' ולא ירבה לו (ליתא)
ו' אבל מלכי ישראל אבל מלכי אמות העולם

פרק חמישי

הלכה ה' ועזרת ישראל טייד צר (ליתא)
שבא עליהם

המערב	הלכה ז' עד המערב
האחרות	ח' ארצות אחרות
שכולה ישראל	י"ג שרובה ישראל

פרק ששי

(ליתא)	הלכה ח' למטה
באותו דרך המיוחדת	י"ד באותו דרך

פרק שביעי

(ליתא)	הלכה ט' [בית התבן]
--------	--------------------

פרק שמיני

אלא מחכמיהם	הלכה י"ח ולא מחכמיהם
-------------	----------------------

פרק תשיעי

וכן אם רךף	הלכה ד' וכן אם הרג רודף
שאין הורגין	ו' ואין הורגין
ועדיין לא נבעלה	ז' ולא נבעלה
בשבע מצות אלו ולהזכיר	י"ד בשש מצות אלו ולהזהיר
	את העם
	י"ד (ליתא)

כיצד אחד העובד ע"ז או שברך
את השם או ששפך דם או שבא
על אחת משש עריות שלהן או
שגזל אחת מששה פרוטה או שאכל
כל שהו מאכר מן החי או בשר
מן החי או שראה אחר שעבר
על אחת מאלו ולא דנוהו הרי
זה בסייף

פרק אחד עשר

(ליתא)	הלכה ד' אף אותו שדמה עד
	„טבלעדי ה'“
וכל האמונות שבעולם	ד' וכל הדברים האלו ושל
	זה שעמד אחריו
ששקר נחלו אבותיהם ונביאיהם	ד' ששקר היה
ואבותיהם הטעום	

פרק שנים עשר

הלכה ז' לישר ישראל ליישר אותם

ד' לא כדי שישלמו על כל (ליתא)

העולם ולא כדי שירדו

בגוים

ד' ולא כדי שינשאו אותם כדי שיתנשאו אותם הגוים

העמים

ד' כל העולם כל ישראל

על הכותב והמכתב והקורא (ליתא)

חזק

ABWEICHUNGEN

des gedruckten Textes der

J A D H A C H A S A K A

(Amsterdamer Ausgabe 1702),

von einer Handschrift aus Anfang des XIV. Jahrhunderts,

die aus der Sammlung des

Marchese Carlo Trivulzio

in Mailand

in den Besitz von **Julius Hamburger** in Frankfurt a. M.

übergegangen ist.

(Nebst Facsimile einer Seite des M. S. S. in $\frac{1}{3}$ Grösse).

Frankfurt a. M.

Verlag von J. Kauffmann

1889.